

Beleidsbegroting 2026

Waterschap De Dommel

Vastgesteld AB 19 november 2025

BELEIDSBEGROTING

Hierbij bieden wij u de Beleidsbegroting 2026 aan. Met deze begroting kunt u, als algemeen bestuur, uw kaderstellende en sturende rol vervullen.

De Beleidsbegroting 2026 is gebaseerd op de Voorjaarsnota 2026-2032. In die nota heeft u aangegeven wat de inhoudelijke en financiële uitgangspunten zijn voor 2026.

De begroting bestaat uit twee delen:

1. **Beleidsbegroting:** Wat gaan we in 2026 per programma doen om de doelen te bereiken? Elk programma heeft een korte financiële begroting. Zo ziet u welke middelen we inzetten om de plannen uit te voeren.
2. **Financiële begroting:** Dit deel bevat de onderdelen die wettelijk verplicht zijn. Zoals de uitgangspunten die we gebruiken en een overzicht van alle baten en lasten. Verder een totaaloverzicht van investeringen en de prognose van de balans.

Bij het lezen van deze beleidsbegroting zijn volgende aandachtspunten van belang:

De losse DIN's (grafische weergave van doelen en inspanningen) zoals bij u bekend, zijn nu geaggregeerd naar doelen.

In 2026 start de organisatie met de voorbereiding naar het Waterbeheerprogramma 6 dat in 2028 ingaat. Het zittende bestuur bepaalt wat ter inzage wordt gelegd. Het nieuwe bestuur stelt WBP6 vast.

Namens het dagelijks bestuur:

E. de Ridder

M. Ruijs

M. Tholen

B. Peeters

V. Lokin

F. Tijhof

Inhoudsopgave

BELEIDSBEGROTING	5
1 Inleiding	5
2 Externe en interne ontwikkelingen	9
2.1 Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar / meerjarenraming	9
2.2 Belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de meerjarenraming	9
2.3 Uiteenzetting uitgangspunten en normen	12
2.4 Afwijking uitgangspunten en normen t.o.v. vorige begroting/ meerjarenraming	12
3 Programmaplan	13
3.1 Beleidsprogramma 1 Voldoende Water en Droge Voeten	16
3.1.1 Doelstelling van het beleid	16
3.1.2 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen	17
3.1.3 Geraamde baten en lasten	26
3.1.4 Geraamde investeringen	29
3.1.5 Kansen en risico's	30
3.2 Beleidsprogramma 2 Schoon Water	31
3.2.1 Doelstelling van het beleid	31
3.2.2 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen	31
3.2.3 Geraamde baten en lasten	39
3.2.4 Geraamde investeringen	40
3.2.5 Kansen en risico's	43
3.3 Beleidsprogramma 3 Bestuur en Bedrijfsvoering	44
3.3.1 Doelstelling van het beleid	44
3.3.2 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen	45
3.3.3 Geraamde baten en lasten	49
3.3.4 Geraamde investeringen	51
3.3.5 Kansen en risico's	52
3.3.6 Totaal raming exploitatie en investeringen	53
3.3.7 Verplichte Openbaarheidsparagraaf Wet Open Overheid	54
3.4 Overzicht dekkingsmiddelen	56
3.5 Heffing vennootschapsbelasting	56
3.6 Onvoorzien	56
4 Raming belastingenopbrengsten en toelichting	58

4.1	Criteria, grondslagen en kwijtscheldingsbeleid	58
4.1.1	Objectieve, bedrijfseconomische criteria toerekening van kosten	58
4.1.2	Beschrijving kwijtscheldingsbeleid	58
4.2	Watersysteembeheer	59
4.2.1	Raming van belastingopbrengsten	59
4.2.2	Mate van kostendekkendheid	59
4.3	Zuiveringsbeheer	65
4.3.1	Raming van belastingopbrengsten	65
4.3.2	Mate van kostendekkendheid	65
5	Paragrafen	68
5.1	Financieringsparagraaf	68
5.2	Bedrijfsvoering	69
5.3	Verbonden partijen	70
	FINANCIELE BEGROTING	73
6	Inleiding	74
7	Gehanteerde uitgangspunten en normen	75
8	Overzicht van baten en lasten en toelichting	76
8.1	Overzicht van baten en lasten	76
8.2	Investerings	79
8.3	Prognose Balans	80
8.3.1	Liquiditeitsbegroting en renterisiconorm	80
8.3.2	Weerstandvermogen en risicobeheersing	81
8.3.3	Netto schuldenquote	82
9	Bijlage 1: Resultaten Continuering bestaand beleid	83
10	Bijlage 2: Lijst van gebruikte afkortingen	97
11	Bijlage 3: Lijst van projecten en voorstel majeure projecten	100

BELEIDSBEGROTING

1 Inleiding

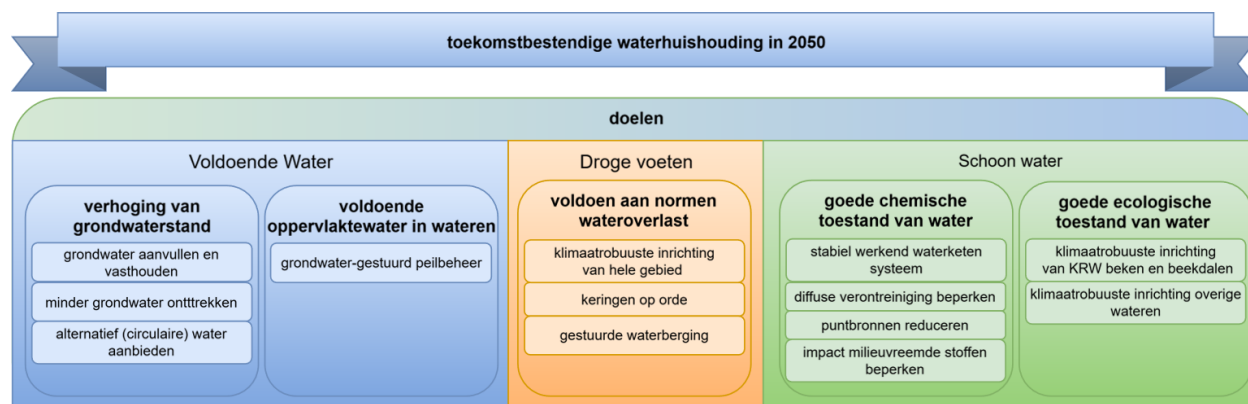
Van WBP naar kaders

In november 2021 stelde het algemeen bestuur het Waterbeheerprogramma 5 (WBP5) vast. Dit plan beschrijft de watertransitie en doelen voor 2022-2027. De organisatie is hiermee actief aan de slag gegaan. De visie is uitgewerkt in kaders voor Voldoende Water, Droge Voeten en Schoon Water, die integraal bekeken moeten worden.

Watersysteemherstel vraagt om integraliteit van inspanningen en afwegingen. Daarom zijn de doelstellingen van Voldoende Water en Droge Voeten samengevoegd. Het programma Schoon Water is voor de herkenbaarheid apart weergegeven, maar draagt integraal bij aan watersysteemherstel. Het programma Bestuur en Bedrijfsvoering blijft zoals het is.

De Beleidsbegroting 2026 laat de doelen, resultaten en middelen zien van alle programma's:

- Voldoende water en Droge Voeten
- Schoon water
- Bestuur en Bedrijfsvoering

Keuze scenario Transformatie

In de Voorjaarsnota 2026-2032 waren de laatste ontwikkelingen en inzichten verwerkt. Bij de vaststelling ervan koos u voor het scenario Transformatie. Dit scenario hebben we nader toegelicht in de informatiememo Voorjaarsnota 2026-2032 en op de beeldvormende bijeenkomst van 27 augustus 2025.

U gaf het dagelijks bestuur de volgende aandachtspunten mee: een *betrouwbare overheid*, duidelijke communicatie, *participatie en samenwerking* staan voorop bij de watertransitie. De inspanningen vindt u terug in de toelichting op de transformatie van elk programma. Per programma ligt de focus op *maatregelen met de meeste impact*.

Daarnaast houden we aandacht voor de uitvoering van de reguliere taken. We geven aan welk deel van de middelen (personeelskosten en overige kosten) besteed wordt aan reguliere taken, aan WBP5 en aan het scenario Transformatie. Zo krijgt u een inzicht in de inzet van middelen in 2026.

Anders denken en doen – de kern van transformatie

Om de watertransitie daadwerkelijk mogelijk te maken, is een transformatie in het denken en handelen van het waterschap noodzakelijk. In het bij de Voorjaarsnota gepresenteerde scenario Transformatie staat deze fundamentele verandering centraal. Het gaat niet om méér doen van hetzelfde, maar om een andere manier van werken die gericht is op het vergroten van de impact en het versnellen van systeemherstel. De doelen zoals geformuleerd in het Waterbeheerprogramma 5 (WBP5) blijven ongewijzigd. Wat verandert is de wijze waarop deze doelen worden nagestreefd.

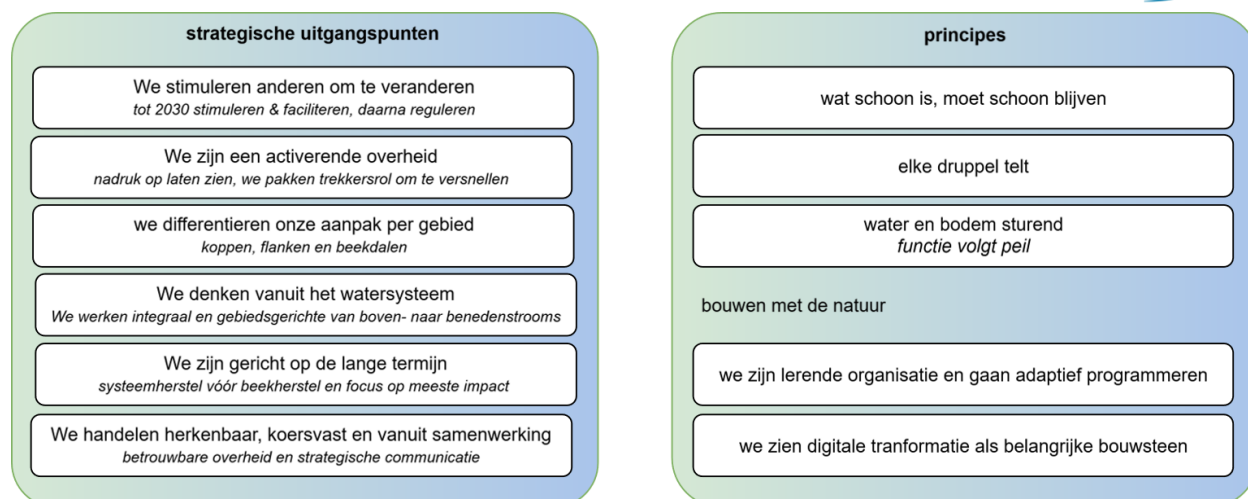
Transformatie betekent dat het waterschap haar rolopvatting opnieuw bezieet. Daarbij wordt kritisch gekeken naar de instrumenten die momenteel beschikbaar zijn: zijn deze voldoende om de doelen te bereiken, of ontbreken er essentiële middelen? Tegelijkertijd wordt de vraag gesteld of er activiteiten zijn die onvoldoende bijdragen aan het beoogde doelbereik, en of het mogelijk is om daar afscheid van te nemen. Anders denken en doen betekent ook dat we onze planningsproducten, zoals de Voorjaarsnota en de Beleidsbegroting, niet langer uitsluitend als uitvoeringsdocumenten beschouwen, maar als strategische sturingsinstrumenten. Deze documenten bieden het dagelijks bestuur ruimte voor bijstelling en heroriëntatie van middelen gedurende het jaar, mits dit gebeurt binnen de kaders van de programmafinanciering en rechtmatigheid. De doelen blijven gelijk.

Deze werkwijze versterkt het transitie-denken. Vanuit een gedeelde ambitie wordt ruimte geboden voor experimenten, het ontwikkelen van nieuwe oplossingen en het opschalen van succesvolle innovaties. Zo ontstaat geleidelijk een 'nieuw normaal' waarin systeemherstel, impactgericht werken en samenwerking met de omgeving vanzelfsprekend zijn. Transformatie is daarmee niet alleen een inhoudelijke koerswijziging, maar ook een organisatorische en bestuurlijke verandering. Het vraagt om een samenspel tussen bestuur en ambtelijke organisatie, waarin beide partijen hun rol herdefiniëren en gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor het realiseren van de watertransitie.

Het is een beweging die het waterschap niet alleen maakt, maar in nauwe samenwerking met partners, inwoners en andere overheden. Juist in deze samenwerking ligt de sleutel tot het realiseren van een toekomstbestendig watersysteem.

Uitgangspunten en principes

De uitgangspunten en principes die horen bij WBP5 zijn nog dezelfde. We gebruiken ze als kader bij ons werk:

We bouwen voort op de aanpak voor koppen, flanken en beekdalen uit *de handelingsperspectieven*. De resultaten die we in 2026 gepland hebben voor de watertransitie, staan in deze Beleidsbegroting.

Digitale transformatie en lerende organisatie versnellen de watertransitie

Door gebruik te maken van datagedreven inzichten en nieuwe technologieën, bekijken we vraagstukken vanuit *nieuwe perspectieven* (anders denken). Dit leidt tot innovatieve en effectievere oplossingen (anders doen).

Het digitaliseren van processen en de inzet van AI (o.a. Copilot) kan zorgen voor hogere efficiëntie, minder kosten en een hogere kwaliteit van de bedrijfsvoering.

Geavanceerde technologieën kunnen veel voor ons beheer betekenen. Voorbeelden zijn kunstmatige intelligentie (AI), drones, chatbots, digital twins en augmented reality (AR). Door deze technieken kunnen we meer real-time inspecteren, signaleren en sturen. Daarmee gaan en blijven we in 2026 pilots uitvoeren. Daarnaast bouwen we een aantal al lopende toepassingen verder uit.

Door te investeren in een lerende organisatie waar *iedereen* nieuwe technologieën begrijpt en gebruikt, worden we innovatiever. Er komen meer nieuwe oplossingen, waardoor adaptief programmeren nog belangrijker wordt. Adaptief programmeren in een transitie maakt ons wendbaar en snel reagerend op nieuwe informatie en situaties. Dit is belangrijk om succesvol om te gaan met complexiteit en onzekerheid.

Financieel kader

Het algemeen bestuur wil dat het Transformatie-scenario past binnen het financiële kader van het bestuursprogramma. Daarom worden in paragraaf 3.2 de concrete besparingen en ombuigingen toegelicht. Deze zijn ook verwerkt in de Meerjarenbegroting 2026-2032.

Waterbeheerprogramma 6

In 2026 wordt het 6^e Waterbeheerprogramma (WBP6) opgesteld. Het programma houdt de watertransitie vast als vertrekpunt voor de te bepalen koers. Verder geeft het richting aan de doelen, beschrijft het te nemen maatregelen en de middelen die daarvoor beschikbaar zijn.

Het huidige WBP heeft een looptijd van 2022 tot en met 2027. Sinds de vaststelling van WBP5 heeft De Dommel de daarin aangekondigde watertransitie verder uitgewerkt, zoals de Watervisie en het handelingsperspectief. Ook voor WBP6 vormen deze documenten het vertrekpunt.

In het Waterbeheerprogramma komen belangrijke zaken bij elkaar:

- Europees-, rijks- en provinciaalbeleid vertaalt naar operationele doelen voor het waterschap;
- de verbinding tussen de (water)visie van het waterschap en de omgevingsvisies van de provincies en gemeenten;
- de visie van het waterschap vertaalt in doelen, maatregelen en instrumenten;
- richtinggevend aan de organisatieontwikkeling om de watertransitie mogelijk te maken;
- de fysieke kenmerken van het gebied.

Het programma zorgt voor transparantie en biedt burgers, bedrijven en andere belanghebbenden inzicht in het waterbeheer. Ook dient het WBP als leidraad voor de organisatie om beleid te maken.

2 Externe en interne ontwikkelingen

2.1 Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar / meerjarenraming

In de Voorjaarsnota 2026-2032 zijn de trends weergegeven, zoals die in onze omgeving spelen. Deze trends zijn nog steeds actueel. De vastgestelde koers van de Voorjaarsnota 2026-2032 hoeft daarom niet aangepast te worden.

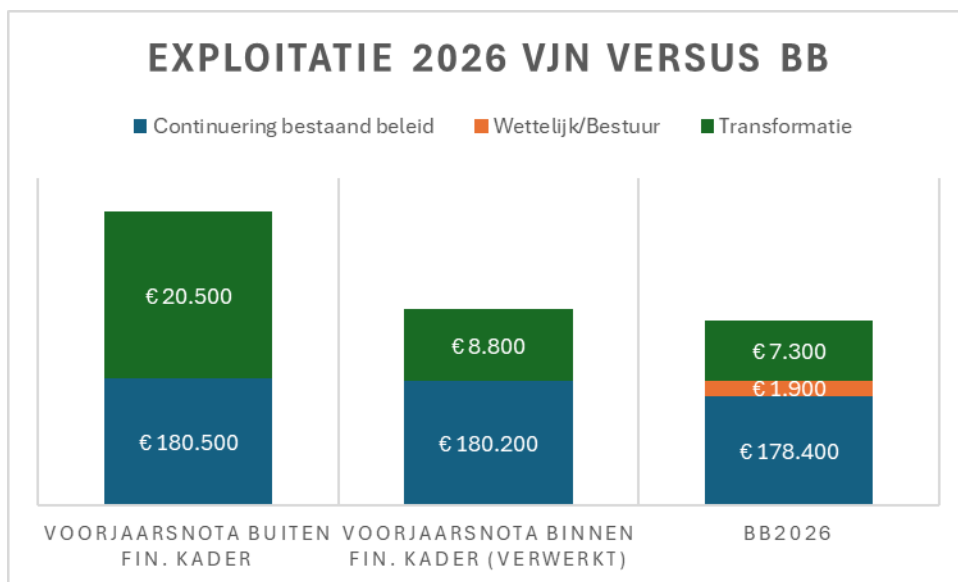
2.2 Belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de meerjarenraming

Het scenario Transformatie is verwerkt binnen het financieel kader van maximale belastingopbrengst en schuldenquote. Hierbij is het volgende beoordelingskader meegenomen:

1. Impact op de strategische doelen van de Watertransitie
2. Realisme in relatie tot
 - de omgeving;
 - de samenwerkingspartners (o.a. haalbaarheid, capaciteit en middelen);
 - de interne organisatie (weloverwogen slagvaardig, capaciteit en middelen);
 - procesgang waaronder besluitvorming in AB/DB (o.a. doorlooptijd).
3. Betrouwbare overheid/nakomen afspraken

Met dit beoordelingskader keken we naar de inspanningen en kosten en opbrengsten voor 2026. De maatregelen voor transformatie bouwen we geleidelijk op. Zo kunnen we de omgeving meenemen en rekening houden met de procesgang voor besluitvorming. Wettelijke opgaven en bestuurlijke afspraken en moties zijn toegevoegd. Door lagere lasten in reguliere taken, hebben we de extra kosten voor wettelijke en bestuurlijke taken kunnen opvangen. Omdat we een betrouwbare overheid willen zijn, worden reguliere afspraken, zoals de stimuleringsregelingen, nu niet aangepast.

Bedragen in € 1.000

De gemaakte keuzes volgens het beoordelingskader gaan niet ten koste van de investeringen in onze assets. Zoals onderstaande tabel laat zien, zijn de netto investeringen toegenomen van € 92 miljoen in de Voorjaarsnota naar € 100 miljoen in de Beleidsbegroting.

Investerings (bedrag * € 1.000)	Voorjaarsnota	BB2026
Uitgaven	€ 111.300	€ 119.000
Inkomsten	-€ 19.300	-€ 19.000
Saldo	€ 92.000	€ 100.000

Ombuigingsvoorstellen

Het algemeen bestuur heeft bij de voorjaarsnota besloten om het Transformatie-scenario binnen het financiële kader van het bestuursprogramma uit te voeren. Bij de uitvoering van het besluit zijn er keuzes gemaakt om het passend te maken. In dit hoofdstuk nemen we u mee waarin we transparant zijn welke keuzes er gemaakt zijn in het proces van Voorjaarsnota 2026-2032 naar Beleidsbegroting 2026.

Bij het maken van de keuzes zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. We maken keuzes met impact op de doelen van de Watertransitie waarbij watersysteemherstel de basis is
2. We hebben focus op onze taken
3. We werken samen met de omgeving
4. We zijn een betrouwbare overheid en realistisch in de planning van de resultaten
5. De opgenomen activiteiten zijn realistisch en haalbaar

Vanuit deze uitgangspunten hebben we de ambities tegen het licht gehouden. Dit heeft geleid tot o.a. een forse verlaging van het budget voor watersysteemherstel het grondinstrumentarium, samen met de omgeving, investeren in de stad en systeemverandering waterketen. Deze onderwerpen zijn belangrijk voor de transformatie maar niet realistisch om het geraamde budget en geraamde impact te realiseren in 2026. Zie punt 1, 2 en 3 in onderstaand overzicht. Daarnaast zijn er besparingen ontstaan door te kiezen voor uitstel van sloopkosten.

Door bovenstaande keuzes blijven we binnen de begrotingskaders en is er ook ruimte ontstaan om een extra boost te geven aan de onderwerpen: aanpak Zandleij aanpak lozingen (indirect en direct) en Vlaanderen. Daarnaast is de ruimte benut voor invulling van wettelijke taken. Zie punt 5 in onderstaand overzicht.

De volgende ombuigingsvoorstellen uit de Voorjaarsnota 2026-2032 zijn verwerkt. Zo blijft de exploitatie binnen het financieel kader:

1. *Gefaseerd opbouwen*. Groei van de middelen en organisatie vindt pas verder plaats na een helder plan van aanpak en na zorgvuldige afweging van de doelmatigheid. Met behulp van extern advies en interne begeleiding wordt eerst een plan gemaakt en vastgesteld. Daarna wordt verdere uitvoering met de benodigde organisatie vormgegeven. Dit betekent € 1 mln. minder personeelskosten en voor € 3 mln. minder maatregelen in 2026.
2. De *pilot herwaardering* wordt eerst geëvalueerd en cofinanciering geregeld, voordat verder wordt uitgebreid. Begrote uitgaven € 10 mln., verwachte inkomsten € 5 mln.
3. Bij de Voorjaarsnota waren € 5 mln. extra onderhoudskosten geraamd voor de *systeemverandering van de Waterketen*. Dit vanwege mogelijke uitstel van investeringen zolang de systeemverandering niet duidelijk is. De toestand van de ondergrondse infrastructuur maakt dat deze investeringen voorlopig niet uitgesteld kunnen worden, zo blijkt nu. Er zijn voldoende onderhoudskosten in de reguliere processen en dat betekent € 5 mln. minder exploitatiekosten dan waar rekening mee was gehouden bij de voorjaarsnota.
4. De *stimuleringsregeling klimaatadaptatie* laten we ongemoeid. Het risico dat gemeenten niet tijdig hun projecten uitgevoerd krijgen, vertalen we niet in financiële zin. We blijven de middelen reserveren en laten daarmee ook budgettair zien, dat we een betrouwbare overheid zijn.
5. *Spreiding van activiteiten in de tijd*. Naast het geleidelijk en gefaseerd opbouwen onder punt 1, stellen we sloopwerkzaamheden, daar waar dat verantwoord kan, uit. Dit betekent € 1 mln. lagere exploitatielasten.

In totaal geven bovenstaande punten € 15 mln. lagere exploitatielasten in 2026 dan in de VJN 2026-2032.

Er zijn echter ook wettelijke regelingen zoals Omgevingswet, Besluit Ruimtelijke Ordening, Network and Information Security Directive (NIS2-richtlijn), Watertoets en gedragscode, die extra capaciteit en middelen vragen. In totaal € 1.300.000.

Het DB en AB spraken ook verkenningen af zoals het opstellen van actieplannen voor riooloverstorten en biodiversiteit, assetmanagement en de KRW-impuls. Dit vraagt voor 2026 naar verwachting € 600.000.

Per saldo vallen de exploitatielasten in 2026 €13 mln. lager uit dan in de Voorjaarsnota was geraamd. Daarmee is voldaan aan het gestelde financieel kader.

Toekomstige ombuigingen

In hoofdstuk 3 leest u hoe we vormgeven aan de transformatie. Samen met de organisatie kijken we waar activiteiten aangepast kunnen worden — door ze anders, minder of soms niet meer op te pakken. We nemen u mee in de verschillende transformaties. We willen onze impact vergroten door écht anders te gaan werken. We staan aan het begin van een transformatie die vraagt om lef, vernieuwing en een frisse blik op onze taken. Transformatie betekent dat we nieuwe taken en initiatieven oppakken, maar ook dat we afscheid nemen van taken en initiatieven die minder bijdragen aan de transformatie.

Daarom stellen we een tijdelijke en compacte ambtelijke Transformatie Taskforce in. Deze Taskforce spoort binnen de contouren van het vastgestelde Transformatiescenario kansen op en doet voorstellen om onze doelen effectiever en efficiënter te realiseren. De Taskforce kijkt daarbij niet alleen naar het oppakken van nieuwe activiteiten en het anders uitvoeren van bestaande activiteiten, maar ook -waar mogelijk- expliciet naar het verminderen of staken van activiteiten. De voorstellen worden ter voorbereiding van de Voorjaarsnota 2027-2032 en de Begroting 2027 met het Algemeen Bestuur (AB) gedeeld. Zo wordt rekening gehouden met de kaderstellende rol van het AB en ingezet op een gedegen, evenwichtig en realistisch financieel beleid.

2.3 Uiteenzetting uitgangspunten en normen

De financiële uitgangspunten staan in het deel Financiële begroting §8.

In het voorjaar van 2025 zijn de financiële kaders voor de Voorjaarsnota 2026-2032 en de Beleidsbegroting 2026 in het algemeen bestuur bevestigd. Naast het weerstandsvermogen geldt dit ook voor de maximale belastingopbrengst van inflatie +8% en een schuldenquote van maximaal 350%.

2.4 Afwijking uitgangspunten en normen t.o.v. vorige begroting/meerjarenraming

Ten opzichte van de vorige beleidsbegroting en de Voorjaarsnota 2026-2032 is de kostentoedeling watersysteem aangepast naar aanleiding van de nieuwe belastingwetgeving. Hiermee is al rekening gehouden bij het bepalen van de belastingtarieven. De wijziging is als volgt:

	Beleidsbegroting 2025/ VJN 2026-2032	Beleidsbegroting 2026
Ingezetenen	35 %	35 %
Ongebouwd	8,11 %	7,37%
Natuurterreinen	0,26 %	0,23 %
Gebouwd	56,63 %	57,40 %

3 Programmaplan

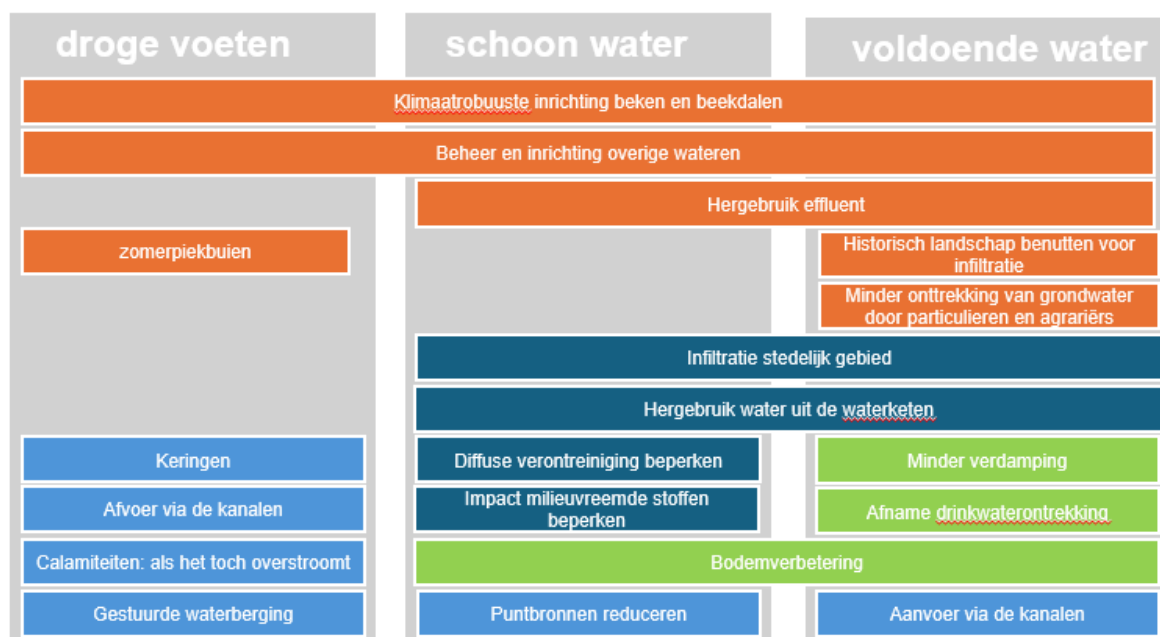
De programma's hebben een meerjarig karakter. De doelstellingen zijn dan ook voor meerdere jaren. De benodigde resultaten voor 2026 zijn apart weergegeven.

Koers Watertransitie

Waterschap De Dommel is voor de realisatie van deze doelstelling voor een aanzienlijk deel afhankelijk van het handelen van anderen. Door het opstellen van beleid en door stimuleren, monitoren en controleren, geeft De Dommel richting aan het handelen van derden.

Onderstaande bouwstenen geven invulling aan alle waterdoelen die we hebben geformuleerd voor de transitie naar een robuust klimaatbestendig watersysteem.

Ze zijn ingedeeld in 'Droge Voeten, Schoon Water en Voldoende Water'. Sommige bouwstenen dragen bij aan meerdere thema's. Voor het bereiken van onze waterdoelen zijn alle bouwstenen van belang. Als we specifiek kijken naar de watertransitie is er wel een verschil in benadering.

Figuur: Bouwstenen voor de Watertransitie

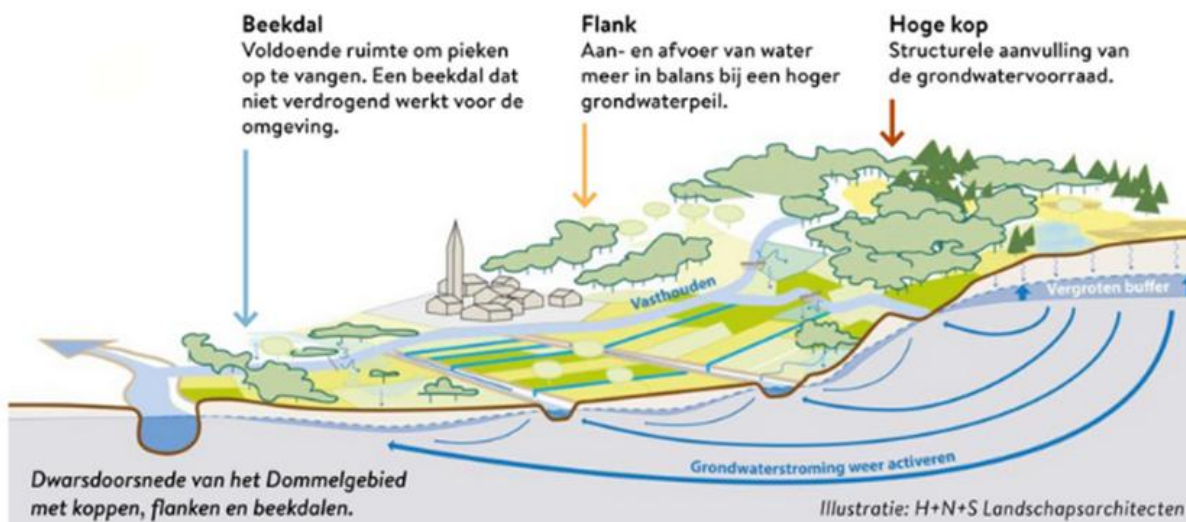
Impact creëren (oranje): Het anders inrichten van het watersysteem en de waterketen – van water afvoeren naar water vasthouden, hergebruiken en infiltreren - is de belangrijkste verandering die moet plaatsvinden. We zijn daar zelf aan zet om ontwikkelingen te initiëren en samenwerking op te zoeken.

Invloed aanwenden (donkerblauw): Voor deze bouwstenen geldt dat we zelf over minder instrumentarium beschikken om een verandering in gang te zetten. We richten ons hier op het maximaal benutten van onze beïnvloedingskracht en (bestuurlijke) netwerken. Hier gaat het om actief sturen en lobbyen, over het aangaan van nieuwe allianties en samenwerkingsvormen, maar ook over het aanspreken van andere partijen (overheden) op hun verantwoordelijkheden.

Anderen faciliteren (groen): Hier ligt de verantwoordelijkheid om verandering te initiëren meer bij partners. Vanuit onze taken dragen we (indirect) bij en faciliteren we.

Continueren (lichtblauw): Hier concluderen we dat we de dingen doen, die passen bij het realiseren van de watertransitie. De beoogde maatregelen, die onder deze bouwstenen vallen, zijn niet afhankelijk van het wel of niet uitvoeren van de watertransitie.

In het kort			
2050	Beekdalen	Flanken	Hoge koppen
Wat willen we bereiken?	- Voldoende ruimte om neerslagpieken op te vangen - Een beekdal dat niet verdrogend werkt voor de omgeving.	- Aan- en afvoer van water meer in balans bij een hoger grondwaterpeil.	- Aanvulling van de grondwatervoorraad. - Geen uitspoeling van milieuschadelijke stoffen.
Wat betekent dit?	- Water krijgt meer ruimte - Beken blijven stromen - Het wordt natter - Aanpassing gebruik water, meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen	- Stijgende grondwaterpeilen - Minder beregening nodig	- Hemelwater zakt de grond in (infilteert) - Aanpassing gebruik water, meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen.
Wat gaat het waterschap anders doen?	- Aanpassen schaderegelingen - Compenseren waardedaling gronden bij ingrepen enkel financieel - Stimuleren en reguleren voorkomen uitspoeling milieuschadelijke stoffen	- Grondwaterstanden en duurzaam grondgebruik zijn op elkaar afgestemd en worden vastgelegd in regels. - Stimuleren en reguleren voorkomen uitspoeling milieuschadelijke stoffen	- Alle onttrekkingen worden opnieuw bekeken - A-watergangen minder diep - Afvoeren alleen bij piekbuien - Stimuleren en reguleren voorkomen uitspoeling milieuschadelijke stoffen

3.1 Beleidsprogramma 1 Voldoende Water en Droge Voeten

3.1.1 Doelstelling van het beleid

Voldoende Water

Het doel voor 2050:

In 2050 is er genoeg water beschikbaar om het hoofd te kunnen bieden aan drogere periodes in het jaar. Dat betekent dat we:

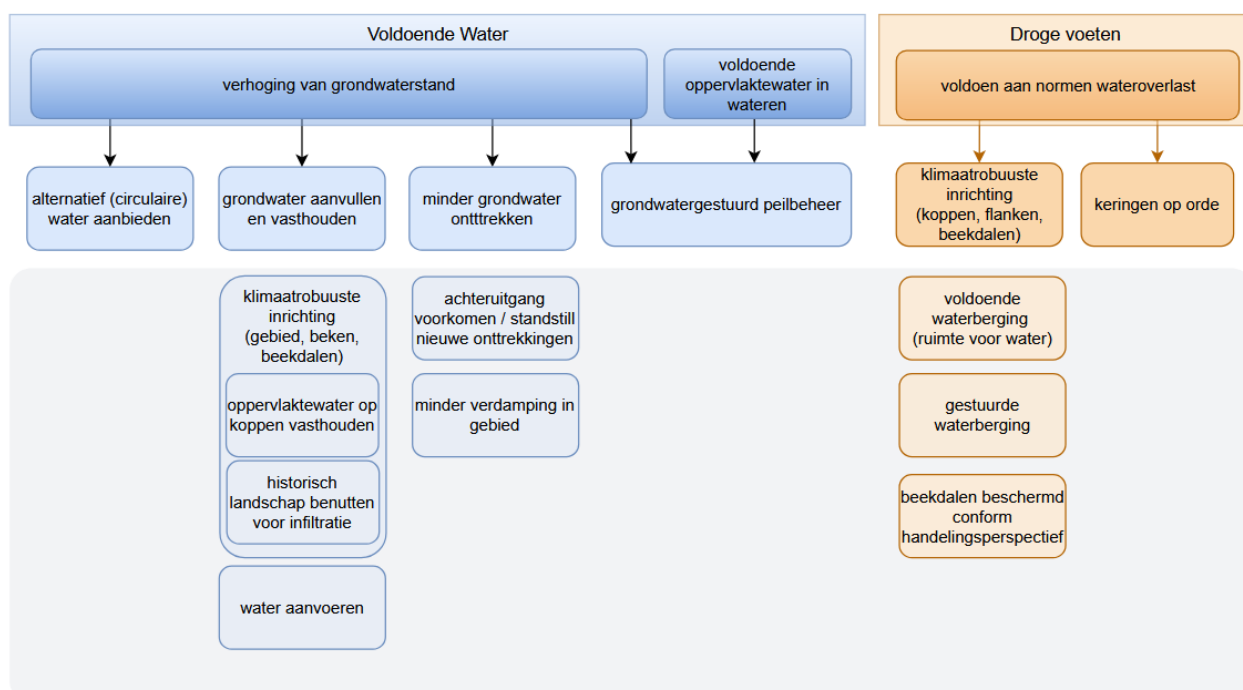
- een gezonde grondwatervoorraad hebben,
- een positieve trend van het grondwater in ons stroomgebied hebben bereikt, én
- de cruciale beken die zijn aangemerkt vanuit de KRW jaarrond watervoerend zijn door natuurlijk kwelwater.

Droge Voeten

Het doel voor 2050:

In 2050 is de waterhuishouding in ons gebied toekomstbestendig. Hierbij zijn de functies van het landgebruik afgestemd op de ligging. En de inrichting van het watersysteem is gericht op het dempen van piekafvoeren en het zo lang mogelijk beschikbaar houden van water. Dat betekent dat water meer ruimte krijgt om zo extreme overlast te voorkomen en dat we nattere condities accepteren.

- In 2050 hebben we een klimaatrobuust watersysteem;
- Vanaf 2027 wordt schade door nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen (water en bodem sturend) zo veel mogelijk voorkomen;
- Vanaf 2027 is het voor iedereen duidelijk welke bescherming wordt geboden.

3.1.2 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen

Meer grondwater aanvullen en vasthouden

De regionale/Brabantbrede doelstelling voor 2040 is 150 mln. m³ meer grondwater aanvullen en vasthouden per jaar. In de droogteagenda is géén verdeling gemaakt per waterschap. In de Droogteagenda (conform besluit BBG 8 februari 2023) is dit gelijk gesteld aan een verhoging van de voorjaarsgrondwaterstand met:

- 35 cm verhoging op de hoge gronden
- 20 cm op de flanken
- 10 cm op de lage gronden

Minder grondwater onttrekken

De regionale/Brabantbrede doelstelling voor 2040 is 100 mln. m³ minder grondwater onttrekken, wat gelijk staat aan:

- 30% minder drinkwatergebruik (60 mln. m³)
- 20-40% minder door de landbouw in een droog jaar (circa 30 mln. m³)
- 10 mln. m³ minder door industrie

Klimaatrobuuste inrichting

De normen voor wateroverlast (vanuit het oppervlaktewatersysteem), vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordening, zijn leidend voor het bereiken van het vereiste beschermingsniveau. Eens in de 6 jaar worden deze getoetst in de watersysteemtoets. Er wordt gestreefd naar een klimaatrobuuste inrichting in het gehele beheergebied, met focus op de beekdalen. Ook op de hoge koppen zal het in gebieden natter worden om meer water te infiltreren. Hierbij hoort landgebruik dat om kan gaan met nattere omstandigheden en een grote waterdynamiek.

De hoofdcoers is een inrichting die bijdraagt aan herstel van de hydrologische randvoorwaarden voor robuuste systemen. Hierbij past natuurherstel, natuurlijke dynamiek en vertraagde afvoer van de beken in combinatie met het benutten van de natuurlijke bergingsruimte van het landschap. Kansrijk, vooral bovenstrooms in het systeem, is ook de aanleg van moerassen en moerasbossen met een zuiverende werking.

HOWABO (Hoogwater Aanpak Brabant Oost)

HOWABO heeft een grote impact in een betere bescherming tegen overstromingen van het stedelijke gebied van Den Bosch en omstreken. Er ligt een grote opgave om meer ruimte te vinden voor water bij hoge afvoersituaties.

Herstel van de regionale en overige keringen

Richting 2027 zal vooral aandacht uitgaan naar het op orde brengen van de (regionale en overige) keringen. Dit heeft een grote impact op de bescherming tegen wateroverlast. Het behoort tot de tweede pijler van het DIN en we hebben direct invloed op de planning en voortgang.

Voorzienbaarheid

Voorzienbaarheid in beleid is een belangrijk principe dat gaat over het tijdig vaststellen van beleid en daarna duidelijk en betrouwbaar communiceren over dit beleid en welke veranderingen wanneer ingaan. Betrokkenen, zoals burgers, bedrijven en andere overheden, kunnen zich dan voorbereiden en anticiperen op deze veranderingen. Tijdig, duidelijk en betrouwbaar communiceren over veranderingen draagt bij aan vertrouwen, rechtszekerheid en effectieve samenwerking. We blijven daarnaast doorgaan met het faciliteren en stimuleren van belanghebbenden tot aan het kanteljaar 2030.

In transities (zoals water, energie, landbouw) is duidelijk en voorzienbaar besluiten en handelen extra belangrijk omdat de impact groot is (sociaal, economisch, ecologisch). Bovendien zijn de veranderingen complex, duren ze lang en is er veel onzekerheid over uitkomsten.

Voorzienbaarheid is geen doel op zich, maar het gevolg van duidelijk en goed onderbouwde keuzes. In de watertransitie, waarin Waterschap De Dommel samen met partners werkt aan een toekomstbestendige waterhuishouding, is het belangrijk om besluiten zorgvuldig te motiveren en helder te communiceren over richting en tempo. Zo blijft beleid niet alleen begrijpelijk en voorspelbaar, maar wordt ook de rechtszekerheid van inwoners en partners gewaarborgd.

Waterschap De Dommel werkt met een transitietijdlijn. Op hoofdlijnen is deze:

- 2024: Meldplicht kleine grondwaterputten, grondstrategie, ijkmoment gewasschade.
- 2025: Vaststelling visie Schoon en Gezond Water, stimuleringsregeling voor landeigenaren, Waterschapsverordening fase 1 en beleid geen achteruitgang.
- 2026: O.a. Waterschapsverordening fase 2, duidelijk beregeningsbeleid, nota peilbeheer, voorzienbaar handelen en schadebeleid
- 2030: Kantelpunt – einde huidige schaderegeling. Deze is dan tevens het licht gehouden en in samenwerking met het AB waar nodig herzien.
- 2050: Doelbeeld robuust watersysteem

3.1.2.1 Transformeren

Voor het programma Voldoende Water en Droge Voeten bestaat het scenario Transformatie uit:

- I. Watersysteemherstel
- II. Samen met de omgeving
- III. Investeren in de stad

Deze komen hierna afzonderlijk terug met de bijbehorende doelstelling (en het kantelpunt 2030) en het resultaat voor 2026.

I. Watersysteemherstel

Systeemherstel vormt de fysieke en hydrologische basis: vasthouden van water op koppen, herstel van infiltratie en kwel en vermindering van onttrekkingen. Dit is hetgeen waarop de andere lijnen voortbouwen. Zonder deze fysieke trendbreuk blijft elke andere inspanning suboptimaal. De transformatieve aanpak bestaat uit:

- a) Omvorming beheer koppen
- b) Actieve aanpak flanken met pilots
- c) Versterken gebiedsgerichte aanpak
- d) Actieve grondstrategie
- e) Verkennen van een transitiefonds
- f) Vaststelling nieuw beregeningsbeleid

a) Omvorming beheer koppen

Doel

Het waterbeheer op de koppen is gericht op systeemherstel. Het aanvullen van de grondwatervoorraad staat voorop. Het vasthouden van water en het afbouwen en zoveel mogelijk beperken van afvoer via het oppervlaktewatersysteem van de koppen naar de flanken en uiteindelijk de beekdalen. Voor het vasthouden van water is er ruimte om het water tijdelijk op te vangen en te infiltreren.

Resultaat 2026

Er is beleid gereed dat zich richt op zoveel mogelijk beperken van waterafvoer van de koppen naar de flanken en beekdalen door aanpassingen in fysieke inrichting, beheer en regelgeving. In 2026 is onderzoek gedaan om de beste aanpak te bepalen en concrete maatregelen en meetmethoden te ontwikkelen om de doelen voor 2032/2050 te realiseren.

b) Actieve aanpak flanken met pilots

Doel

In 2 à 3 gebieden is de waterhuishouding op de flanken aangepast, zodanig dat de grondwaterstand is verhoogd en de inrichting is afgestemd op het voorkomen van wateroverlast bij (hevige/langdurige) regenval. Hiervoor is overwegend draagvlak bij de eigenaren en grondgebruikers. We hebben geleerd wat werkt en niet werkt en weten op hoofdlijnen wat het vraagt voor de aanpak van de rest van de flanken.

Resultaat 2026

- We hebben 2-3 pilotgebieden geselecteerd en daar een projectorganisatie staan. Minimaal 1 pilot in GGA en 1 daarbuiten om te zien of de GGA-aanpak meer oplevert.
- We hebben de verkenning van de mogelijkheden en knelpunten afgerond.

c) Versterken gebiedsgerichte aanpak, watertransitie

Doel

Als waterschap geloven we dat gebiedsprocessen een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de realisatie van onze doelen. Daarom geven we een extra impuls aan kansrijke gebiedsprocessen en projecten binnen deze gebieden die direct bijdragen aan de watertransitie.

Waar de randvoorwaarden voor succes aanwezig zijn – zoals voldoende draagvlak, financiering, organisatiekracht, capaciteit, impact op waterdoelen, haalbaarheid en bereidheid – zijn wij bereid een GGA (Gebiedsgerichte Aanpak) of gebiedsproces extra te ondersteunen met middelen en een intensievere rol.

Binnen deze gebieden gaan we onze eigen overige werkprocessen beter stroomlijnen en afstemmen, zodat we met minder inzet van middelen een grotere impact kunnen realiseren. Binnen deze gebieden zoeken we naar een goede balans tussen projecten die op korte termijn uitvoerbaar zijn binnen de huidige grondpositie, en het verdere planproces dat toewerkt naar een door het gebied breed gedragen vastgesteld juridisch kader (zoals omgevingsplannen). Dat kader vormt na 2027 de basis voor versnelde uitvoering en een gebiedsdekkende aanpak van de watertransitie.

Door te werken met een gebiedsteam en grondtafels waarin verschillende gebiedspartijen zijn vertegenwoordigd, benutten we optimaal de aanwezige gebiedskennis. Door kennis, grondposities en middelen te bundelen, kunnen we de ruimtelijke puzzel beter én efficiënter leggen.

Voor de GGA-gebieden waar de randvoorwaarden onvoldoende zijn, heroverwegen wij onze rol. De beperkte beschikbaarheid van capaciteit dwingt ons om deze in te zetten waar het perspectief op doelbereik het grootst is.

Resultaat 2026

De verkenning naar het gebiedsproces wat een extra impuls krijgt is in Q1 2026 afgerond.

Binnen de Aanpak Landelijk Gebied (ALG) zijn bovendien financieringsafspraken gemaakt met de provincie, voor gebiedsprocessen en/of projecten die op korte termijn uitvoerbaar zijn als voor het verdere planproces. Omdat beide bijdragen aan het principe van 'water en bodem sturend', leveren ze een extra impuls aan de realisatie van de watertransitie. Onze interne werkprocessen – van beleid en planvorming tot realisatie, beheer, onderhoud, vergunningverlening, toezicht, handhaving en innovatie – zijn gekoppeld aan het gebiedsproces. Hierdoor kunnen we krachtig en efficiënt gebiedsgericht werken.

Tegelijkertijd beperken we onze inzet en middelen in gebiedsprocessen waar onvoldoende wordt voldaan aan de randvoorwaarden voor succes.

d) Actieve grondstrategie

Om de waterdoelen te behalen maken we breed gebruik van het grondinstrumentarium. Herwaarderingsregeling van agrarische percelen in kwetsbare gebieden draagt bij aan de verbetering van de waterkwaliteit, aan meer ruimte voor waterberging en infiltratie en biedt perspectief aan de koplopers en extensieve agrarische bedrijven.

Naast ruimte voor waterberging is er ook grond nodig voor uitvoering van projecten, zoals beekherstel en watersysteemherstel. De benodigde grond verwerven we op minnelijke basis, indien mogelijk op basis van Volledige Schadeloosstelling met als uiterst middel onteigening. In gebieden waar meerdere opgaven samen komen verkennen we de inzet van kavelruil of landinrichting onder de Omgevingswet. Zo realiseren we meer grip op grond voor projecten.

Doel

Het doel is om in beekdalen duurzaam grondgebruik te realiseren. Dat doen we o.a. via de herwaarderingsregeling en de aanpassing van pachtvoorwaarden. Het doel is om in 2032 meer dan 1900 hectare te herwaarderen (totale areaal = 8.000 ha agrarisch gebruik in beekdal in Dommelgebied).

Resultaat 2026

Het aankopen van strategische ruilgronden blijft de basis. Een strategische grondvoorraad is vaak de motor onder de gebiedsontwikkeling (zonder grond komt geen plan rond). De gronddruk in het gebied is echter enorm en de concurrentie groot met stijgende prijzen tot gevolg. Juist in een stijgende markt is het voor overheden (als gevolg van prijsbeleid) lastig om grond aan te kopen.

- Herwaarderingsregeling agrarische percelen
Begin 2026 wordt de Pilot "herwaarderingsregeling beekdalen" geëvalueerd. In 2026 wordt een herwaarderingsregeling voor de koppen en lokale laagtes uitgewerkt.
- Inzet Volledige Schadeloosstelling/gedoogplicht in relatie tot uitwerking projectbesluit
Om projecten uit te kunnen voeren is grondbeschikbaarheid van belang. Hiervoor wordt onderzocht of Volledige Schadeloosstelling ingezet kan worden in de onderhandelingsfase.
- Duurzame pachtvoorwaarden in beekdalen
Het in 2025 geïntroduceerde nieuwe pachtvorm voor percelen van het waterschap in beekdalen is geëffectueerd.
- Verkenning inzet Landinrichting volgens de Omgevingswet.

In 2026 gaat het waterschap als trekker van een aantal GGA- gebieden samen met haar gebiedspartners verkennen of wettelijke landinrichting als instrument kansrijk is.

e) Verkennen van een transitiefonds

Doel

Verkennen van de mogelijkheden van een transitiefonds, dat particulieren en ondernemers helpt aan toegang tot financiële middelen voor aanpassingen, teneinde weerbaar te zijn voor verandering van het klimaat en invulling te geven aan de watertransitie.

Resultaat 2026

Een studie voor een watertransitiefonds is gereed, daarin verkennen we de mogelijkheden en onmogelijkheden van de inzet van een fonds voor watertransitie. Het doel van dat fonds zou zijn het voorfinancieren van maatregelen om weerbaar om te kunnen gaan met de veranderende situatie van de watertransitie. We verkennen hoe we toegang kunnen realiseren tot financiële middelen om aanpassingen te kunnen doen. Publiek-private samenwerking wordt daarbij onderzocht, evenals leningen met aflossing en rente voor administratie en beheer.

f) Vaststellen beregeningsbeleid

Doel

Vanuit de Bestuurlijke Werkgroep Beregeningsbeleid wordt een Brabantbreed voorstel voor nieuw beregeningsbeleid voorgesteld. In het eerste kwartaal van 2026 volgt de bestuurlijke vaststelling van de koers voor het beregeningsbeleid. Conform de vastgestelde koers wordt het beregeningsbeleid uitgewerkt zodat dit per 1 januari 2027 van kracht is.

Resultaat 2026

Vastgesteld beregeningsbeleid voor het gebied van De Dommel – in samenhang met de buurwaterschappen – dat per 1 januari 2027 van kracht is.

II. Samen met de omgeving

Voor het watersysteemherstel werken we samen met de omgeving. De andere aanpak bestaat uit:

- a) Uitlijnen Deltaprogramma's
- b) Risicobeheersing nadeelcompensatie
- c) Anders omgaan met maaisel

a) Uitlijnen Deltaprogramma's

We lijnen onze projecten en prioriteiten uit met de Deltaprogramma's van het Rijk. We maken zichtbaar hoe Rijksmiddelen de watertransitie versnellen, richten interne processen in voor snelle koppeling en rapporteren terug wat werkt en wat bijgesteld moet worden.

Doel

- Inzicht en overzicht: we hebben de raakvlakken en integraliteit van opgaven goed in beeld, we beperken versnippering en sectorale aanpak van opgaves. We hebben de samenhang tussen watertransitie en de Deltaprogramma's uitgewerkt in een visualisatie.
- Efficiënte samenwerking (intern binnen verschillende processen en extern met gemeenten/provincie): Rollen en verantwoordelijkheden zijn helder, wat cruciaal is voor effectieve uitvoering.
- Slim gebruik van middelen: We benutten de capaciteit, kennis en stimuleringsregelingen van de Deltaprogramma's optimaal. We hebben in beeld hoe de Deltaprogramma's kunnen bijdragen (bijv. als financieringsbron) aan de watertransitie.
- Tweerichtingsverkeer/lobbyagenda: Niet alleen halen we uit de landelijke programma's wat nodig is, we leveren ook input terug om regionale opgaven te laten aansluiten. En agenderen de regionale behoefte naar de Rijkstafel en trekken hier middelen voor aan.

Resultaat 2026

Een integraal overzicht van samenhang tussen watertransitie en Deltaprogramma's, een opzet voor een efficiënte samenwerkingsvorm en een overzicht van beschikbare middelen binnen de Deltaprogramma's die kunnen bijdragen aan de watertransitie. De beïnvloeding van de Deltaprogramma's leidt tot aansluiting Rijk bij Regio. Deze onderdelen samen resulteren in een meerjarenagenda.

b) Risicobeheersing nadeelcompensatie

We verwachten meer verzoeken om nadeelcompensatie door maatregelen in de watertransitie. We managen verwachtingen tijdig via voorzienbaarheid en het normaal maatschappelijk risico, en richten een coördinatiepunt in voor schadeclaims. Hiermee borgen we doorlooptijd, voorspelbaarheid en juridische kwaliteit.

Doel 2030

In 2030 wordt er geen schadevergoeding toegekend of uitgekeerd wegens voorzienbaarheid (zie toelichting paragraaf 4.1.2). Iedereen weet waar ze aan toe zijn.

Resultaat 2026

Eind 2026 is uitgewerkt hoe de Waterschapsverordening gewijzigd zou kunnen worden waarbij er op voorhand (met uitgestelde inwerkingtreding) wordt aangegeven wat er vanaf 2030 verandert conform nota handelingsperspectieven op de watertransitie.

c) Anders omgaan met maaisel

Doel

De nieuwe Gedragscode verlangt dat maaisel niet achterblijft op de (bemestingsvrije) onderhoudspaden. We voeren het maaisel zoveel mogelijk af, composteren gecontroleerd en zetten het regionaal in als bodemverbeteraar. We nemen verantwoordelijkheid in het terugdringen van regionale verspreiding van gecontamineerd maaisel met macro-verontreinigingen of exoten (zorgplicht), houden logistiek en CO₂-effecten in beeld en bouwen een stabiele afzetmarkt met agrariërs op. Waar regelgeving belemmert, zetten we

in op aanpassing of versoepeling. We onderbouwen de meerwaarde met kengetallen voor CO₂-vastlegging, bodemstructuur en waterbergend vermogen.

Resultaat 2026

1. Afvoeren 100% vrijkomend slootmaaisel nabij brede onderhoudspaden (2025 54%).
2. Een programma is in concept uitgewerkt. Dit programma moet ertoe leiden dat al ons maaisel dat omgezet wordt tot compost (of een equivalent van de hoeveelheid), binnen ons gebied ingezet wordt als bodem verbeteraar. Voor het succes zijn we afhankelijk van stimuleringsmaatregelen die maken dat dit compost binnen ons gebied ingezet wordt. Er moet een markt voor compost gecreëerd worden (vraag en aanbod) die maakt dat onze reststroom waarde gaat krijgen.
3. Inventariseren van kansrijke hoogwaardige routes voor verwaarden van maaisel.

III. Investeren in de stad

Impuls stedelijke ontwikkelopgaven (stedelijk/NOVEX)

Doel

Visie water en ruimte, regelgeving die hierop aansluit en uitdragen van onze visie in de stedelijke regio's. Positioneren waterbelang bij integrale regionale afwegingstafels voor ontwikkelingen op vlak van woningbouw en bedrijventerreinen. Invloed op regionale programma's woningbouw 2030-2040-2050. Hulpmiddelen tactisch inzetten: Landelijke maatlat klimaat adaptieve bebouwde omgeving is beleidsmatig geborgd, signaleringskaart watersysteem, watervisie wat water wil en de beleidsrijke waterschapsverordening.

Resultaat 2026

Hulpmiddelen communicatief verbinden en toegankelijker maken. Onderzoek naar de strategische regionale tafels en daar positie verwerven. Rolneming in de stedelijk ontwikkelopgave expliciet maken en toepassen in de regionale tafels.

3.1.2.2 Continueren bestaand beleid

Naast het scenario Transformatie waarin we onze aanpak veranderen, gaan we ook door met veel inspanningen om de WBP5 doelen te realiseren.

Voor de volledigheid zijn de WBP5-resultaten voor 2026 in de tabellen opgenomen in Bijlage 1. Deze zijn cursief weergegeven.

Majeure projecten

Resultaten 2027	Resultaten 2026
P068714 Hoogwaterbescherming Vught - Realisatie van een gesloten stelsel van regionale keringen: - 25 km waterkering 2027: MER en daarbij behorend voorkeursalternatief definitief bepaald	• Er wordt binnen V.E.G. toegewerkt naar een voorkeursalternatief als onderdeel van de MER
P034007 Inrichting beekdal Run Heers-Dommel Klimaatrobuste inrichting Run - 2,1 km beekherstel - 10 ha NNP Oplevering in 2027	• De uitvoering is gestart en een groot deel ook opgeleverd
P086401 Beekherstel Poppelsche Leij (N2000) Klimaatrobuste inrichting Poppelsche Leij - Hydrologische randvoorwaarden voor instandhouding N2000 - 2,6 km beekherstel - 71 ha OGOR - Watersysteemherstel - 15 ha NNN 2027: MER en daarbij behorend voorkeursalternatief definitief bepaald	• De Notitie Reikwijdte en Detailniveau vastgesteld
P0894XX Gebiedsgerichte aanpak (GGA) Grenscorridor Tot en met 2027 worden 6 deelgebieden uitgewerkt. Per deelgebied zal een ruimtelijke verankerde visie inclusief uitvoeringsstrategie opgesteld worden.	• Voor de Oostflank (met o.a. Drinkwaterlandschap en Witsem) wordt de verkenning begin 2026 afgerond • Voor 6 deelgebieden wordt Notitie Reikwijdte en Detailniveau vastgesteld en voor 3 deelgebieden wordt het ontwerp MER gepubliceerd

Met de realisatie van de inrichtingsprojecten in het watersysteem, worden de volgende prestaties in 2026 gerealiseerd:

	P068712 RK Klotputten	P085605 EVZ Ruijsbosse Waterloop	P085604 EVZ Weegraaf	P019903 Beekherstel Groote Beerze traject 2A	P085607 EVZ Beekse Waterloop Zuid	P085606 EVZ Brugseijf	P068705 Bossche Broek Zuid	
KRW inrichten waterlopen				2,4				2,4 km
KRW vismigratie knelpunten				2				2 stuks
KRW Natte Natuurparel								- ha
Waterconservering								n.t.b.
EVZ		1,7	2,3		3,3	1,9		9,2 km
(Regionale) keringen	1						1	2 stuks

Nazorg hoog water 2023-2024

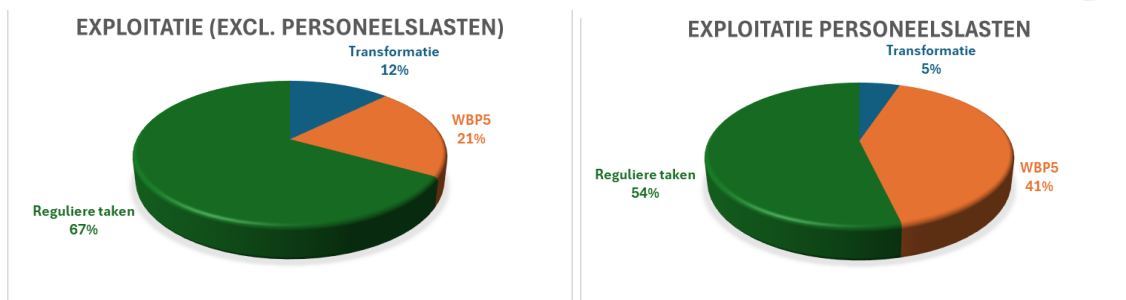
De evaluatie van de wateroverlast in mei-juni 2024 benadrukt de noodzaak van integrale risicomonitoring en versterkte crisiscommunicatie. Deze speerpunten zijn vertaald in concrete verbetermaatregelen, waaronder het project Proactieve Signalering, het team Hoogwater en een aangescherpte bestuurlijke coördinatie. In 2026 wordt het onderzoek naar de effectiviteit van bypasses bij hoogwater als inrichtingsvariant in beekdalen opgeleverd en geagendeerd voor bestuurlijke behandeling.

3.1.3 Geraamde baten en lasten

De werkzaamheden zijn niet precies te knippen in bijdrage aan regulier, WBP5 of transformatie. Een grove verdeling geeft wel inzicht in de verhouding tussen deze werkzaamheden wat betreft kosten en personele inzet.

De kosten van Voldoende Water en Droge Voeten bestaan vooral uit kosten voor reguliere taken inclusief bijdrage HWBP. In de kosten voor Transformatie zit ook de herwaarderingskosten van gronden die een flink aandeel vormen van de totale kosten. Wat betreft personele inzet maken WBP5 doelen een groot deel uit van de totale personeelsinzet. Er wordt veel capaciteit gestoken in inrichtingsprojecten, gesprekken met gemeenten, partners en gebiedsgerichte aanpak en innovatie, onderzoek en beleid.

De kosten van personeel zijn opgenomen in programma Bestuur & Bedrijfsvoering.

In onderstaande taartdiagram zijn de totale kosten van transformatie voor voldoende water en droge voeten uitgesplitst:

Exploitatie Watersysteem (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Begroting 2026	Voorjaars-nota 2026	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2024
Lasten Rentelasten	3.726	3.921	3.552	3.211
Afschrijvingen	12.077	14.447	9.142	5.655
Personeelslasten	81	81	80	30
Goederen en diensten	35.529	35.397	29.255	26.847
Totaal Lasten	51.413	53.846	42.027	35.744
Baten Opbrengsten van derden	1.015	551	483	723
Bijdragen	91	199	178	222
Totaal Baten	1.106	750	661	945
Totaal Netto Lasten	-50.307	-53.096	-41.366	-34.799
Nagekomen posten				
Totaal	-50.307	-53.096	-41.367	-34.798

Toelichting belangrijkste verschillen Beleidsbegroting 2026 t.o.v. Voorjaarsnota 2026-2032

Kapitaallasten

De kapitaallasten (rentelasten en afschrijvingen) zijn ca. € 2,6 mln. lager dan in de Voorjaarsnota 2026-2032. Dit wordt met name veroorzaakt door het geleidelijk opbouwen van de herwaardering van gronden. Bij de voorjaarsnota was € 7 mln. opgenomen en bij de beleidsbegroting € 5 mln.

Goederen en diensten

Goederen en diensten zijn hoger bijgesteld dan de Voorjaarsnota 2026-2032. Dit wordt met name veroorzaakt door:

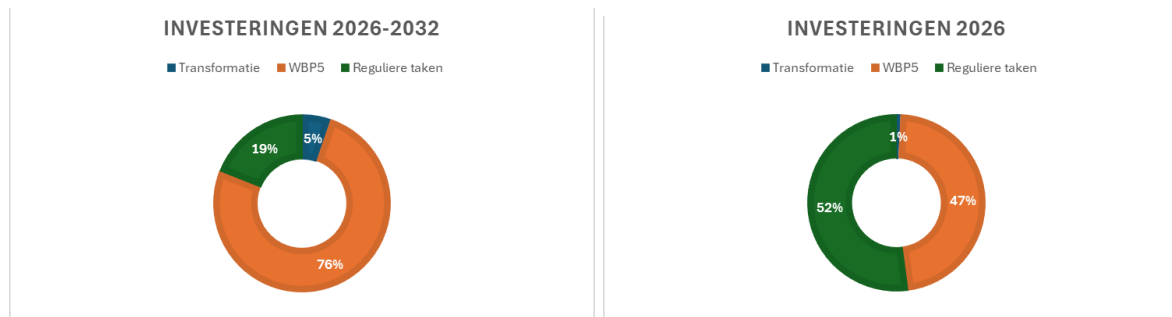
- Lagere kosten innovatie watersysteem € 0,8 mln. op overige diensten door derden
- Hogere kosten hergebruik maaisel van € 0,6 mln.
- Hogere kosten monitoring Waterkwantiteit € 0,5 mln.

Baten

De diverse opbrengsten zijn gestegen met € 0,4 mln, dit heeft met name te maken met het resultaat van de grondbank.

3.1.4 Geraamde investeringen

De investeringen in het totale programma Voldoende Water en Droge Voeten bestaat vooral uit WBP5 doelen zoals inrichtingsprojecten als beekherstel, EVZ, watersysteemherstel, waterconservering en waterberging. In 2026 staan enkele vervangingen van stuwen en gemalen op het programma, waardoor er in 2026 veel investeringen voor reguliere taken zijn.

Meerjarige investeringen

(bedragen x € 1.000)		JEV 2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Totaal 2025-2032	2033 e.v.
Watersysteem											
Beleidsbegroting 2026	Uitgaven	25.688	48.526	47.204	48.564	53.312	82.334	39.890	39.315	384.833	123.192
	Inkomsten	-6.321	-16.734	-20.454	-17.590	-17.481	-28.578	-9.278	-9.507	-125.943	-48.378
	Netto	19.367	31.792	26.750	30.974	35.831	53.756	30.612	29.808	382.406	74.814
Watersysteem											
Voorjaarsnota 2026	Uitgaven	36.653	44.848	48.988	52.341	51.248	62.195	39.890	39.315	375.478	85.224
	Inkomsten	-8.167	-16.944	-20.358	-20.090	-18.567	-16.127	-9.278	-9.507	-119.038	-32.470
	Netto	28.486	27.904	28.630	32.251	32.681	46.068	30.612	29.808	389.149	52.754
Watersysteem											
Beleidsbegroting 2025	Uitgaven	46.990	45.045	64.697	53.850	24.228	50.890			285.700	
	Inkomsten	-16.917	-23.273	-27.652	-20.928	-2.902	-2.490			-94.162	
	Netto	30.073	21.772	37.045	32.922	21.326	48.400	0	0	327.507	0

Toelichting belangrijkste verschillen Beleidsbegroting 2026 t.o.v. Voorjaarsnota 2026-2032

De investeringen Watersysteem betreffen de investeringen in het verbeteren van het watersysteem, onderhoudsinvesteringen aan het watersysteem en vervanging van materieel ten behoeve van het realiseren van de WBP-opgaven.

Ten opzichte van de Voorjaarsnota is het investeringsvolume met 3,7 miljoen toegenomen. De belangrijkste verschuiving hierin betrof het vervangen van een Stuw Boxtel ad 6 mln (toename). De investeringen in het realiseren van de inrichtingsdoelen (1,5 mln) en de Howabo (4 mln) zijn neerwaarts bijgesteld. De totale netto investeringsraming van de Beleidsbegroting voor 2026 betreft investeringen in onderhoud en materieel watersysteem 18 mln, realiseren inrichtingsdoelen 11,6 mln en Hoogwaterbescherming 2,3 mln.

3.1.5 Kansen en risico's

De volgende kansen en risico's zijn relevant voor het Beleidsprogramma Voldoende Water en Droge Voeten. In de P&C cyclus wordt over de actualiteit hiervan gerapporteerd:

- Het risico op extreme en steeds extremere weersituaties, nat en/of droog, is waar we ons continu op richten met het WBP5 doel van een robuust en toekomstbestendig watersysteem.
- Gevolgen van de ecologische gedragscode.
- Vervangen van diverse stuwen.

Voortgang realisatie inrichtingsdoelen en behalen Kaderrichtlijn Water

Grondbeschikbaarheid en draagvlak (procedures) zijn de belangrijkste risicofactoren. De beheersmaatregelen zijn de aangepaste grondstrategie, de inzet op strategische communicatie en omgevingsmanagement.

3.2 Beleidsprogramma 2 Schoon Water

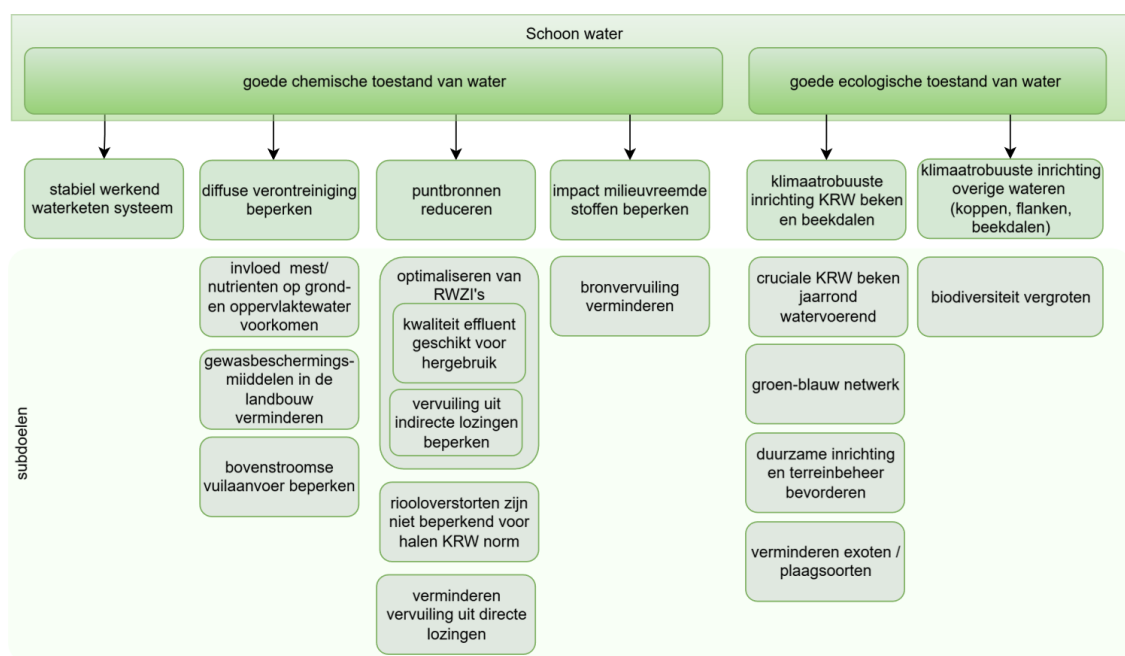
3.2.1 Doelstelling van het beleid

Het doel voor 2050:

De ambitie voor schoon water in 2050 is chemisch schoon en ecologisch gezond water op de goede plek voor duurzaam gebruik. Dat betekent:

- water als grondstof voor de bereiding van drinkwater, voor proceswater en voor landbouwkundig gebruik;
- water waarin de ecologie zich kan ontwikkelen;
- water om in, op en langs te recreëren of om anders van te genieten.

Deze doelstelling heeft niet alleen betrekking op oppervlaktewater maar omvat het totale watersysteem, grond- en oppervlaktewater.

3.2.2 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen

Een belangrijke tussenstap op weg naar 2050 is 2027. De resultaten die we dan willen hebben bereikt zijn:

1. Ecologische waterkwaliteit waterlichamen verbeterd
 - Effluent niet meer beperkend voor KRW-doelen (algemeen fysische parameters)
 - Basisvoorwaarden ecologische ontwikkeling in orde (via inrichting en beheer)
 - Doelen + aanpak waterkwaliteit samen met partners vastgesteld in GGA- en stedelijke focusgebieden
2. Toekomstige waterkwaliteit waarborgen door aanpak milieuvreemde stoffen (verslechtering voorkomen)
3. Trendbreuk voor medicijnen: in plaats van toename (5%) wordt een reductie met circa 20% bereikt;

De 20% reductie is gebaseerd op de afspraken met het ministerie van IenW in het kader van het Versnellingsprogramma Medicijnresten en wordt nader beschreven in het Actieprogramma van de Schone Maaswaterketen (SMWK).

- inzicht in verspreiding en bronnen milieuvreemde stoffen (PFAS, weekmakers, brandvertragers, microplastics etc.)
- Voldoende schoon water door herinrichten waterketen
- Afvoer van regenwater naar zuivering verlaagd met 15% t.o.v. 2021
- Duidelijkheid over nuttige inzet effluent

3.2.2.1 Transformeren

Voor het programma schoon water bestaat het scenario Transformatie uit:

- IV. Systeemverandering Waterketen
- V. Aanpak Lozingen – waterkwaliteit

Deze komen afzonderlijk terug met het bijbehorende doel en het resultaat voor 2026.

De visie schoon en gezond water, momenteel in afrondende fase, vormt een belangrijke bouwsteen voor de invulling van schoon water.

De transformatie naar “de waterketen van de toekomst” moet nu vorm krijgen, maar vraagt zorgvuldige stappen. De huidige afvalwaterketen moet 24/7 kunnen functioneren, en vraagt dus tijd en inzet. De huidige infrastructuur vormt een belangrijke backbone.

Asset management en de systeemverandering

Asset management met een impuls op de ondergrondse infrastructuur is een randvoorwaarde om te komen tot een systeemverandering en een toekomstbestendige waterketen. Een systeemverandering vraagt tijd en het adequaat kunnen afwegen van innovatieve/andersoortige oplossingen. Wanneer nu geen extra impuls wordt gegeven aan de ondergrondse infrastructuur neemt het risicoprofiel sterk toe, worden we steeds meer bepaald door de waan voor de dag en worden gedwongen ad hoc maatregelen te nemen. Door de verdere implementatie van asset management wordt de link tussen (strategische) doelen en (acties op en rond) assets goed geborgd.

Doel

Het invoeren van asset management heeft ten doel als organisatie effectiever en efficiënter te zijn in het realiseren van de doelstellingen, middels het waarborgen van integraliteit in de besluitvorming.

Resultaat 2026

Eind 2026 hebben we voor alle zuiveringsclusters asset management plannen opgesteld, asset management plan-tafels opgericht en geborgd in de organisatie die deze plannen opstellen, asset regisseurs opgeleid wiens verantwoordelijkheid het is dit te regisseren, een rol van asset manager is ingevuld en een asset managementoverleg ingericht en geborgd waar de vertaling naar maakbaarheid en directie gedaan wordt. Daarmee dichtten we in deze organisatie het gat in de tactische laag.

IV. Systeemverandering Waterketen

De transformatieve aanpak voor de Systeemverandering Waterketen bestaat uit:

- a) Doorvertaling Visie op Schoon Water met nieuwe 'leidende principes'
- b) Transitie-aanpak Zandleij
- c) Effluenthergebruik

a) Doorvertaling Visie op Schoon Water met nieuwe 'leidende principes'

Voor het vormgeven van de transitie moeten we loskomen van een aantal leidende principes die nu onze aanpak bepalen, bijvoorbeeld:

- de RWZI is de wasmachine van de samenleving (daarnaast is ook bewustwording en preventie nodig)
- denken in water schoonmaken (naar water schoonhouden)

Hiervoor zal na het traject van de visie de strategie nader moeten worden ingevuld met onze partners in het gebied. Onderdeel daarvan is een strategische verkenning voor de diverse clusters die leiden tot concretisering wat moeten en kunnen we anders doen. Hoe komen tot invulling van het principe “water fit for purpose”: waar is hoeveel en wat voor water nodig als uitgangspunt voor wat op RWZI's qua prestaties nodig is, waar veranderingen in de keten nodig zijn en waar RWZI's te plannen (in samenhang met gebiedsontwikkeling en woningbouwopgave).

Doel

De systeemverandering “Waterketen vd Toekomst” krijgt vorm en is geconcretiseerd in een heldere strategie en aanpak (incl. bronaanpak en waterketen als netto-bijdrager).

Resultaat 2026

We werken per zuiveringscluster met integrale beelden, starten pilots (zoals effluenthergebruik), en sturen stedelijke maatregelen op hun watersysteem-effect. We schalen decentrale aanpak op festivals op met gerichte pilot. We maken duidelijk met welk tempo het vasthouden van ‘via de waterketen verzameld’ regenwater op hoge delen (infiltratie) wordt ingezet, betrekken huishoudens (Vlaams model) en bedrijven.

b) Transitie-aanpak Zandleij

Doel

De Brede Aanpak Zandleij is een ambitieus transitietraject dat gericht is op het combineren van technische en sociale innovatie om een regeneratieve oplossing te realiseren om de Zandleij en zijn omgeving gezonder te maken.

De Aanpak Zandleij betreft een breed pakket aan maatregelen, zowel fysiek 'de schop in de grond' als ook gericht op betrekken van omgeving en gedragsverandering ten behoeve verbetering waterkwaliteit en gezonde leefomgeving.

Resultaat 2026

Uitvoering maatregelenpakket op technische en sociale innovatie en onderzoeken om meer inzicht te krijgen in de situatie en de bepalende factoren:

- Innovatieve nazuivering van effluent van de RWZI
- Waterkwaliteit en biodiversiteit in samenwerking met andere overheden en inwoners (waterbewustzijn vergroten, citizen science)
- Verbeteren morfologie van de beek
- Experimenteer & transitieplek voor beweging die hele waterschap aangaan (Bronaanpak bedrijven integrale PFAS-aanpak watersysteem en waterketen bronopsporing, effluenthergebruik, waterharmonica en 4e trap rwzi Tilburg)

c) Effluenthergebruik

Doel

Effluenthergebruik is een van de opties voor aanvulling van grondwater voor natuur en landbouw. Doel is een pilot te realiseren om te demonstreren wat de mogelijkheden zijn en ervaring op te doen met de diverse (zoals juridische, financieel-economische, organisatorische, technologische en waterkwaliteit) aspecten.

Resultaat 2026

De mogelijkheden worden verder uitgewerkt met regiopartners waarbij onder meer gekeken wordt naar draagvlak, kosten en risico voor het grondwater en/of de omgeving. Deze uitwerking zal dienen voor besluitvorming rond verdere uitwerking en uitvoering van een pilot.

- Voorstel voor keuze en realisatie van pilot effluenthergebruik

V. Aanpak Lozingen - waterkwaliteit

De transformatieve aanpak voor de Aanpak Lozingen – waterkwaliteit bestaat uit:

- a) Strategische beïnvloeding lozingen – industrie & grens en diffuse bronnen
- b) Strategische beïnvloeding hoeveelheid en samenstelling van lozingen
- c) Plan van aanpak riooloverstorten

a) Strategische beïnvloeding lozingen – industrie & grens en diffuse bronnen (aangenomen motie CDA behandeld in AB 02-07-2025)

Bronaanpak en samenwerking over grenzen: Lozingen vanuit de industrie en Vlaanderen adresseert de externe druk op het systeem. Zonder grip op lozingen en samenwerking met Vlaanderen en industrie blijft de waterkwaliteit kwetsbaar. Deze lijn zorgt voor voorzienbaarheid en juridische robuustheid en versterkt de effectiviteit van de andere lijnen.

Doel

We streven naar meer grip op directe en indirecte lozingen met verbetering van de regelgeving, een robuuste vergunningverlening, toezicht en handhaving en structurele samenwerking met de industrie, omgevingsdiensten, gemeenten en de partners in Vlaanderen, zodat KRW-doelen haalbaar worden.

Resultaat 2026

We werken een plan van aanpak uit voor een trendbreuk in het omgaan met lozingen. Daarin komen de volgende onderwerpen terug:

- Inventariseren huidige regelgeving
- Analyse van instrumenten
- Risico's en bronnen in beeld
- Onderzoek innovatieve oplossingen
- Afspraken maken met de omgevingsdiensten over zeer zorgwekkende stoffen
- Strategie toezicht en handhaving
- Joint Fact Finding met Vlaanderen
- Communicatie en participatiestrategie bepalen

b) Strategische beïnvloeding hoeveelheid en samenstelling van lozingen

Doel

We krijgen steeds meer grip op indirecte lozingen: met de meest significante bedrijven in gesprek over hun lozing en de mogelijke aanpak daarvan en ervaring met bewustwording en gedragsverandering huishoudens.

Resultaat 2026

Op meer grip te krijgen en daadwerkelijk regie krijgen op het influent van onze zuiveringen worden de volgende initiatieven uitgewerkt in 2026:

- minder “schoon water” naar de RWZI. De huidige aanpak gericht op afkoppelen en lokaal infiltreren is goed maar vraagt door de samenhang met de totale stedelijke infrastructuur (te) veel tijd. Daarom zetten we in op een totaalpakket in combinatie met waterconservering voor voldoende water:
 - beïnvloeding van / samenwerking met gemeenten:
 - meer inzet op rol met particulieren
 - link met stimuleringsregeling ombuigen voor particulieren
 - reduceren/voorkomen van milieuvreemde stoffen in het afvalwater

c) Plan van aanpak riooloverstorten (toezegging Cie WKWK 14-05-2025)

Doel

Emissies uit de riolering (overstorten en hemelwateruitlaten) zijn niet beperkend voor de waterkwaliteit. De benodigde maatregelen voor de aanpak van overstorten die beperkend zijn voor het bereiken van de KRW zijn uitgevoerd.

Resultaat 2026

Verder verminderen van negatieve effecten overstorten, formuleren van nieuwe ambitie.

Denk hierbij aan een actieplan overstorten waarbij we:

- Vanuit de Kallisto-aanpak het effect van de reeds genomen maatregelen bij gemengde overstorten monitoren en daar waar nodig aanvullende kosteneffectieve maatregelen in beeld brengen en realiseren (continu proces).
- De impact van de nieuwe EU-richtlijn stedelijk water op overstorten in beeld brengen (2026/2027).
- Het meetnet overstorten uitbreiden met metingen aan hemelwaterstelsels om hiermee een beter beeld te krijgen van het functioneren van deze systemen.

KRW-impuls Brabant

De KRW-impuls heeft ertoe geleid dat er al in 2025 stappen zijn gezet om extra capaciteit en middelen vrij te maken om enkele ‘versnellingsdossiers’ verder te brengen. Dit zijn dossiers die eerder vast zijn gelopen, maar door het beschikbaar stellen van het instrument volledige schadeloosstelling bij onteigening, wel tot uitvoering kunnen komen. Hiermee versnellen we uitvoering. Deze projecten zijn opgenomen in deze begroting, daarbij wordt tevens gebruik gemaakt van de bijdrage in capaciteit vanuit de Provincie. Daarnaast is, als invulling van de KRW-impuls, recent een project gestart om met voorrang 3 vismigratieknelpunten op te lossen. In 2026 wordt ingezet op projecten met grote prestaties en die daarmee een wezenlijke bijdrage leveren aan de KRW prestatiegraad. En er wordt ingezet op projecten, waarbij de grondposities gunstig zijn, waardoor snel tot resultaten gekomen kan worden. Naar verwachting leiden deze projecten voor 2029 tot concrete resultaten. Daarnaast wordt ingezet op een voortzetting van het EVZ programma na 2027 (tot en met 2029), zodat we ook efficiënt en snel resultaten kunnen blijven boeken. In de VJN2027-2032 zal hiervoor een voorstel worden gedaan. Hierbij zal ook de scope van de opdracht opnieuw worden bekrachtigd.

Verschillende onderdelen van de transformatieve aanpak geven eveneens invulling aan de KRW-impuls:

- onder I. watersysteemherstel:
 1. Versterken Gebieds Gerichte Aanpak
 2. Actieve grondstrategieHiermee wordt invulling gegeven aan het versnellen van de uitvoering van inrichtingsmaatregelen.
- onder V. Aanpak Lozingen – waterkwaliteit -
 3. Strategische beïnvloeding lozingen – industrie & grens en diffuse bronnen
 4. Strategische beïnvloeding hoeveelheid en samenstelling van lozingen
 5. Plan van aanpak riooloverstortenHiermee wordt invulling gegeven aan het verminderen van emissies uit stedelijk gebied en Industrie. De overige onderdelen vallen onder het continueren van het bestaande beleid.

3.2.2.2 Continueren bestaand beleid

Principe de vervuiler betaalt

Basis voor ons handelen nu is het principe “de vervuiler betaalt”. Wanneer gekeken wordt naar de huidige situatie is de invulling daarvan nog verre van ideaal. Conclusie is dat binnen de beperkingen van de huidige regelgeving (belastingstelsel) maar zeer beperkte mogelijkheden zijn om dit nog concreter in te vullen.

Vanuit de visie schoon en gezond water is naar de toekomst een volgende stap nodig. Het huidige principe lijkt te suggereren dat “*je mag vervuilen als je maar betaalt*”. Naar de toekomst is het principe “*wat schoon is moet schoon blijven*” het leidende principe. Concretisering in ons handelen is nu nog niet realiseerbaar maar geeft wel de koers aan waarna we streven.

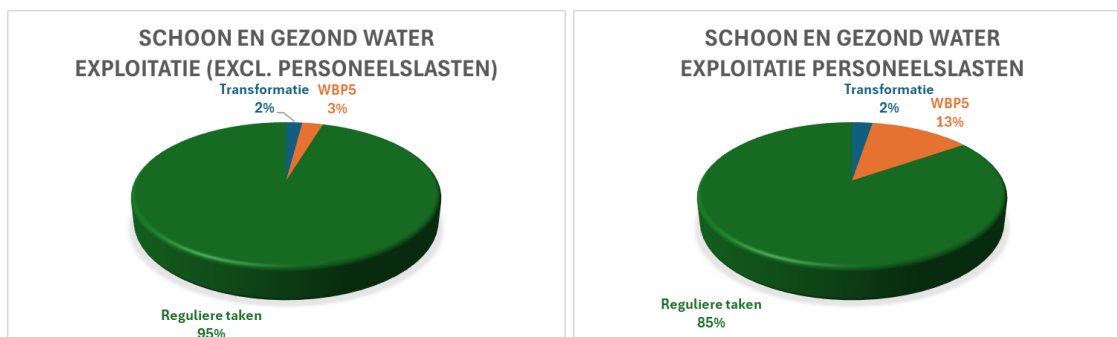
Naast het scenario Transformatie waarin we onze aanpak veranderen, gaan we ook door met veel inspanningen om de WBP5 doelen te realiseren. Voor de volledigheid zijn de WBP5-resultaten voor 2026 in de tabellen opgenomen in Bijlage 1. Deze zijn cursief weergegeven.

Majeure projecten

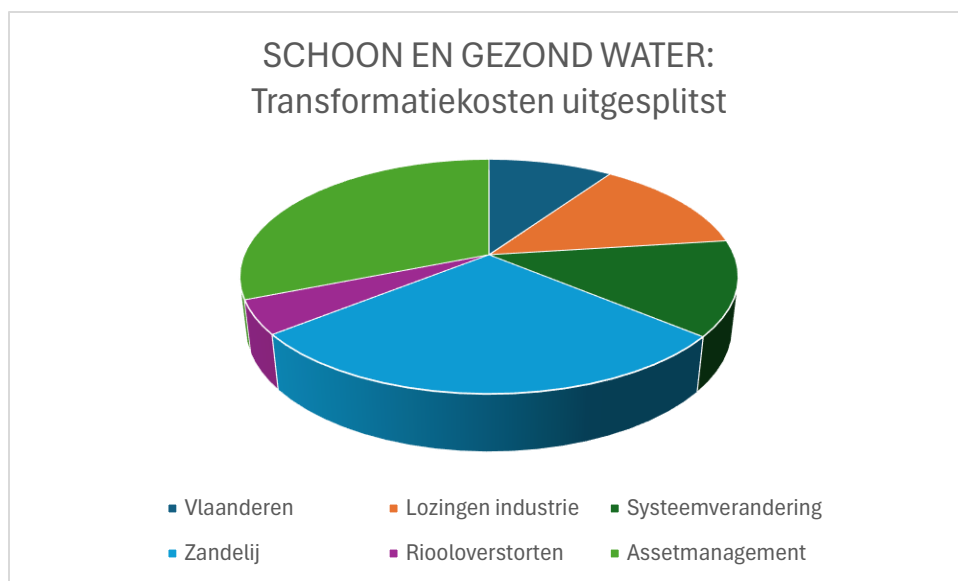
Resultaten 2027	Resultaten 2026
P069304 Mechanische Zuivering rioolwaterzuiveringsinstallatie Tilburg	Instandhouden RWZI
P072701 Renovatie RWZI Haaren	Instandhouden RWZI Schoon water
P077007 Pilot Nieuwe stoffen N en P ten behoeve van medicijnrestverwijdering	Schoon water
P077201 Groot onderhoud voorbezinktanks (VBT's) rioolwaterzuiveringsinstallatie Eindhoven	Instandhouden RWZI
P085501 Nieuwe stoffen Hapert (ozoninstallatie op de rioolwaterzuivering)	Schoon water
P084701 Renovatie en uitbreiding slibverwerkingsinstallatie Mierlo	Instandhouden slibverwerking
P071208 Onderhoud Riool Zuid Tp44-Tp32 (Zuid-Eindhoven – Stratumse Heide en Riel)	Instandhouden transportstelsel Schoon water
P088401 Herstel koker 38TS51-TS50 (Zuid Eindhoven)	Instandhouden transportstelsel Schoon water

3.2.3 Geraamde baten en lasten

In 2026 bestaan de kosten vooral uit reguliere taken. Wat betreft de capaciteit wordt ook ingezet op transformatie en WBP5 doelen als nieuwe stoffen en vermindering nutriënten. Daarom bevatten de personeelsinzet een groter aandeel WBP5-doelen dan bij de overige kosten.

In onderstaande taartdiagram zijn de totale kosten uitgesplitst voor de transformatieonderwerpen voor schoon en gezond water:

Exploitatie Waterketen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Begroting 2026	Voorjaars-nota 2026	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2024
Lasten Rentelasten	7.821	8.232	7.125	5.676
Afschrijvingen	18.546	19.520	17.376	14.997
Personeelslasten	225	50	175	33
Goederen en diensten	33.084	34.013	34.991	35.983
Totaal Lasten	59.676	61.816	59.666	56.688
Baten Baten ivm salarissen/soc. Ist	0	0	0	0
Baten Opbrengsten van derden	3.247	3.291	3.204	4.220
Bijdragen	258	28	28	164
Totaal Baten	3.505	3.319	3.232	4.384
Totaal Netto Lasten	-56.171	-58.497	-56.434	-52.304
Nagekomen posten				0
Totaal	-56.171	-58.497	-56.434	-52.304

Toelichting belangrijkste verschillen Beleidsbegroting 2026 t.o.v. Voorjaarsnota 2026-2032*Kapitaallasten*

De kapitaallasten (rentelasten en afschrijvingen) zijn ca. € 1,4 mln. lager dan in de Voorjaarsnota 2026-2032. Dit wordt met name veroorzaakt door de realismetoots van de ingebruikname datum van projecten.

Goederen en diensten

Goederen en diensten zijn 0,7 mln lager dan geraamd in de Voorjaarsnota 2026-2032. Dit wordt vooral veroorzaakt door:

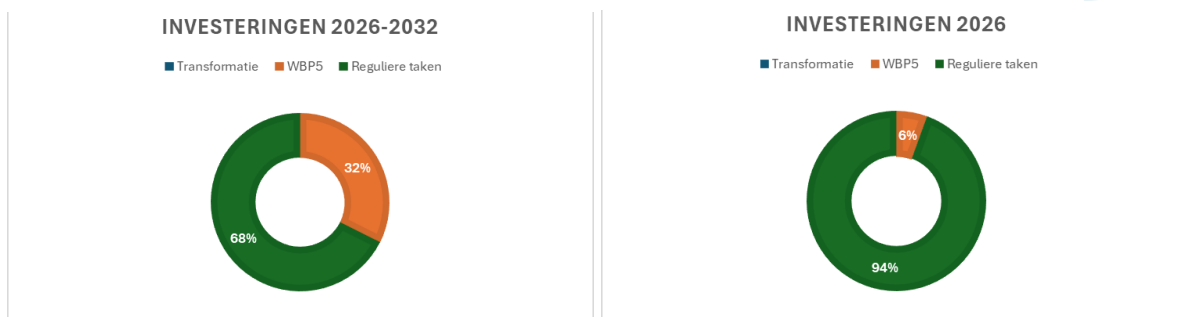
- Verschuiving van de kosten procesautomatisering onderhoud € - 1,0 mln.
Procesautomatisering werd voorheen begroot onder Waterketen. Vanaf de begroting 2026 wordt dit budget ondergebracht bij het programma Bestuur en Bedrijfsvoering.

Opbrengsten van derden

De opbrengsten van derden wijken nauwelijks af ten opzichte van de Voorjaarsnota 2026-2032.

3.2.4 Geraamde investeringen

De investeringen voor schoon water bestaan gedurende de programmaduur voor 32% uit investeringen voor nieuwe stoffen en vermindering nutriënten voor de grote RWZI's van Eindhoven en Tilburg. Dit vraagt veel voorbereiding zodat in 2026 de uitgaven vooral bestaan uit onderhoudsinvesteringen.

(bedragen x € 1.000)		JEV 2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Totaal 2025-2032	2033 e.v.
Waterketen											
Beleidsbegroting 2026	Uitgaven	66.066	64.270	67.626	65.945	61.615	61.037	60.733	64.000	511.292	234.861
	Inkomsten	-5.557	-2.302	-3.457	-1.038	-250	0	0	0	-12.604	0
	Netto	60.509	61.968	64.169	64.907	61.365	61.037	60.733	64.000	785.033	234.861
Waterketen											
Voorjaarsnota 2026	Uitgaven	66.469	65.909	65.539	65.769	61.283	61.651	60.733	64.000	511.353	229.602
	Inkomsten	-5.656	-3.651	-1.685	-788	0	0	0	0	-11.780	0
	Netto	60.813	62.258	63.854	64.981	61.283	61.651	60.733	64.000	792.278	229.602
Waterketen											
Beleidsbegroting 2025	Uitgaven	98.719	80.100	97.884	96.632	84.699	187.584	0		645.618	
	Inkomsten	-7.594	-1.981	-1.435	-788	0	0	0		-11.798	
	Netto	91.125	78.118	96.449	95.844	84.699	187.584	0		1.063.387	

Toelichting belangrijkste verschillen Beleidsbegroting 2026 t.o.v. Voorjaarsnota 2026-2032

De totale investeringsuitgaven 2026 is ten opzichte van de Voorjaarsnota neerwaarts bijgesteld met 1,6 mln bruto, met name door realistischer te ramen.

Investeringsprogramma Waterketen

De omvang van het investeringsvolume is structureel veel hoger dan dat we in de afgelopen decennia gewend waren. Hogere prestatie-eisen, ambities en marktwerking zijn daarvan de belangrijkste oorzaken. We zien voor het investeringsprogramma Waterketen een stijging van de marktprijzen waarbij deze stijging voor een aantal grote projecten aanzienlijk is. De oorspronkelijke ramingen waren te laag en zijn in de beleidsbegroting 2026 bijgesteld. Dit geldt bijvoorbeeld voor de renovatie RWZI Haaren en het influentgemaal RWZI Eindhoven.

Ook haalbaarheidsrisico's en onzekerheidsbedragen nemen toe. We spreken over onzekerheden in startdata, doorlooptijden over jaargrenzen heen en onzekerheden in de hoogte van de bedragen.

Tweemaal per jaar wordt de omvang van het investeringsprogramma integraal beschouwd: ten behoeve van de Voorjaarsnota en ten behoeve van de Beleidsbegroting. Vanuit de individuele (verwachte) projecten wordt voor het totaal gekeken naar de haalbaarheid, risico's en onzekerheden. De investeringen per jaar kennen een fluctuerend patroon.

Het aantal en soort projecten per jaar variëren, doordat over de jaren verschillende installaties of onderdelen aan vervanging toe zijn en ook aantal en soort verbeterprojecten over de jaren verschillen. Daarbij hanteren we een bovengrens die de haalbaarheid (verwachtingswaarde) aangeeft van wat we kunnen bouwen.

Naar de huidige inzichten gaan we er van uit dat dit niet hoger ligt dan gemiddeld ca. € 75 mln. per jaar. Als er in enig jaar meer of minder staat geprogrammeerd hanteren we een onzekerheidsmarge c.q. een haalbaarheidscorrectie. Uiteindelijk maken we een inschatting wat we in het investeringsprogramma kunnen realiseren met een doorkijk voor 5 jaar. Hierin staan absolute bedragen, maar in het speelveld van risico's en onzekerheden houden we rekening met een bandbreedte van plus € 5 mln. en min € 15 mln. Tenslotte kan in een jaar programmaruimte ontstaan, bijvoorbeeld door het lager uitvallen van bouwkosten voor een project. Daarmee ontstaat een ruimte om slagvaardig te kunnen werken. Tegenvallers bij het ene project kunnen worden gedekt door meevallers bij andere projecten. Hierover wordt dan gerapporteerd.

Financiële omvang en doelstellingen Waterketen

We kennen binnen de Waterketen de volgende doelstellingen:

1. Instandhouding zuiveringswerken
2. Schoon water: wettelijke prestatie-eisen en bestuurlijke afspraken voor zuiveringsinstallaties

Daarnaast zijn er overige doelstellingen. Dat zijn:

- Wet- en regelgeving: waaronder veiligheid
- Circulariteit en energietransitie

Instandhouding zuiveringswerken is wat omvang betreft de grootste doelstelling. Gemiddeld per jaar is dit ca. 70% van het investeringsvolume. Aandeel Schoon water is ca. 25% per jaar. De overige doelstellingen hebben een gemiddeld aandeel per jaar van ca. 5%.

Effect op doelstellingen bij optreden onzekerheid

Voor de financieel grootste doelstelling Instandhouding zuiveringswerken geldt dat bij later realiseren er een risico is op uitval van de installatie of onderdelen daarvan. Hierdoor zijn er eventueel hogere onderhoudskosten en specifieke beheersmaatregelen nodig.

Voor de doelstelling Schoon water geldt dat bij het later realiseren van projecten voor dit doel er later wordt voldaan aan het niet belemmerd zijn voor de doelstellingen van het Watersysteem. In de tijd doorschuiven van bijvoorbeeld nutriëntenverwijdering of medicijnrestenverwijdering betekent ook (gedeeltelijk) later realiseren van deze doelstellingen. Het doorschuiven per jaar vanwege opgetreden onzekerheid laat zich bij deze doelstelling qua afspraken het meest voelen.

Er is echter geen directe relatie tussen de totale realisatie in een jaar en het effect op de doelstelling Schoon water. Een lagere totaalrealisatie betekent niet automatisch dat Schoon water projecten vertragen. In de programmering en projectbeheersing wordt gestuurd op het tijdig realiseren van deze doelstelling.

De organisatie doet er alles aan om onzekerheden zo klein mogelijk te doen zijn of die zo goed mogelijk te beheersen. Optimale inzet capaciteit, inhuur, inzet modellen en specialistische kennis, verder optuigen professioneel assetmanagement etc. Op de verhouding tussen de doelen instandhouding en schoon water en keuzes daarbij, komen we in de Voorjaarsnota 2027-2032 terug.

3.2.5 Kansen en risico's

Zandleij

De brede aanpak Zandleij is een combinatie van concrete maatregelen en een brongerichte aanpak met andere partijen. Het slagen van de brede aanpak is afhankelijk van de inzet van medeoverheden. Ook omvat de brede aanpak een participatietraject met de omgeving. Risico's zijn de betrokkenheid en samenwerking van medeoverheden en het draagvlak in de omgeving doordat er op de korte termijn mogelijk onvoldoende resultaten mogelijk of zichtbaar zijn.

De beheersing is een zorgvuldige, open en transparante communicatie waar de complexiteit en onzekerheden onderdeel van zijn. De samenwerking met andere overheden zal de komende periode verkend gaan worden.

Ondergrondse infrastructuur

In 2025 vindt een tracéstudie plaats voor het gehele traject van Riool-Zuid vanaf de Belgische grens tot aan de RWZI Eindhoven. Hieruit volgen onderhouds- en investeringsscenario's die in 2026 bestuurlijk worden voorgelegd. Inmiddels zijn versneld nadere inspecties uitgevoerd. De inspectiebeelden geven aanleiding om de voorbereidingen de starten van de restlevensduurverlengde maatregelen aan de risicovolle/vitale assets. Dit betreft Riool-Zuid in het traject voor de RWZI, inclusief Tongelresche Akkers. Degradatie van de leidingen verloopt sneller dan verwacht en de voorbereiding van vervangingstrajecten is omvangrijker en tijdrovender dan eerder aangenomen waardoor de totale doorlooptijd al snel 5 jaar is. Ook voor de sibleidingen van RWZI Eindhoven naar de SVI Mierlo is binnen afzienbare termijn functionele aanpassing nodig en de onderhoudstoestand geeft aanleiding om naar vervanging te gaan. Het gaat hier om voorbereidingsprojecten van 1 á 2 jaar, gevolgd door de uitvoeringsprojecten. De kosten voor de benodigde voorbereidingsprojecten zijn opgenomen in de beleidsbegroting 2026. De kosten voor onderhoud dan wel investeringen zijn nog onzeker en kunnen sterk variëren. Deze zullen in de te starten voorbereidingsprojecten in beeld worden gebracht en verwerkt wanneer deze voldoende zijn onderbouwd (VJN2027 en verder).

3.3 Beleidsprogramma 3 Bestuur en Bedrijfsvoering

Het programma bedrijfsvoering omvat bestuur, communicatie, informatievoorziening, datamanagement, organisatieontwikkeling en alle overige ondersteunende processen die betrekking hebben op de totale bedrijfsvoering van de organisatie.

3.3.1 Doelstelling van het beleid

Het waterschap heeft te maken met complexe wateropgaven, hogere verwachtingen van de omgeving en verregaande samenwerking die nodig is om onze doelen te halen. Dat beïnvloedt de manier waarop het waterschap de rol als waterbeheerder invult.

Met de voorjaarsnota is gekozen voor een duidelijke invullen van de watertransitie met een toekomstgerichte integrale systeembenadering om bij te dragen aan een toekomstbestendige leefomgeving. Anders denken en anders doen. Hiervoor is sturen op samenhang en toekomstbestendigheid en een omgevingsgerichte houding nodig.

Om een betrouwbare partner en bron van waterkennis te zijn, baseren we de adviezen op transparante informatie over het watersysteem. Ook hier is de noodzaak om ons werk anders te doen.

- In communicatie naar de omgeving zoals verwoord in het communicatieplan. Duidelijke communicatie is zeer belangrijk in het kader van voorzienbaarheid. De participatiestrategie en ons handelen is gericht op het vastleggen van het omslagpunt in 2030 om urgentie te creëren. Daarbij geven we tijdige beleidsaankondigingen en geven we duidelijkheid over wat er aangepast wordt en wanneer. We zetten in op gebiedsgerichte aanpak met maatwerk en spelen in op meekoppelkansen. We voeren gesprekken met de ‘community of the willing’ over “Wat water wil”: gebiedsgericht en inclusief. We geven ondersteuning aan voorlopers, ondernemers en gemeenten die al willen anticiperen. We ontwikkelen digitale platforms en bijeenkomsten (In contact met omgeving/Wat er leeft). We doen waterslim-campagnes voor inwoners, beleidsbeïnvloeding bij andere overheden (o.a. wat water wil).
- Digitale transformatie is de basis voor een efficiënte informatievoorziening. Digitale transformatie en AI brengt risico's met zich mee, maar er liggen ook kansen met bijvoorbeeld datagedreven werken. Dit vraagt om een aanpassing van de organisatie én ontwikkeling van medewerkers in het anders denken en anders doen.

Met het programma bedrijfsvoering wordt invulling gegeven aan deze ontwikkelingen. De doelstelling is om een zichtbare, slagvaardige en wendbare organisatie te zijn met een duidelijke regisserende rol in de watertransitie.

Slagvaardig: Koersvast sturen op realisatie van door het bestuur geformuleerde doelen. Iedereen weet welk resultaat verwacht wordt en handelt daadkrachtig, afspraken worden nagekomen, met ruimte voor innovatie en ontwikkeling.

Wendbaar: Oplossingsgerichte aanpak, nadruk ligt op "Hoe kan het wel?" De organisatie signaleert kansen en grijpt deze aan om doelen te bereiken. Afwegingen tussen impact, tijd en middelen in frequente afstemming tussen organisatie en bestuur.

Zichtbaar: We zijn verantwoordelijk voor onze inzet en delen resultaten met trots. We zijn een lerende organisatie, staan open voor het bespreken en leren van fouten. We blijven een toegankelijke en betrouwbare partner, wat terug te zien is in onze dienstverlening. We handelen consequent in lijn met onze doelen en principes.

Samenwerking: We zijn een samenwerkingsorganisatie en werken adaptief samen, binnen en buiten, aan onze strategische opgaven.

Onze circulaire doelen zijn:

- in 2030 100% circulair aanbesteden (alle projecten op ambitieniveau 3)
- in 2030 50% minder primair grondstoffen gebruiken t.o.v. 2019
- in 2050 100% circulair zijn

3.3.2 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen

3.3.2.1 Transformeren

Binnen de Dommel is al ingezet op transformeren door de opzet van het veranderprogramma. Met het gekozen transformatieve scenario herbevestigen we de doelstelling en aanpak voor de organisatie. Het belang van strategische communicatie en public affairs worden nog belangrijker om de doelstellingen met de omgeving te kunnen realiseren. Het bewust werken met de bouwstenen van de participatievisie van het waterschap wordt urgenter en belangrijker. Het werken vanuit de ambities uit deze visie als waterdoelgericht, samen, dienstverlenend en betrouwbaar. Dit om de omgeving constructief te betrekken in ons werk en handelen binnen afgesproken spelregels.

Het anders denken en anders doen vraagt om aanpassing van wat we deden. Dit vraagt om lef van de organisatie en steun van het bestuur. Dit heeft tijd en volharding nodig en vraagt veel aandacht in 2026 om de doelstellingen te kunnen realiseren. Digitale transformatie en transparante informatievoorziening kan daarbij helpen en daarop wordt dan ook vol ingezet.

De digitale transformatie vraagt om het ontwikkelen van het vermogen om innovatief te werken, werkwijzen aan te passen aan nieuwe technologische mogelijkheden en het omarmen van datagedreven werken. Daarnaast vraagt toekomstbestendig werken om bij alles wat we doen na te denken over duurzaamheid, biodiversiteit en toekomstbestendigheid. 2026 wordt benut om doelen en principes aan te scherpen en om te bepalen of de ingeslagen organisatieontwikkeling voldoende in de pas loopt met de uitgesproken ambitie. Dit geldt voor alle onderdelen van de bedrijfsvoering en dit moet in samenhang gebeuren.

3.3.2.1 Continueren bestaand beleid

Digitale transformatie en informatievoorziening

Binnen de watersector is de vaarkaat 'digitaal op koers' vastgesteld. Daarin staan de doelen benoemd die alle waterschappen willen bereiken:

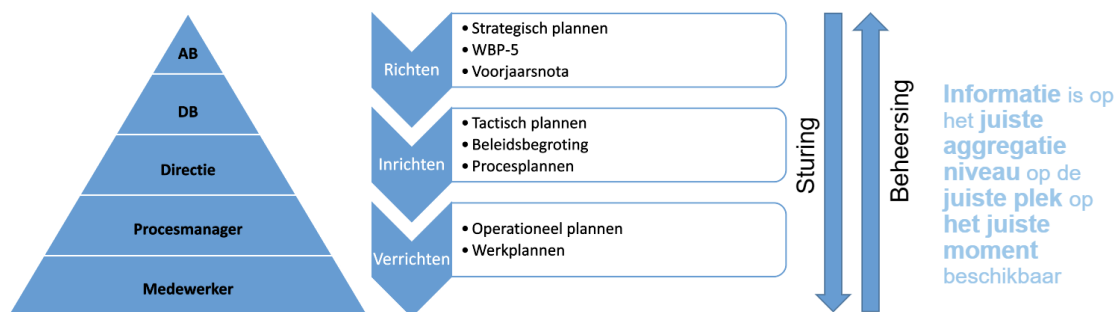
- getransformeerd waterschap;
- toekomstbestendig digitaal;
- uniforme sector naar een hoger plan;
- de (meer)waarde van data;
- betrouwbaar (digitaal) waterschap.

De vaarkaart is vertaald naar een informatieplan 2024-2027 en deze is weer omgezet naar een roadmap 2025-2030. In de roadmap wordt samen met de primaire processen gekeken naar ontwikkelingen die richting *een getransformeerd waterschap* gaan én welke randvoorwaarden en basisvoorzieningen daarvoor nodig zijn. De ontwikkelingen zijn bij elkaar gezet in waardestromen en geplaatst (witte tekst) op de vaarkaart, zie hieronder.

Aan de ene kant staan er waardestromen in de roadmap die gaan over het helpen van de waterketen en het watersysteem. Voor 2026 wordt er een werkwijze en structuur opgezet voor assetinformatie. Wordt de informatievoorziening binnen beheer en onderhoud watersysteem verbeterd. De belangrijkste verbetering zit in 'informatie in de cabine' en 'informatie uit de cabine' met GPS en sensoren op de maaimachines. In 2026 wordt ook binnen de waarde stroom 'doelsturing' stuurinformatie verbeterd en deze meer datagedreven gemaakt. Doelen, maatregelen en beoogde effecten worden in een samenhangend netwerk gestructureerd, met aandacht voor de verschillende perspectieven van strategisch, tactisch tot operationeel. Doelen worden SMART gedefinieerd.

Daarbij worden duidelijkere KPI's vastgelegd waarvan de eersten geautomatiseerd gevuld gaan worden (uit bronapplicaties). De overzichten van doelen in deze beleidsbegroting zijn een eerste stap hierin.

Aan de andere kant zijn er waarestromen gedefinieerd die moeten zorgen voor een stabiele basis. In 2026 wordt invulling geven aan wettelijke verplichtingen, zoals de Wet Open Overheid en goede digitaal toegankelijke dienstverlening.

Een betrouwbaar (digitaal) waterschap vraagt om de nodige beveiligingsmaatregelen om data en persoonsgegevens te beschermen. In 2026 zullen we invulling geven aan strengere eisen in het kader van (informatie)beveiliging uit de NIS2, zoals sleutelplannen. De (meer)waarde van data benutten, vraagt om generieke basisvoorzieningen, zoals het dataplatform. In 2026 worden technische verbeteringen doorgevoerd als tussenstap om aan te kunnen sluiten bij het landelijke federatieve datastelsel. Om goede invulling te geven aan de regierol binnen datagedreven werken én het dataplatform als basisvoorziening goed neer te zetten is in 2026 groei nodig in capaciteit én competenties. Dit vraagt extra fte's en de nodige trainingen en opleidingen in 2026. Het water ontwikkel centrum wordt gecontinueerd met minder inzet van externe en meer inzet van eigen personeel, zodat kennis beter behouden blijft. En de technische infrastructuur moet ontwikkelen naar betere cloudintegratie.

Dienstverlening

Essentieel is de ambitie die verwoord is in de visie op dienstverlening, dat we ons van waterbeheerder willen verrijken naar publieke dienstverlener: herkenbaar, benaderbaar, deskundig en betrouwbaar. Dit sluit naadloos aan en is ondersteunend aan het transformatieve scenario van de Voorjaarsnota 2026-2032.

We verbeteren de inclusieve dienstverlening, bereikbaarheid en reactietijd en kunnen vaker direct een antwoord geven op een vraag in plaats van het doorzetten naar een collega. Hiervoor gaan we vragen & antwoorden en achterliggende kennis vastleggen zodat dit herbruikbaar wordt. We verbeteren zelfredzaamheid van klanten én interne medewerkers door ontwikkeling e-formulieren, sjablonen en inzet functioneel beheer van o.a. het zaakstelsel.

Assetmanagement

Binnen Waterschap De Dommel krijgt assetmanagent meer aandacht. De registratie van assets en het structureren van het onderhoud wordt planmatig(er) opgepakt. Aan de hand van de op te stellen beheerplannen wordt het onderhoud en het vervangen van de assets planmatig beheerd en aangepakt.

De beheeractiviteiten vinden op verschillende momenten door het jaar heen plaats. Onder het beheer op korte termijn vallen het jaarlijks terugkerend onderhoud, de (kleine) noodzakelijke reparaties en het groot onderhoud dat in het eerste planjaar van het meerjaren onderhoudsplan is opgenomen. Deze werkzaamheden zijn bekend op de ongeplande reparaties na.

Tot de beheeractiviteiten op de (middel) lange termijn wordt het onderhoud van de assets gerekend voor de overige jaren van het onderhoudsplan en de vervanging van de bestaande assets.

Organisatieverandering & personeel

Transformatie ondersteunen door leren en ontwikkelen

Om de doelen van WBP5 te realiseren is een organisatieverandering in gang gezet. We voorzien dat we in 2026 wijzigingen in de organisatiestructuur hebben doorgevoerd, gericht op 4 thema's: Slagvaardig, Wendbaar, Zichtbaar en Samenwerking. Een organisatiestructuur waarmee we meer impact op de gestelde doelen kunnen realiseren en die bijdraagt aan efficiënter werken. Nadat we de structuurwijziging hebben doorgevoerd, kwantificeren we de beoogde efficiëntieslag en vertalen deze financieel in het personeelsbudget. Hier komen we in de Voorjaarsnota 2027 op terug. Voor alle medewerkers van De Dommel is in 2026 een centraal leer- en ontwikkelplan beschikbaar. Dit zorgt ervoor dat alle medewerkers zich (blijven) ontwikkelen in de juiste kennis, vaardigheden en houding, die nodig zijn voor het realiseren van de veranderopgaven en (water)doelstellingen van Waterschap De Dommel.

In het Leer- en ontwikkelplan zijn deze vertaald naar de volgende 4 ontwikkelgebieden:

- Persoonlijk leiderschap – Zelfsturing, bewust handelen, regie nemen.
- Resultaatgerichtheid – Doelen realiseren met focus en eigenaarschap.
- Samenwerken – Effectief en verbindend bijdragen aan het geheel.
- Digitale vaardigheden – Slim en zelfverzekerd omgaan met digitale middelen.

Transformatie ondersteunt organisatieontwikkeling

In 2026 hebben we een nieuwe organisatiestructuur. De nieuwe clustering biedt kansen om onze strategische personeelsplanning (SPP) transformatiever uit te voeren. Per cluster gaan we in 2026 de effecten van watertransitie, digitale transformatie, nieuwe generaties en de krappe arbeidsmarkt in beeld brengen. We sturen erop aan dat dit uitmondt in een innovatieve blik op de gewenste kwantiteit en kwaliteit van ons personeelsbestand en in bijbehorende actieplannen op het gebied van werving en selectie, arbeidsmarktcommunicatie, leren en ontwikkelen, vitaliteit, etc.

Bestuurlijke vernieuwing

Bestuurlijke vernieuwing vraagt blijvende aandacht en wordt ook in 2026 vervolgd, in samenwerking met de commissie bestuurlijke vernieuwing. Het doel is – kort gezegd - om te komen tot modern bestuur en het vergroten van de kaderstellende rol van het algemeen bestuur. Dit krijgt vorm door werkwijzen aan te passen. Daarnaast worden voorbereidingen getroffen voor de verkiezingen van 2027. De voorbereidingen voor de waterschapsverkiezingen in 2027 zijn zowel landelijk als binnen ons waterschap gestart. In 2026 bereiden we de communicatie rondom de verkiezingen voor. Vanuit de Unie van Waterschappen komt er een stevige landelijke campagne die waterschappen regionaal vertalen.

Strategische communicatie en Beleidsbeïnvloeding

Strategische communicatie blijft onverminderd van belang voor het behalen van onze waterdoelen. Focus ligt op bijdragen aan de watertransitie, op alle mogelijke manieren en projecten. De aandacht verschuift van waterbewustzijn naar waterpositief handelen. Niet alleen bij inwoners maar ook bij stakeholders. In het bestuursakkoord en de Voorjaarsnota wordt extra ingezet op (beleids)beïnvloeding van partners en medeoverheden.

We werken gericht aan een inhoudelijke lobby agenda, om te komen tot beleid dat het waterschap ondersteunt in het behalen van de watertransitie. Concreet gaan we in 2026:

- Inhoudelijke lobby agenda opstellen en vaststellen (DB).
- Invloed uitoefenen bij medeoverheden, op uiteenlopende beleidsvelden. Niet alleen op water en natuur, maar ook op woningbouw, economie, landbouw. Afhankelijk van de inhoudelijke speerpunten (lobby agenda)
- Invloed uitoefenen op gemeenteraadsverkiezingen en vorming regeerakkoord, in samenwerking met de UvW.
- Competenties en slagkracht van het waterschap op beïnvloeding vergroten via interne opleiding (masterclasses)
- Het (bestuurlijke) netwerk vergroten.
- Eerste lobby resultaten. Denk aan Beethovendeal.

Overige resultaten van continuering bestaand beleid zijn te vinden in Bijlage 1.

3.3.3 Geraamde baten en lasten

De kosten van Bestuur en Bedrijfsvoering bestaan vooral uit reguliere taken, zowel voor de personeelskosten als de overige kosten. De kosten voor WBP5 bestaan vooral uit de benodigde organisatieontwikkeling en accountmanagement.

Bestuur en Bedrijfsvoering (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Begroting 2026	Voorjaars-nota 2026	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2024
Lasten				
Rentelasten	11.770	389	395	360
Afschrijvingen	1.701	1.791	1.946	1.741
Personeelslasten	65.351	63.941	62.297	56.416
Goederen en diensten	26.536	25.348	22.696	21.723
Toevoeging aan voorziening	180	180	180	427
Totaal Lasten	105.538	91.648	87.514	80.667
Baten				
Baten ivm salarissen/soc.lst	1.085	975	785	1.294
Opbrengsten van derden	5.479	5.469	5.509	4.451
Bijdragen	1.681	1.509	1.525	1.679
Geactiveerde lasten	5.870	5.549	5.437	5.705
Rentebaten	11.708	1.000	1.213	2.122
Onttrekking aan voorziening	0	0	0	12
Totaal Baten	25.823	14.501	14.469	15.263
Totaal Nettolasten	-79.715	-77.147	-73.045	-65.404
Waterschapsbelastingen	182.507	182.507	161.261	149.439
Kwijtschelding / oninbaar	-2.500	-1.510	-392	-152
Totaal Baten Belastingheffing (netto)	180.007	180.997	160.869	149.287
Dividend	765	765	765	918
Saldo van de financieringsfunctie				
Totaal Dekingsmiddelen	180.772	181.762	161.634	150.205
Onvoorzien	-834	-834	-834	0
Nagekomen posten				
Totaal	100.223	103.781	87.756	84.801

Toelichting belangrijkste verschillen Beleidsbegroting 2026 t.o.v. Voorjaarsnota 2026-2032*Kapitaallasten*

De kapitaallasten zijn ca. € 11,3 mln. hoger dan geraamd in de Voorjaarsnota 2026-2032. Dit wordt veroorzaakt door het anders presenteren van het saldo financieringsfunctie, bij de voorjaarsnota werden de rentebaten en rentelasten gesaldeerd, bij de beleidsbegroting is ervoor gekozen deze afzonderlijk te presenteren.

Personeelslasten

De personeelslasten zijn ca. € 1,4 mln. hoger dan geraamd in de Voorjaarsnota 2026-2032 door de opname van de uitkomst van de cao. Daarnaast zijn voor het scenario transformatie en de nieuwe wettelijke taken extra personeelslasten opgenomen. Dit betreft in totaal bijna € 1,5 miljoen.

Goederen en diensten

Goederen en diensten zijn ca. € 1,6 mln. hoger dan geraamd in de Voorjaarsnota 2026-2032. Dit wordt met name veroorzaakt door de procesautomatisering die voorheen begroot werd onder de beleidsvelden Watersysteem en Waterketen. Vanaf de begroting 2026 wordt dit budget ondergebracht bij het programma Bestuur en Bedrijfsvoering + € 1,4 mln.

Rentebaten

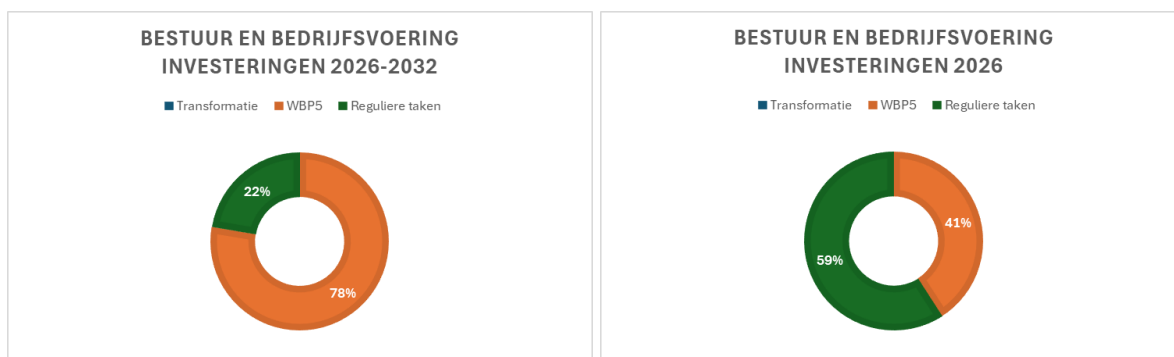
De rentebaten zijn ca. € 10,7 mln. hoger dan geraamd in de Voorjaarsnota 2026-2032. Dit wordt veroorzaakt door het anders presenteren van het saldo financieringsfunctie, bij de voorjaarsnota werden de rentebaten en rentelasten gesaldeerd, bij de beleidsbegroting is er voor gekozen deze afzonderlijk te presenteren.

Waterschapsbelastingen

De waterschapsbelastingen zijn in lijn met de raming in de Voorjaarsnota 2026-2032.

3.3.4 Geraamde investeringen

De investeringen binnen Bestuur en Bedrijfsvoering bestaan voor het grootste deel uit investeringen voor de energie- en klimaatdoelstellingen. In 2026 staan vooral vervangingsinvesteringen voor het hoofdkantoor en beveiligingsmaatregelen op het programma.

Investerings

(bedragen x € 1.000)	JEV 2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Totaal 2025-2032	2033 e.v.
Bestuur en Bedrijfsvoering										
Beleidsbegroting 2026										
Uitgaven	2.420	6.207	2.145	3.146	7.660	0	0	0	21.578	0
Inkomsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	2.420	6.207	2.145	3.146	7.660	0	0	0	21.578	0
Bestuur en Bedrijfsvoering										
Voorjaarsnota 2026										
Uitgaven	4.492	3.597	2.123	3.127	2.485	2.982	2.814	0	21.620	0
Inkomsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	4.492	3.597	2.123	3.127	2.485	2.982	2.814	0	21.620	0
Bestuur en Bedrijfsvoering										
Beleidsbegroting 2025										
Uitgaven	6.935	7.876	7.264	0	0	0	0	0	22.075	0
Inkomsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	6.935	7.876	7.264	0	0	0	0	0	22.075	0

Toelichting verschil Beleidsbegroting 2026 t.o.v. Voorjaarsnota 2026-2032

Het totale netto-investeringsvolume voor het programma Bestuur en Bedrijfsvoering is in de Beleidsbegroting 2026 nagenoeg gelijk aan dat in de Voorjaarsnota 2026–2032. Wel zijn er verschuivingen in de jaarschijven van diverse projecten, waaronder Energie en Klimaat, het Sleutelplan, Energieneutraliteit Boxtel en Hapert, de herinrichting van het terrein van het hoofdkantoor, Huisvesting 3.0, de vervanging van stoelen en de aanpassing en het herstel van het dakterras.

3.3.5 Kansen en risico's

Informatieveiligheid

De Dommel volgt de landelijke trend (Waterschappen, Rijksoverheid, het Waterschapshuis) om schade door cyberincidenten niet te verzekeren. In 2025 is een Security Operation Center (SOC) ingericht. Hiermee kunnen we de digitale processen en – activiteiten (zowel on-premise) als in de cloud) monitoren. Het biedt een handvat voor het tijdig ingrijpen op incidenten.

De Dommel is op weg naar een volwassenheidsniveau 4 op het gebied van informatieveiligheid en privacy. Conform EU-richtlijn (NIS2) zijn wij essentiële infrastructuur. Deze EU-richtlijn wordt momenteel vertaald naar Nederlandse wetgeving en wij zullen hieraan moeten voldoen.

Kwijtschelding

Bij de overgang naar de BSOB vanaf 1 januari 2026 geldt dat voor de kwijtscheldingen de kwijtscheldingslijn van de gemeenten volledig wordt gevolgd en er geen afzonderlijk verzoek meer aan het waterschap moet worden gericht. Dit betekent dat vanaf 2026 de verwachte omvang van de kwijtscheldingen mogelijk hoger worden.

3.3.6 Totaal raming exploitatie en investeringen

Exploitatie Totaal (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Begroting 2026	Voorjaars-nota 2026	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2024
Lasten				
Rentelasten	23.317	12.542	11.071	9.247
Afschrijvingen	32.324	35.758	28.463	22.393
Personeelslasten	65.657	64.072	62.552	56.479
Goederen en diensten	95.149	94.758	86.942	84.552
Toevoeging aan voorziening	180	180	180	427
Totaal Lasten	216.627	207.310	189.208	173.098
Baten				
Baten ivm salarissen/soc.lst	1.085	975	785	1.294
Opbrengsten van derden	9.741	9.310	9.196	9.394
Bijdragen	2.030	1.736	1.731	2.065
Geactiveerde lasten	5.870	5.549	5.437	5.705
Rentebaten	11.708	1.000	1.213	2.122
Onttrekking aan voorziening	0	0	0	12
Totaal Baten	30.434	18.570	18.362	20.592
Totaal Nettolasten	-186.193	-188.740	-170.846	-152.506
Waterschapsbelastingen	182.507	182.507	161.261	149.439
Kwijtschelding / oninbaar	-2.500	-1.510	-392	-152
Totaal Baten Belastingheffing (netto)	180.007	180.997	160.869	149.287
Dividend	765	765	765	918
Saldo van de financieringsfunctie	0	0	0	0
Totaal Dekingsmiddelen	180.772	181.762	161.634	150.205
Onvoorzien	-834	-834	-834	
Nagekomen posten				0
Totaal	-6.255	-7.812	-10.045	-2.300

(bedragen x € 1.000)	JEV 2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Totaal 2025-2032	2033 e.v.
De Dommel Totaal										
Beleidsbegroting 2026										
Uitgaven	94.174	119.003	116.975	117.655	122.587	143.371	100.623	103.315	917.703	358.053
Inkomsten	-11.878	-19.036	-23.911	-18.628	-17.731	-28.578	-9.278	-9.507	-138.547	-48.378
Netto	82.296	99.967	93.064	99.027	104.856	114.793	91.345	93.808	779.156	309.675
De Dommel Totaal										
Voorjaarsnota 2026										
Uitgaven	107.614	114.354	116.650	121.237	115.016	126.828	103.437	103.315	908.451	314.826
Inkomsten	-13.823	-20.595	-22.043	-20.878	-18.567	-16.127	-9.278	-9.507	-130.818	-32.470
Netto	93.791	93.759	94.607	100.359	96.449	110.701	94.159	93.808	777.633	282.356
De Dommel Totaal										
Beleidsbegroting 2025										
Uitgaven	152.645	133.021	169.845	150.482	108.927	238.474	0	0	953.394	0
Inkomsten	-24.512	-25.255	-29.087	-21.716	-2.902	-2.490	0	0	-105.962	0
Netto	128.133	107.766	140.757	128.766	106.025	235.984	0	0	847.432	0

3.3.7 Verplichte Openbaarheidsparagraaf Wet Open Overheid

Openbaarheidsparagraaf (Wet Open Overheid)

De Wet open overheid (Woo) verplicht een bestuursorgaan tot actieve openbaarmaking van informatie. Op grond van artikel 3.5 van de Woo is een bestuursorgaan verplicht om jaarlijks in de begroting en de verantwoording aandacht te besteden aan de beleidsvoornemens en uitvoering van de Woo. In deze paragraaf wordt op hoofdlijnen een beschrijving gegeven van de activiteiten die worden uitgevoerd in 2026 op de thema's actieve en passieve openbaarmaking en verbetering van de informatiehuishouding.

1) Actieve openbaarmaking voor de verplichte categorieën documenten.

Onder actieve openbaarmaking verstaan we de activiteiten die vanuit het waterschap worden ondernomen om informatie op eigen initiatief voor de samenleving openbaar te maken. In 2026 worden hiervoor de volgende gegevens gepubliceerd conform de wettelijke eisen en het ambitieniveau van Waterschap De Dommel: - Ontwerpen van wet- en regelgeving met adviesaanvraag (wetsartikel 3.3 1c) - Onderzoeksrapporten (wetsartikel 3.3 2j) - Jaarplannen en jaarverslagen (wetsartikel 3.3 2g).

De actief openbaar te maken informatie wordt vindbaar op één, voor iedereen beschikbare, plek. Waterschap De Dommel is aangesloten op de huidige verwijzindex met zoekfunctie, ook wel Woo-index genoemd, en draagt zorg voor het up to date houden van deze informatie. Hierin volgen we de lijn van de Unie van Waterschappen.

2) De inspanningsverplichting tot openbaarmaking voor andere documenten dan de verplichte categorieën

De Woo schrijft voor dat bestuursorganen bij de uitvoering van hun taak uit eigen beweging de bij hen berustende informatie neergelegd in documenten voor eenieder openbaar maken. Mits dit zonder onevenredige inspanning of kosten redelijkerwijs mogelijk is en tenzij een uitzonderingsgrond aan openbaarmaking in de weg staat of met de openbaarmaking geen redelijk belang wordt gediend. De komende jaren wordt bij iedere informatiecategorie beoordeeld of er naast de verplichte documenten per categorie, ook andere documenten interessant zijn voor onze omgeving. We voeren intern het goede gesprek of, waar en wanneer deze documenten gepubliceerd kunnen worden en houden hierbij de klantbehoefte voor ogen.

3) Passieve openbaarmaking

Onder passieve openbaarmaking verstaan we het op verzoek openbaar maken van informatie. Deze verzoeken worden getoetst aan de Woo. De Woo-verzoeken worden digitaal toegankelijk gepubliceerd op het in 2024 gekozen publicatieplatform.

4) De informatiehuishouding

Er is op basis van de vaarkkaart (sectoraal bestuurlijk visie document) en het meerjarenplan 'digitale informatie huishouding waterschappen' een informatieplan geschreven voor Waterschap De Dommel. Wij geven hier zowel vanuit de sector als organisatie verder invulling aan.

Voor de verbetering van de informatiehuishouding worden in 2026 de volgende activiteiten gerealiseerd:

- Organisatie is digitaal bewust en (deels) vaardig.
- Nader uitvoeren en opvolgen van het documentclassificatie beleid.
- Opvolgen van het ingerichte handelingsperspectief rondom de levenscyclus van een document.
- Er wordt beleid opgesteld rondom e-mail en chatarchivering en gestart met de uitvoering hiervan. In de organisatie wordt bekend welke invloed dit heeft op de dagelijkse werkzaamheden van medewerkers.

Beleid en werkafspraken op het gebied van de informatiehuishouding en informatievoorziening worden jaarlijks geactualiseerd indien nodig.

5) Aanstelling en het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon

Per 1 mei 2022 heeft het bestuur van Waterschap De Dommel een Woo-contactpersoon aangewezen. De functie van Woo-contactpersoon is belegd bij de beleidsmedewerker dienstverlening. De Woo contactpersoon neemt tevens de interne rol van Woo-coördinator op zich en draagt zorg voor de implementatie van de Woo.

6) Eventuele activiteiten om de Woo te implementeren

Een vaste groep van vijf medewerkers is structureel betrokken bij implementatie van de Woo. Hierdoor zijn de processen juridische zaken, informatievoorziening en dienstverlening nauw betrokken bij het implementatieproces. Per onderdeel van de Woo worden ook andere collega's aangehaakt bij de werkprocessen voor zowel implementatie als borging van de Woo.

3.4 Overzicht dekkingsmiddelen

Omschrijving (Bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Voorjaarsnota 2026	Begroting 2025 na wijzigingen	Rekening 2024
Waterschapsbelastingen				
Watersysteemheffing	80.496	80.481	69.170	66.003
Veronderreinigingsheffing	487	487	465	449
Zuiveringsheffing	101.524	101.617	94.650	83.826
Totaal Baten Belastingheffing (bruto)	182.507	182.585	164.285	150.278
Kwijtschelding / oninbaar	-2.500	-1.588	-3.416	-991
Totaal Baten Belastingheffing (netto)	180.007	180.997	160.869	149.287
Dividenden	765	765	765	918
Saldo van de financieringsfunctie	0	1.000	1.213	2.122
Totaal	180.772	182.762	162.847	152.327

3.5 Heffing vennootschapsbelasting

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving (Bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Voorjaarsnota 2026	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2024
Totaal	0	0	0	0

De aangiften zijn tot en met boekjaar 2023 ingediend bij de belastingdienst. Tot en met boekjaar 2023 zijn de definitieve aanslagen opgelegd.

De commerciële activiteiten zijn tot en met het boekjaar 2023 beoordeeld en er zijn geen positieve fiscale resultaten behaald. Voor 2024 moet nog aangifte gedaan worden. We verwachten geen grote financiële consequenties. Voor de energiefabriek is de verwachting dat in de toekomst positieve resultaten behaald zullen worden welke (deels) verrekend kunnen worden met verliezen uit het verleden.

3.6 Onvoorzien

Omschrijving (Bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Voorjaarsnota 2026	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2024
Totaal	834	834	834	0

In de beleidsbegroting wordt 0,5% van de netto lasten als onvoorzien opgenomen. Dit voor het opvangen van mogelijk niet voorziene omstandigheden in het boekjaar. De Secretaris Directeur is bevoegd om het begrotingsbedrag over te hevelen uit onvoorzien naar het betreffende proces. Op deze post wordt dus nooit een realisatie geboekt.

Het percentage van 0,5% is consistent met voorgaande jaren.

4 Raming belastingenopbrengsten en toelichting

4.1 Criteria, grondslagen en kwijtscheldingsbeleid

4.1.1 Objectieve, bedrijfseconomische criteria toerekening van kosten

Al onze kosten en opbrengsten worden toegerekend naar de kostendragers Watersysteembeheer en Zuiveringsbeheer. Basis voor de toerekening van de directe kosten is de eerder in samenwerking met de accountant vastgelegde, procentuele toerekening van producten naar de kostendragers. Hierbij is “nut/bijdrage” van een product aan een kostendrager het uitgangspunt.

De indirecte kosten en opbrengsten worden over de kostendragers verdeeld op basis van de normen per organisatieonderdeel.

Salariskosten

De salariskosten worden ook toegerekend naar de kostendragers Watersysteembeheer en Zuiveringsbeheer naar rato van de bijdrage aan de taken. De medewerkers verantwoorden hun bestede uren in het tijdregistratiesysteem.

Rente en dividend

Rente- en dividendopbrengsten worden over de kostendragers verdeeld op basis van de normen per organisatieonderdeel.

4.1.2 Beschrijving kwijtscheldingsbeleid

Voor een aantal belastingsoorten (zuiveringsheffing en watersysteemheffing ingezetenen) geldt een kwijtscheldingsbeleid. Per 1 januari 2024 geldt een kwijtscheldingsbeleid van 100% van de bijstandsnorm.

4.2 Watersysteembeheer

4.2.1 Raming van belastingopbrengsten

Watersysteembeheer (Bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Voorjaarsnota 2026	Begroting na wijz. 2025	Rekening 2024
TOTAAL NETTOLASTEN BELEIDSPRODUCTEN	82.937	83.973	74.790	65.999
Opbrengst ongebouwd	5.953	5.953	5.499	5.226
Opbrengst ongebouwd, natuur	189	189	176	165
Opbrengst gebouwd	45.768	45.768	39.017	37.535
Ingezetenenomslag	28.599	28.599	24.202	22.556
Vervolgingskosten watersysteembeheer	25	50	275	522
Opbrengst verontreinigingsheffing	448	487	465	449
TOTAAL BATEN BELASTINGHEFFING (Bruto)	80.982	81.046	69.634	66.453
Kwijtschelding	-635	-350	-772	-252
Oninbaar	-91	-128	-120	-93
TOTAAL BATEN BELASTINGHEFFING (Netto)	80.256	80.568	68.742	66.108
Dividenden	298	298	298	358
Overige algemene baten		390	473	828
TOTAAL DEKKINGSMIDDELEN	80.554	81.256	69.513	67.294
Onvoorzien	400	400	370	0
Nagekomen posten				50
TOTAAL OVERIGE LASTEN/BATEN	400	400	370	50
RESULTAAT WATERSYSTEEMBEHEER VOOR BESTEMMING ("." is nadeel)	-2.783	-3.117	-5.647	1.245

Oorzaken verschil begroting 2026 en begroting 2025

De totale netto opbrengsten watersysteemheffing zijn ca. € 11,5 mln. hoger dan geraamd in de Beleidsbegroting 2025 na wijziging. Dit wordt met name veroorzaakt door een stijging van de kosten.

4.2.2 Mate van kostendeckendheid

Ontwikkeling reserves Watersysteembeheer								
Stand per 31 dec (x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Algemene reserves Watersysteembeheer	4.800	4.900	5.000	5.300	5.200	5.600	5.800	5.900
Egalisatiereserves Watersysteembeheer	3.700	800	1.700	6.000	14.400	14.500	12.100	9.000
Taakreserves Watersysteembeheer	8.500	5.700	6.700	11.300	19.600	20.100	17.900	14.900

In bovenstaande tabel betreft de regel algemene reserves het weerstandsvermogen. Dit is het vermogen om niet structurele financiële tegenvallers op te kunnen vangen om de taken van het waterschap ongestoord te kunnen voortzetten. Het verschil tussen de totale taakreserves watersysteemheffing en de hiervoor genoemde reserves kan ingezet worden voor tariefsegalisatie.

4.2.2.1 Ontwikkeling van de tarieven

Ten opzichte van de vorige beleidsbegroting en de voorjaarsnota 2026-2032 is de kostentoedeling watersysteem aangepast naar aanleiding van de nieuwe belastingwetgeving. Op 17 september 2025 is de nieuwe kostentoedelingsverordening vastgesteld. De wijziging is als volgt.

	Beleidsbegroting 2025/ VJN 2026-2032	Beleidsbegroting 2026
Ingezetenen	35 %	35 %
Ongebouwd	8,11 %	7,37%
Natuurterreinen	0,26 %	0,23 %
Gebouwd	56,63 %	57,40 %

- Eenheden watersysteemheffing:

Eenheden x 1.000	BB 2025	BB 2026	VJN2026	2027	2028	2029	2030
Watersysteemheffing							
-Hectares (ongebouwd)	77.500	77.500	77.500	77.500	77.500	77.500	77.500
<i>Waterberging</i>	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600
<i>Wegen*</i>	7.200	7.200	7.200	7.200	7.200	7.200	7.200
<i>Overig ongebouwd</i>	61.500	61.500	61.500	61.500	61.500	61.500	61.500
-Hectares (natuur)	44.300	44.300	44.300	44.300	44.300	44.300	44.300
-WOZ-waarde(x€1mln.gebouwd)	209.229	225.687	219.691	245.734	267.711	291.806	318.231
-Woonruimten (ingezetenen)	410,0	422,5	422,8	426,7	431,0	435,2	439,6

*in totaal ongebouwd is aantal ha. wegen 2x geteld omdat daarvoor een tariefdifferentiatie geldt van 100%

Toelichting:

- Voor de WOZ waarden is in de Beleidsbegroting 2026 uitgegaan van een stijging van de WOZ waarden van 10% voor de woningen en 3% voor de niet woningen ten opzichte van 2025 en ook voor de jaren daarna wordt gerekend met een jaarlijkse stijging van 10% voor de woningen en 3% voor de niet woningen.
- Voor ingezetenen is in de Beleidsbegroting 2026 uitgegaan van een accres van 1% ten opzichte van jaareindeverwachting 2025 en ook voor de jaren daarna wordt een accres van 1% gehanteerd.

Ontwikkeling tarieven watersysteemheffing

Categorie	Heffingseenheid	BB 2026	VJN 2026	BB 2025
Ongebouwd	Per hectare	€ 77,29	€ 85,33	€ 71,40
	Per hectare wegen	€ 154,58	€ 170,66	€ 142,80
	Per hectare waterberging	€ 54,10	€ 59,73	€ 49,98
	Gemiddeld per hectare (incl. differentiatie waterberging 30% en wegen 100%)	€ 76,81	€ 84,80	€ 70,96
Natuur	Per hectare	€ 4,26	€ 4,66	€ 3,98
Gebouwd	% van de WOZ-waarde	0.02028%	0.02065%	0.01865%
Ingezetenen	Per woonruimte	€ 66,60	€ 68,20	€ 56,90
Verontreinigingsheffing	Per vervuilingseenheid	€ 78,48	€ 78,96	€ 74,76

Toelichting:

De ontwikkeling van de tarieven is gebaseerd op de huidige jaareindeverwachting voor 2025 op basis van de Burap 2025-2. Deze laat een voordeliger resultaat zien dan de Beleidsbegroting 2025 na wijziging en de jaareindeverwachting bij Burap 2025-1.

De stijging van de tarieven watersysteemheffing is lager dan voorzien in de Voorjaarsnota 2026-2032 omdat de totale kosten en daarmee ook het aandeel van de lasten voor watersysteembeheer in 2025 lager is.

Dit betekent wel dat voor de jaren 2027 en 2028 een hogere stijging verwacht wordt voor de watersysteemheffingen dan voorzien in de Voorjaarsnota 2026-2032, om boven de ondergrens van de reserves te blijven. De totale belastingopbrengsten (watersysteemheffing en zuiveringsheffing) blijven passen binnen het kader van inflatie + 8%.

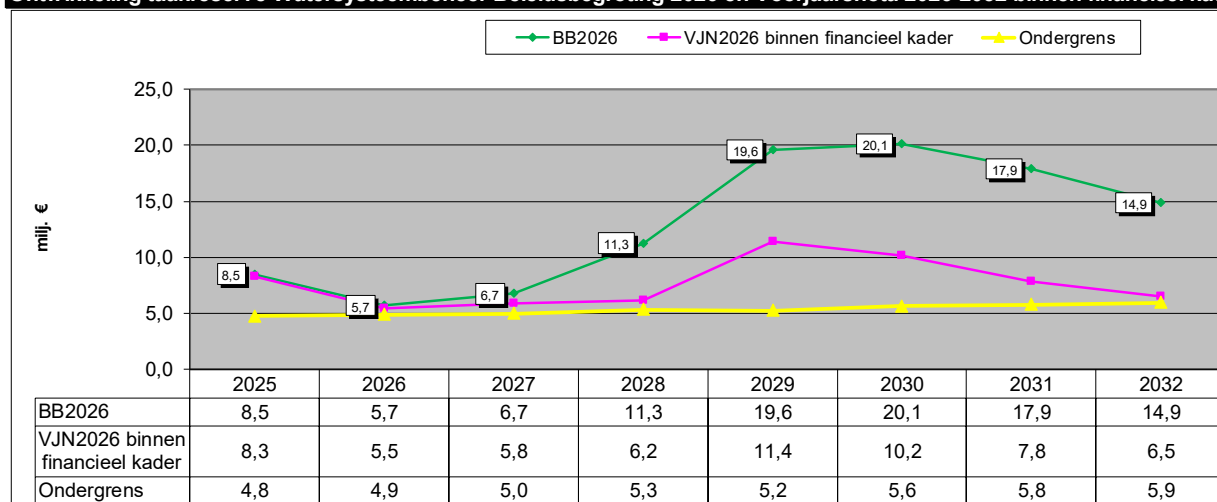
Ontwikkeling tarieven Watersysteembeheer (kwantiteit) Beleidsbegroting 2026

Beleidsbegroting 2026 (2025-2032) Watersysteemheffing		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
ongebouwd	tariefstijging		8,25%	11,75%	11,75%	3,25%	3,25%	3,25%	3,25%
	tarief	€ 70,96	€ 76,81	€ 85,84	€ 95,93	€ 99,05	€ 102,27	€ 105,59	€ 109,02
natuur	tariefstijging		7,00%	10,00%	10,00%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%
	tarief	€ 3,98	€ 4,26	€ 4,69	€ 5,16	€ 5,39	€ 5,63	€ 5,88	€ 6,14
gebouwd	tariefstijging		8,75%	3,00%	3,00%	-5,00%	-5,00%	-5,25%	-5,25%
	tarief (in % van economische waarde)	0,01865%	0,02028%	0,02089%	0,02151%	0,02044%	0,01942%	0,01840%	0,01743%
ingezetenen	tariefstijging		17,00%	10,50%	10,50%	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%
	tarief (na afronding)	€ 56,90	€ 66,60	€ 73,60	€ 81,30	€ 83,40	€ 85,40	€ 87,60	€ 89,80

Ontwikkeling tarieven Watersysteembeheer (kwantiteit) Voorjaarsnota 2026-2032 binnen financieel kader

Voorjaarsnota 2026-2032 (2025-2032) Watersysteemheffing binnen financieel kader		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
ongebouwd	tariefstijging		19,50%	8,25%	8,25%	5,25%	5,25%	5,25%	5,25%
	tarief	€ 70,96	€ 84,80	€ 91,80	€ 99,37	€ 104,59	€ 110,08	€ 115,86	€ 121,94
natuur	tariefstijging		17,00%	8,00%	8,00%	6,75%	6,75%	6,75%	6,75%
	tarief	€ 3,98	€ 4,66	€ 5,03	€ 5,43	€ 5,80	€ 6,19	€ 6,61	€ 7,06
gebouwd	tariefstijging		10,75%	3,50%	3,50%	0,25%	0,25%	0,25%	0,25%
	tarief (in % van economische waarde)	0,01865%	0,02065%	0,02138%	0,02212%	0,02218%	0,02223%	0,02229%	0,02235%
ingezetenen	tariefstijging		19,75%	6,75%	6,75%	3,25%	3,25%	3,25%	3,25%
	tarief (na afronding)	€ 56,90	€ 68,20	€ 72,80	€ 77,70	€ 80,20	€ 82,80	€ 85,50	€ 88,30

Ontwikkeling taakreserve Watersysteembeheer Beleidsbegroting 2026 en Voorjaarsnota 2026-2032 binnen financieel kader

4.2.2.2 Lastendruk

Onderstaand de lastendruk Beleidsbegroting 2026 in vergelijking met de Beleidsbegroting 2025. De stijging of daling wordt weergegeven in procenten en in €.

Onderstaande praktijkvoorbeelden sluiten aan bij de profielen die de Unie van Waterschappen hanteert voor de vergelijking van de waterschappen onderling en ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Vergelijking tariefsontwikkeling tarieven 2025 en 2026 (Basis: Beleidsbegroting 2025 en Beleidsbegroting 2026)

		WOZ-waarde			
tarieven		Tarieven 2026 BB 2026	Tarieven 2025 BB 2025	% stijging	€ stijging
ongebouwd		76,81	70,96	8,24%	5,85
gebouwd		0,02028	0,01865	8,73%	0,00
ingezetenen		66,60	56,90	17,09%	9,70
verontreinigingsheffing / zuiveringsheffing		78,48	74,76	4,90%	3,72
ongebouwd waterberging (tariefsdifferentiatie +/- 30%)					
natuur		4,26	3,98	7,12%	0,28

		Tarieven 2026 BB 2026	Tarieven 2025 BB 2025	% stijging	€ stijging
Praktijkvoorbeelden (cf voorbeelden Waterschapspeil)					
Huurwoning eenpersoonshuishouden		145,08	131,66	10,19%	13,42
Eigen huis met WOZ van € X eenpersoonshuishouden	370.000	220,12	200,67	9,69%	19,45
Huurwoning meerpersoonshuishouden		302,04	281,18	7,42%	20,86
Eigen huis met WOZ van € x meerpersoonshuishouden	370.000	377,08	350,19	7,68%	26,89
Groothandel 10 ve's. WOZ waarde € 2.400.000		1.271,52	1.195,20	6,39%	76,32
Metaalbedrijf 3 ve, WOZ-waarde 3 ton		296,28	280,23	5,73%	16,05
Metaalbedrijf 50 ve, WOZ-waarde 1 mln		4.126,80	3.924,50	5,15%	202,30
Metaalbedrijf 450 ve, WOZ-waarde 12 mln		37.749,60	35.880,00	5,21%	1869,60
Landbouwbedrijf 3 ve afvalwater, opstallen WOZ € 250.000 met 25 ha ongebouwde grond		2.206,39	2.044,91	7,90%	161,49
Landbouwbedrijf 3 ve afvalwater, opstallen WOZ € 250.000 met 25 ha ongebouwde grond met woning WOZ € 350.000 en meerpersoonshuishouden		2.579,41	2.391,36	7,86%	188,05
Natuurvereniging, eigenaar van 100 ha natuur		426,00	398,00	7,18%	28,00

Onderstaand de lastendruk Beleidsbegroting 2026 in vergelijking met de Voorjaarsnota 2026-2032. De stijging of daling wordt weergegeven in procenten en in €.

Onderstaande praktijkvoorbeelden sluiten aan bij de profielen die de Unie van Waterschappen hanteert voor de vergelijking van de waterschappen onderling en ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Vergelijking tariefsontwikkeling tarieven 2026 (Basis: Voorjaarsnota 2026 en Beleidsbegroting 2026)

WOZ- waarde		Tarieven 2026 BB 2026	Tarieven 2026 VJN 2026	% stijging	€ stijging
tarieven					
ongebouwd		76,81	84,80	-11,26%	-7,99
gebouwd		0,02028	0,02065	-1,97%	0,00
ingezetenen		66,60	68,20	-2,82%	-1,60
verontreinigingsheffing / zuiveringsheffing		78,48	78,96	-0,70%	-0,48
ongebouwd waterberging (tariefsdifferentiatie +/- 30%)					
natuur		4,26	4,66	-10,05%	-0,40

		Tarieven 2026 BB 2026	Tarieven 2026 VJN 2026	% stijging	€ stijging
Praktijkvoorbeelden (cf voorbeelden Waterschapspeil)					
Huurwoning eenpersoonshuishouden		145,08	147,16	-1,41%	-2,08
Eigen huis met WOZ van € X; eenpersoonshuishouden	370.000	220,12	223,57	-1,54%	-3,45
Huurwoning meerpersoonshuishouden		302,04	305,08	-1,00%	-3,04
Eigen huis met WOZ van € x meerpersoonshuishouden	370.000	377,08	381,49	-1,16%	-4,41
Groothandel 10 ve's. WOZ waarde € 2.400.000		1.271,52	1.285,20	-1,06%	-13,68
Metaalbedrijf 3 ve, WOZ-waarde 3 ton		296,28	298,83	-0,85%	-2,55
Metaalbedrijf 50 ve, WOZ-waarde 1 mln		4.126,80	4.154,50	-0,67%	-27,70
Metaalbedrijf 450 ve, WOZ-waarde 12 mln		37.749,60	38.010,00	-0,69%	-260,40
Landbouwbedrijf 3 ve afvalwater, opstallen WOZ € 250.000 met 25 ha ongebouwde grond		2.206,39	2.408,51	-8,39%	-202,12
Landbouwbedrijf 3 ve afvalwater, opstallen WOZ € 250.000 met 25 ha ongebouwde grond met woning WOZ € 350.000 en meerpersoonshuishouden		2.579,41	2.785,86	-7,41%	-206,45
Natuurvereniging, eigenaar van 100 ha natuur		426,00	466,00	-8,58%	-40,00

4.3 Zuiveringsbeheer

4.3.1 Raming van belastingopbrengsten

Zuiveringsbeheer (Bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Voorjaarsnota 2026	Begroting na wijz. 2025	Rekening 2024
TOTAAL NETTOLASTEN BELEIDSPRODUCTEN	103.256	105.770	97.269	88.523
Zuiveringsheffing	101.512	101.512	94.516	83.678
Vervolgingskosten zuiveringsbeheer	13	28	135	147
TOTAAL BATEN BELASTINGHEFFING (Bruto)	101.525	101.540	94.651	83.825
Kwijtschelding	-1.488	-824	-2.252	-588
Oninbaar	-286	-286	-272	-59
TOTAAL BATEN BELASTINGHEFFING (Netto)	99.751	100.430	92.127	83.178
Dividenden	467	467	467	560
Overige algemene baten		610	740	1.295
TOTAAL DEKKINGSMIDDELEN	100.218	101.507	93.334	85.033
Onvoorzien	434	434	464	0
Nagekomen posten			0	56
TOTAAL OVERIGE LASTEN/BATEN	434	434	464	56
RESULTAAT ZUIVERINGSBEHEER VOOR BESTEMMING ("-" is nadeel)	-3.472	-4.697	-4.399	-3.546

Oorzaken verschil begroting 2026 en begroting 2025

De totale netto opbrengsten zuiveringsheffing zijn ca. € 7,6 mln. hoger dan geraamd in de Beleidsbegroting 2025 na wijziging. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere kosten voor zuiveringsbeheer.

4.3.2 Mate van kostendekkendheid

Ontwikkeling reserves Zuiveringsbeheer								
Stand per 31 dec (x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Algemene reserves Zuiveringsbeheer	5.800	6.000	6.200	6.200	6.600	6.500	6.700	6.900
Egalisatiereserves Zuiveringsbeheer	4.900	1.300	300	3.700	2.600	3.500	2.300	2.000
Taakreserves Zuiveringsbeheer	10.700	7.300	6.500	9.900	9.200	10.000	9.000	8.900

In bovenstaande tabel betreft de regel algemene reserves het weerstandsvermogen. Dit is het vermogen om niet structurele financiële tegenvallers op te kunnen vangen om de taken van het waterschap ongestoord te kunnen voortzetten. Het verschil tussen de totale taakreserves zuiveringsheffing en het weerstandsvermogen (algemene reserves) kan ingezet worden voor tariefsegalisatie.

4.3.2.1 Ontwikkeling van de tarieven

- Eenheden zuiveringsheffing

Eenheden x 1.000	BB 2025	BB 2026	VJN2026	2027	2028	2029	2030
Zuiveringsheffing							
-Aantal vervuilingseenheden	1.230,49	1.279,33	1.260,34	1.290,30	1.300,80	1.311,40	1.322,10

Toelichting:

- Aantal vervuilingseenheden meelifters in Beleidsbegroting 2026 is aantal jaareindeverwachting 2025 + 1% accres en daarna jaarlijks accres van 1%.
- Aantal vervuilingseenheden tabelbedrijven in Beleidsbegroting 2026 is jaareindeverwachting 2025 + 0,3% accres en daarna jaarlijks accres van 0,3%.
- Aantal vervuilingseenheden meetbedrijven is op basis van actuele ontwikkelingen bij en prognoses van meetbedrijven.

Ontwikkeling tarief zuiveringsheffing

Categorie	Heffingseenheid	BB 2026	VJN 2026	BB 2025
Zuiveringsheffing	Per vervuilingseenheid	€ 78,48	€ 78,96	€ 74,76

Toelichting:

De ontwikkeling van de tarieven is gebaseerd op de huidige Jaareindeverwachting voor 2025 op basis van de Burap 2025-2.

De stijging van het tarief per vervuilingseenheid voor de zuiveringsheffing stijgt met 5 % ten opzichte van het tarief 2025 (bij de Voorjaarsnota 2026-2032 was een stijging voorzien van 5,75%).

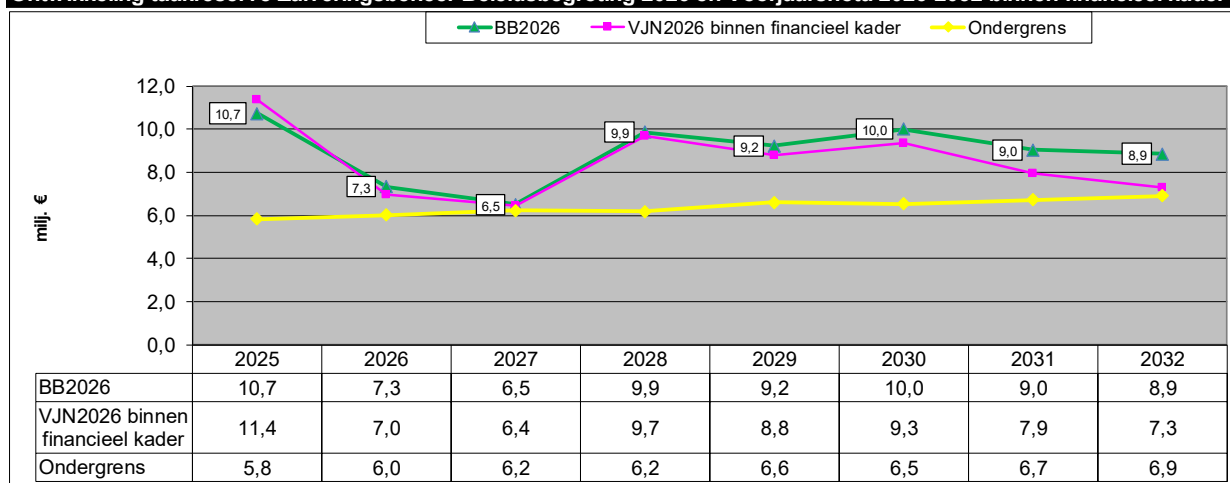
Ontwikkeling tarief Zuiveringsbeheer (kwaliteit) Beleidsbegroting 2026

Beleidsbegroting 2026 (2025-2032) Zuiveringsheffing								
per ultimo:	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
tariefstijging		5,00%	8,75%	3,75%	3,75%	3,75%	3,75%	3,75%
tarief	€ 74,76	€ 78,48	€ 85,32	€ 88,56	€ 91,80	€ 95,28	€ 98,88	€ 102,60

Ontwikkeling tarief Zuiveringsbeheer (kwaliteit) Voorjaarsnota 2026-2032 binnen financieel kader

Voorjaarsnota 2026-2032 (2025-2032) Zuiveringsheffing binnen financieel kader								
per ultimo:	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
tariefstijging		5,75%	11,75%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%
tarief	€ 74,76	€ 78,96	€ 88,32	€ 91,32	€ 94,56	€ 97,92	€ 101,28	€ 104,88

Ontwikkeling taakreserve Zuiveringsbeheer Beleidsbegroting 2026 en Voorjaarsnota 2026-2032 binnen financieel kader

4.3.2.2 Lastendruk

Zie paragraaf 5.2.2.2 voor de lastendruk Beleidsbegroting 2026 in vergelijking met de Beleidsbegroting 2025 en in vergelijking met de Voorjaarsnota 2026-2032.

5 Paragrafen

5.1 Financieringsparagraaf

Algemeen

In de Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO), de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (RUDDO), Besluit lening voorwaarden decentrale overheden en Regeling schatkistbankieren decentrale overheden zijn de kaders gesteld voor een verantwoorde professionele inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van de decentrale overheden. Deze wetgeving en de daarin opgenomen bepalingen over kasgeldlimiet en renterisiconorm zijn het uitgangspunt in het treasurybeleid¹ van Waterschap De Dommel. Dit treasurybeleid en de daarin opgenomen kaders zijn ook leidend in ons handelen voor de komende jaren.

Invloed van de economische ontwikkelingen

De invoerheffingen en de daarmee samenhangende onzekerheid droegen bij tot sterke schommelingen in de economische bedrijvigheid in 2025. Inmiddels is er een handelsakkoord gesloten tussen Amerika en Europa en daarmee is de onzekerheid afgenomen. De inflatie gaat volgens ECB-stafleden (Europese Centrale Bank) eind 2026 naar 1,7%, onder de ECB-doelstelling van 2%. De verwachting is dat de inflatie zich op middellange termijn rond de 2% stabiliseert. De verwachte economische groei komt uit op 1,0% voor 2026 en 1,3% in 2027.

Voor onze leningportefeuille is een lage rentestand een gunstige ontwikkeling. In 2026 staat een forse aflossing gepland van in totaal circa 40 miljoen waarbij voor circa 75 miljoen aan nieuwe leningen wordt verwacht.

De ontwikkelingen worden nauwgezet gevolgd en tijdig teruggekoppeld aan het algemeen bestuur. Dit kan middels de reguliere P&C producten zoals de planningsinstrumenten (Voorjaarsnota en Beleidsbegroting) of de verantwoordingsinstrumenten (Bestuursrapportages en Jaarrekening).

In de toelichting op de financiële begroting wordt nader ingegaan op de diverse financiële kengetallen, zoals renterisiconorm, weerstandsvermogen, schuldenquote en verloop van de liquiditeit.

EMU-saldo

Deelnemers aan de EMU hebben in het Verdrag van Maastricht afgesproken dat het overheidstekort van een lidstaat in principe niet meer mag bedragen dan 3% van het Bruto Binnenlands Product. In dit kader is afgesproken dat het verwachte EMU-saldo wordt opgenomen in de financiële cijfers.

¹ www.overheid.nl voor het laatste treasurybeleid van WDD

Opbouw EMU-saldo (Bedragen * € 1.000)	BB2026	BB2025
1 EMU -exploitatie-saldo	-6.255	-7.346
2 Invloed investeringen		
- bruto-investeringen	-119.003	-160.804
+ investeringssubsidies	19.036	34.254
+ verkoop materiële en immateriële vaste activa		
+ afschrijvingen	32.324	25.763
3 Invloed voorzieningen		
+ toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	180	180
- onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie		-125
- betalingen rechtstreeks uit voorzieningen		
+ evt. externe vermeerderingen van voorzieningen		
4 Invloed reserves		
5 Deelnemingen en aandelen		
EMU-SALDO	-73.718	-108.078
EMU-Saldo verbonden partijen (nog niet bekend)		
EMU-Saldo verbonden partijen	0	0
EMU-Saldo inclusief verbonden partijen	-73.718	-108.078

Verschil (+ is positief en - is negatief)

(de indicatieve referentiewaarde voor 2026 is € 29,3 mln. tekort, 2025 € 27 mln tekort)

5.2 Bedrijfsvoering

Waterschap De Dommel blijft, samen met andere organisaties en partners (bijvoorbeeld: waterschappen, provincies en gemeenten maar ook private organisaties, belangenvertegenwoordigers, etc.) continu werken aan een *resultaat- en doelgerichte* organisatie tegen zo laag mogelijk maatschappelijke kosten (doelmatigheid en doeltreffendheid). Onder invloed van de economische en organisatorische ontwikkelingen krijgen *sturen en afleggen van verantwoording* een meer prominente plaats. Bij het afleggen van verantwoording is het belangrijk om onderscheid te maken tussen doelen en prestaties waarvoor waterschap De Dommel wel of geen trekker is.

Het laten landen van het sturen en afleggen van verantwoording in de bestuurlijke en ambtelijke organisatie start met het open en transparant met elkaar in gesprek te gaan en het voeren van het goede gesprek. Kernbegrippen voor het voeren van het goede gesprek zijn: vertrouwen, openheid en eerlijkheid, doelen en prestaties, betrouwbaarheid van de informatievoorziening en de jaareindeverwachtingen, doelmatigheid en kostenbewust zijn.

Vanaf het boekjaar 2025 geldt dat het dagelijks bestuur in de verantwoording expliciet aangeeft dat doelen en prestaties zijn behaald binnen de wettelijke en bestuurlijke kaders (*rechtmatigheid*).

Randvoorwaarde is dat het sturen en verantwoorden plaatsvindt met behoud van de *ruimte om proactief in te spelen* op kansen in de omgeving en om *samen met externe partners* de doelrealisatie verder te kunnen verbeteren. Hierbij wordt in samenwerking met het algemeen bestuur nadrukkelijk gekeken naar de positie, rollen en taken van het waterschap.

Om de betrouwbaarheid van de informatievoorziening en de jaareindeverwachtingen te borgen worden naast de voortgangs- en marapgesprekken ook *verbijzonderde interne controle activiteiten* uitgevoerd ter toetsing van de processen en de uitgevoerde werkzaamheden in de processen. Bij het uitvoeren van de interne controles vindt nadrukkelijk afstemming plaats met de accountant om ook hier te komen tot, naast een oordeel over de rechtmatigheid van het handelen, adviezen om de doelmatigheid te bevorderen. De uitvoering van de verbijzonderde interne controle en de verdere ontwikkeling van de interne controle is nodig om het dagelijks bestuur in staat te stellen om te komen tot het afgeven van de rechtmatigheidsverklaring als onderdeel van de jaarrekening 2025.

Belangrijk aandachtspunt bij de rechtmatigheidsverklaring is dat niet alleen de overschrijdingen de nodige aandacht verdienen, maar dat ook de onderschrijdingen extra aandacht verdienen. Immers ook het hebben van (forse) onderschrijdingen kan leiden tot het oordeel dat er sprake is van onrechtmatig handelen.

Onder verantwoordelijkheid van het algemeen bestuur worden op het gebied van doelmatig- en doeltreffendheid ook activiteiten uitgevoerd. Deze activiteiten worden gedaan door de (onafhankelijke) eigen Rekenkamercommissie. Deze Rekenkamercommissie rapporteert over de onderzoeksresultaten aan het algemeen bestuur. De Rekenkamer is met ingang van boekjaar 2024 qua samenstelling veranderd. Als gevolg van wettelijke voorschriften zijn nog enkel externe leden toegestaan.

Daarnaast geldt dat in het perspectief van verbeteren van de doelmatig- en doeltreffendheid wordt deelgenomen aan diverse benchmarks. Dit om te leren en te verbeteren van de kennis en ervaring van anderen. Vanuit de interne oriëntatie wordt continu gekeken naar de verbetermogelijkheden binnen en tussen de processen en in de samenwerking met externe partijen.

5.3 Verbonden partijen

Het algemeen bestuur wordt met een jaarlijkse rapportage verbonden partijen (najaar) en via het agendapunt “Verbonden partijen” in de verschillende commissies geïnformeerd over de ontwikkelingen rondom de verbonden partijen en de overige vormen van samenwerking die een bijdrage leveren aan het behalen van de waterschapsdoelen. Deze paragraaf beperkt zich tot de verbonden partijen die een belangrijke (financiële) relatie hebben met onze bedrijfsvoering.

N.V. Slibverwerking Noord-Brabant (hierna “SNB”)

De deelname van Waterschap De Dommel bij de oprichting van de SNB was gericht op het realiseren van het op duurzame wijze verwerken van slib waarbij de visie op de toekomst van slibverwerking en de positie van SNB centraal staan.

SNB besteedt veel aandacht aan het, in nauwe samenwerking met de aandeelhoudende waterschappen, verduurzamen van de slibverwerking en het sluiten van de slibketen.

In dit perspectief zullen in 2026 voorstellen worden voorgelegd om, in samenwerking met een derden partij, te komen tot het oprichten van een nieuwe verbonden partij (governance vraagstuk). SNB zal vervolgens als deelnemer in deze nieuwe verbonden partij komen met een investeringsvoorstel voor een nieuwe installatie voor fosfaat-terugwinning (financieringsvraagstuk).

Naast het sluiten van de keten tracht SNB, naast de borging van de continuïteit van de slibverwerking, een koppeling te maken tussen duurzaamheid en verdere kostenbesparing door te bezien of de restproducten van de slibverwerking niet kunnen worden hergebruikt c.q. kunnen functioneren als grond- of hulpstof voor andere processen in plaats van als afvalproduct te worden aangemerkt. Investeringsvoorstellen om te komen tot verdere verbeteringen in de duurzaamheden en verdere kostenbesparingen zullen aan de besturen van de deelnemende waterschappen worden voorgelegd.

Binnen de wet- en regelgeving is er politiek (landelijk en Europees) aandacht voor het opheffen van het predicaat “afvalstoffen” op de teruggewonnen grond- en hulpstoffen uit het zuiveringsslib.

Nederlandse Waterschapsbank (hierna NWB)

Waterschap De Dommel is één van de waterschappen die aandelen heeft in de NWB.

Deze aandelen zijn en blijven vooralsnog in eigen handen. Ten aanzien van het bezit van deze aandelen zijn geen wijzigingen in de visie te verwachten en er zijn ook geen beleidsvoornemens om de verhouding te wijzigingen.

Waterschapshuis

Het Waterschapshuis heeft als doel om door en voor de verschillende waterschappen, door vergaande samenwerkingsovereenkomsten, te komen tot de ontwikkeling van ICT-toepassingen (implementatie Digitale Stelsel Omgevingswet) en Cybersecurity & privacy.

De ontwikkelingen op het gebied van ICT en Cybersecurity gaan dermate snel en zijn complex dat de rol en positie van het Waterschapshuis ook de komende jaren de nodige ontwikkelingen zal doormaken.

Aquon

Voor het uitvoeren van de laboratoriumwerkzaamheden is het samenwerkingsverband in de vorm van een gemeenschappelijke regeling (Aquon) met acht andere waterschappen opgericht.

Het doel van dit samenwerkingsverband is het borgen van de kwaliteit en continuïteit van de laboratoriumwerkzaamheden tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten.

In de afgelopen jaren zijn belangrijke stappen gezet om Aquon meer op de kaart te kunnen zetten (Aquon 3.0) Deze (door)ontwikkeling van Aquon naar een toekomstbestendig waterschapslaboratorium met aandacht voor innovaties heeft geresulteerd in de nieuwbouw waarbij centralisatie van activiteiten (efficiencyvoordelen) mogelijk is.

FINANCIELE BEGROTING

6 Inleiding

Zoals wettelijk is voorgeschreven behoort er een onderscheid gemaakt te worden in de begroting naar een beleidsbegroting en een financiële begroting. In de beleidsbegroting wordt met name aandacht besteed aan de programma's. In de financiële begroting heeft de financiële kant meer aandacht.

De controleverklaring van de accountant bij de jaarrekening, richt zich met name op het financiële begroting. De beleidsbegroting wordt getoetst op het aansluiten van de resultaten op de gerealiseerde kosten.

De indeling van de begroting in een beleidsbegroting en een financiële begroting suggereert een harde scheiding tussen beleid en financiën. Hierdoor bestaat het risico dat doublures in de informatieverstrekking optreden en de leesbaarheid van de beleidsbegroting nadelig beïnvloed wordt. In de praktijk wordt dit beperkt door in de beleidsbegroting (met een uitgebreide toelichting op de ontwikkelingen) in het programma een korte financiële begroting toe te voegen van de benodigde middelen voor dat programma, die beperkt blijft tot een aantal tabellen en een beknopte toelichting. Ook wordt verwezen naar andere paragrafen waar een en ander staat toegelicht.

7 Gehanteerde uitgangspunten en normen

De gehanteerde uitgangspunten en normen voor de uitwerking van de beleidsbegroting 2026 zijn in lijn met de uitgangspunten van de VJN 2026-2032.

Financiële kaders	Voorjaarsnota 2026-2032	Beleidsbegroting 2026
Taakreserves (zuiveringsbeheer en watersysteembeheer) Taakreserve watersysteembeheer Taakreserve zuiveringsbeheer	> grens weerstandsvermogen > € 4,8 mln. > € 5,8 mln.	> grens weerstandsvermogen > € 4,8 mln. > € 5,8 mln.
Kostentoedelingsverordening Waterschap De Dommel	Kostentoedelingsverordening Waterschap De Dommel 2022 Ingangsdatum belastingjaar 2022 met een maximale geldigheidsduur van 5 jaar.	Kostentoedelingsverordening Waterschap De Dommel 2026 Ingangsdatum belastingjaar 2026 met een maximale geldigheidsduur van 5 jaar.
Gemiddelde stijging van de totale belastingopbrengsten 2023-2027	Maximaal 8% + inflatie Dit kader geldt voor de bestuursperiode tot en met 2027.	Maximaal 8% + inflatie Dit kader geldt voor de bestuursperiode tot en met 2027.
Sturen op schuldenquote	Minder dan 350%. Taakstellend voor de huidige bestuursperiode.	Minder dan 350%. Taakstellend voor de huidige bestuursperiode.
Financiële uitgangspunten	Voorjaarsnota 2026-2032	Beleidsbegroting 2026
Interne verrekenrente ²	2026 en verder 2,75%	2,75%
Inflatiepercentage	2026 en verder 2,8%	2,8%
Personeelskosten	2026 en verder: 3,25% cao- stijging naast 1,0% voor reguliere periodieken	3,25% cao stijging naast 1% voor reguliere periodieken
Tarief voor activeren uren	Conform Handleiding Overheidstarieven 2025: € 85, 2026: € 88, 2027: € 91 en 2028: € 95 per uur.	Conform Handleiding Overheidstarieven voor 2025 € 85/uur; 2026: € 88/uur

² De interne verrekenrente is het rentepercentage dat we gebruiken om rente toe te rekenen aan investeringen en reserves. Deze is gebaseerd op het gemiddelde rentepercentage dat we betalen op alle uitstaande leningen.

8 Overzicht van baten en lasten en toelichting

8.1 Overzicht van baten en lasten

Exploitatie Totaal (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Begroting 2026	Voorjaars-nota 2026	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2024
Lasten				
Rentelasten	23.317	12.542	11.071	9.247
Afschrijvingen	32.324	35.758	28.463	22.393
Personeelslasten	65.657	64.072	62.552	56.479
Goederen en diensten	95.149	94.758	86.942	84.552
Toevoeging aan voorziening	180	180	180	427
Totaal Lasten	216.627	207.310	189.208	173.098
Baten				
Baten ivm salarissen/soc.lst	1.085	975	785	1.294
Opbrengsten van derden	9.741	9.310	9.196	9.394
Bijdragen	2.030	1.736	1.731	2.065
Geactiveerde lasten	5.870	5.549	5.437	5.705
Rentebaten	11.708	1.000	1.213	2.122
Onttrekking aan voorziening	0	0	0	12
Totaal Baten	30.434	18.570	18.362	20.592
Totaal Nettolasten	-186.193	-188.740	-170.846	-152.506
Waterschapsbelastingen	182.507	182.507	161.261	149.439
Kwijtschelding / oninbaar	-2.500	-1.510	-392	-152
Totaal Baten Belastingheffing (netto)	180.007	180.997	160.869	149.287
Dividend	765	765	765	918
Saldo van de financieringsfunctie	0	0	0	0
Totaal Dekingsmiddelen	180.772	181.762	161.634	150.205
Onvoorzien	-834	-834	-834	
Nagekomen posten				0
Totaal	-6.255	-7.812	-10.045	-2.300

Resultaat per programma

Overzicht Baten en Lasten (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Begroting 2026	Voorjaars-nota 2026	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2024
Watersysteem				
Lasten	51.413	53.846	42.027	35.744
Baten	1.106	750	661	945
Totaal Nettolasten	-50.307	-53.096	-41.366	-34.799
Waterketen en Schoon Water				
Lasten	59.676	61.816	59.666	56.688
Baten	3.505	3.319	3.232	4.384
Totaal Nettolasten	-56.171	-58.497	-56.434	-52.304
Bestuur en Bedrijfsvoering				
Lasten	105.538	91.648	87.514	80.667
Baten	25.823	14.501	14.469	15.263
Totaal Nettolasten	-79.715	-77.147	-73.045	-65.404
Totaal Nettolasten	-186.193	-188.740	-170.845	-152.507
Totaal Nettolasten (gecorrigeerd)	-186.193	-188.740	-170.845	-152.507
Totaal Dekkingsmiddelen	180.772	181.762	161.634	150.205
Onvoorzien Nagekomen posten	-834	-834	-834	0
Totaal Lasten en Baten	-6.255	-7.812	-10.045	-2.302
Toevoegingen / Onttrekkingen aan reserves				
Watersysteem				
Waterketen en Schoon Water				
Resultaat	-6.255	-7.812	-10.045	-2.302

Toelichting verschillen Beleidsbegroting 2026 t.o.v. Beleidsbegroting 2025

Programma Watersysteem

De hogere lasten van circa 9 mln worden veroorzaakt door onder andere hogere afschrijvingslasten (0,6 mln), hogere lasten voor het onderhoud van de watergangen (3,8 mln), diensten derden (1,2 mln) en herwaardering gronden (2,3 mln).

De baten zijn hoger door onder andere de verwachte opbrengsten van gronden.

Programma Waterketen

De lasten van de begroting 2026 liggen in lijn met de lasten van de beleidsbegroting 2025.

De baten zijn hoger door een verwachte bijdrage van het Rijk ad 0,2 mln.

Programma Bestuur en Bedrijfsvoering

De lasten zijn hoger dan de beleidsbegroting 2025. Dit komt enerzijds doordat de rentelasten op lening o/g voortaan afzonderlijk worden gepresenteerd en niet gesaldeerd (effect 11,3 mln). Daarnaast zijn de personele lasten gestegen 3,1 mln. door de verwachte toename in fte en cao-stijgingen. De goederen en diensten zijn toegenomen met 4,3 mln. door hogere huurkosten (0,5 mln.), hogere advieskosten (3,2 mln) en hogere ICT kosten (hard en software 1,8 mln.). Daarnaast zijn de kosten vanwege de overgang naar de BSOB voor de belastingheffing gedaald met 1,8 mln.

De baten zijn hoger dan de beleidsbegroting 2025. Dit komt door de afzonderlijke presentatie van de interne rentebaten als gevolg van het afzonderlijk presenteren hiervan (effect 11,7 mln).

Toelichting verschillen Beleidsbegroting 2026 t.o.v. Rekening 2024

Programma Watersysteem

De lasten zijn toegenomen met 16 mln. Dit komt met name door indexatie en activering van grote projecten en de opname van de herwaardering van gronden.

De baten zijn toegenomen met 0,5 mln. Dit wordt verklaard door verwachte verkoopopbrengsten gronden.

Programma Waterketen

De lasten zijn toegenomen met 3,3 mln. als gevolg van hogere kapitaallasten door indexatie en oplevering van grote projecten. De goederen en diensten zijn lager als gevolg van lagere verwachte energiekosten en het realistischer ramen van de activiteiten.

De baten zijn 0,8 mln. lager door lagere verwachte opbrengsten van de energiefabriek.

Programma Bestuur en Bedrijfsvoering

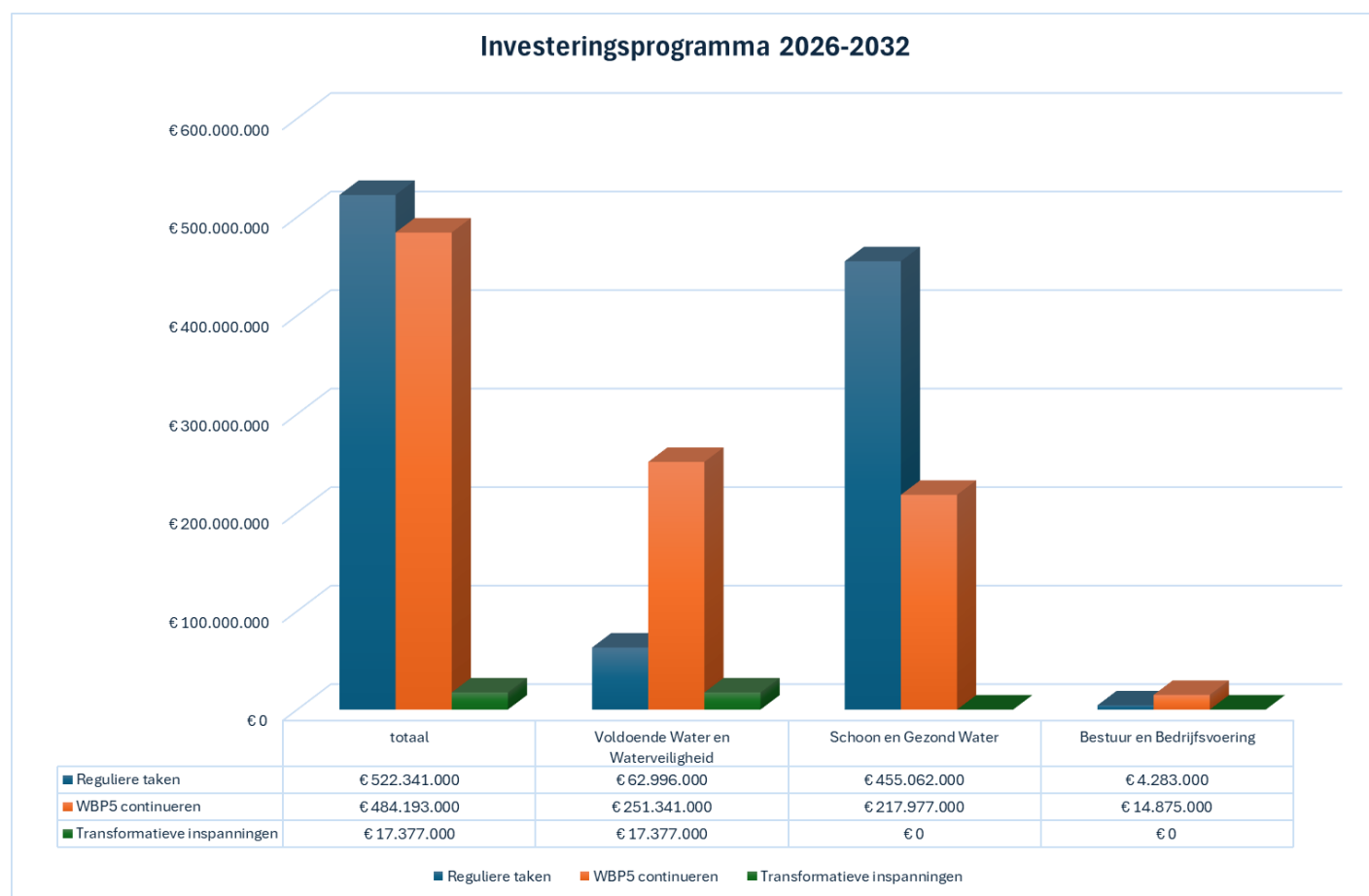
De lasten zijn 25,3 mln. hoger door met hogere personele lasten (9 mln.) als gevolg van cao-stijgingen, toename van de fte en daarbij behorende verplichtingen. Daarnaast de opname van de rentelasten ad 11,4 mln. en de toename voor goederen en diensten (ICT en advisering derden).

De baten zijn met name toegenomen door de afzonderlijke presentatie van de interne rentebaten (11,7 mln).

8.2 Investerings

De meerjarige investeringsprognose per beleidsprogramma is toegelicht in hoofdstuk vier. Onderstaand de meerjarige investeringsprognose op totaalniveau:

(bedragen x € 1.000)		JEV 2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Totaal 2025-2032	2033 e.v.
De Dommel Totaal											
Beleidsbegroting 2026	Uitgaven	94.174	119.003	116.975	117.655	122.587	143.371	100.623	103.315	917.703	358.053
	Inkomsten	-11.878	-19.036	-23.911	-18.628	-17.731	-28.578	-9.278	-9.507	-138.547	-48.378
Netto		82.296	99.967	93.064	99.027	104.856	114.793	91.345	93.808	779.156	309.675
De Dommel Totaal											
Voorjaarsnota 2026	Uitgaven	107.614	114.354	116.650	121.237	115.016	126.828	103.437	103.315	908.451	314.826
	Inkomsten	-13.823	-20.595	-22.043	-20.878	-18.567	-16.127	-9.278	-9.507	-130.818	-32.470
Netto		93.791	93.759	94.607	100.359	96.449	110.701	94.159	93.808	777.633	282.356
De Dommel Totaal											
Beleidsbegroting 2025	Uitgaven	152.645	133.021	169.845	150.482	108.927	238.474	0	0	953.394	0
	Inkomsten	-24.512	-25.255	-29.087	-21.716	-2.902	-2.490	0	0	-105.962	0
Netto		128.133	107.766	140.757	128.766	106.025	235.984	0	0	847.432	0

8.3 Prognose Balans

ACTIVA			PASSIVA		
	Beginbalans 01-01-2026	Eindbalans 31-12-2026		Beginbalans 01-01-2026	Eindbalans 31-12-2026
<i>Bedragen x € 1.000</i>			<i>Bedragen x € 1.000</i>		
ACTIVA			VASTE PASSIVA		
Vaste Activa			Eigen vermogen		
Immateriële vaste activa	23.562	20.689	Algemene reserve	25.833	19.349
Materiële vaste activa	492.253	564.896	Bestemmingsreserves	7.280	7.280
			Nog te bestemmen resultaat	-6.484	-6.255
Financiële vaste activa	2.800	2.800	Voorzieningen		
			Voorzieningen	2.643	2.743
Vlottende activa			Vaste schulden		
Kortlopende vorderingen	4.000	4.000	Langlopende leningen	446.050	507.736
Overlopende activa	22.000	22.000			
Liquide middelen	8	8	Vlottende passiva		
			Netto vlottende passiva	31.000	50.000
			Overlopende passiva	38.301	33.540
TOTAAL ACTIVA	544.623	614.393	TOTAAL PASSIVA	544.623	614.393

8.3.1 Liquiditeitsbegroting en renterisiconorm

In onderstaande tabel is de liquiditeitsbegroting voor 2026 te vinden.

Bedragen * € 1.000	BB 2026	BB 2025
Waterschapsbelasting	180.007	160.869
Via ander waterschap	5.247	4.976
Doorbelaast derden	13.478	13.387
Dividend	765	765
Beleggingen		143
Totaal ontvangsten	199.497	180.140
Personeel	65.657	62.552
Goederen en diensten	95.148	86.941
Overig (onvoorzien + voorziening)	1.014	1.014
Investeringen en subsidies	99.967	121.768
Financieringen (rente en aflossing)	49.093	46.740
Totaal uitgaven	310.879	319.015
Ontvangsten - uitgaven	-111.382	-138.875

Rente risico norm

	Begroting		Begroting		Realisatie		Realisatie	
Variabelen renterisico (norm)	Boekjaar		Boekjaar		Boekjaar		Boekjaar	
<i>Bedragen in € 1.000</i>	2026		2025		2024		2023	
Renteherzieningen	€	-	€	-	€	-	€	-
Aflossingen	€	38.314	€	31.314	€	14.473	€	25.855
Renterisico	€	38.314	€	31.314	€	14.473	€	25.855
 Renterisiconorm (max 30% begrotingstotaal)	€	57.097	€	56.762	€	51.400	€	46.845
 Ruimte onder renterisiconorm	€	18.783	€	25.448	€	36.927	€	20.990
Ruimte in procenten renterisiconorm		33%		45%		72%		45%

Waterschap De Dommel blijft naar verwachting in 2026 ruim onder de rente risiconorm.

8.3.2 Weerstandvermogen en risicobeheersing

Inventarisatie van de risico's

Risico is gedefinieerd als het effect van onzekerheid op (het behalen van) doelstellingen. Bewustwording van risico's en risicomanagement krijgt steeds meer vorm binnen het waterschap. Risicomanagement omvat de gecoördineerde activiteiten om een organisatie te sturen en te beheersen met betrekking tot risico's.

Als belangrijkste risico's zijn aangemerkt:

- Cybersecurity
- Omgevingswet (kwaliteit data en adviezen aan de hand van de data)
- Ondergronds Infrastructuur (ouderdom en gewijzigde omgeving)
- Beschikbaarheid van gronden
- Voldoen aan aanbestedingseisen
- Personele capaciteit (kennis en fte)
- Financiële en fiscale risico's (btw en vpb plicht als gevolg van samenwerkingsactiviteiten)

Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen is het vermogen om niet structurele financiële tegenvallers op te kunnen vangen om de taken van het waterschap ongestoord te kunnen voortzetten.

Het verwachte weerstandvermogen voor 2026 op basis van de verwachte inflatie 2026 (conform uitgangspunten) wordt 10,9 mln.

De verwachte reserves eind 2026 bedragen 19,3 mln. (voor resultaatbestemming).

Wendbaarheid van de begroting

De wendbaarheid van de begroting kan worden uitgedrukt door de kapitaallasten (rente en afschrijvingen) te delen door de totale kosten van de begroting.

Dit kengetal is ten opzichte van de beleidsbegroting 2025 toegenomen doordat de rentelasten nu niet meer gesaldeerd worden gepresenteerd.

Wendbaarheid van de begroting

Kapitaallasten	<u>€ 55.641.000</u>	BB 2026	BB 2025
Totale kosten	€ 216.626.000	x 100% =	25,7% 20,89%

8.3.3 Netto schuldenquote

Dit kengetal betreft de verhouding tussen de omvang van de netto-schuld en de totale belastingopbrengsten. Het Algemeen Bestuur heeft als maximum van de netto-schuldquote van 350% bepaald.

Netto schuld	<u>€ 566.508.000</u>	BB 2026
Totale kosten	€ 180.007.000	x 100% = 315%

De schuldenquote is ten opzichte van de beleidsbegroting 2025 (344%) een stuk lager uitgekomen. Dit wordt verklaard doordat het investeringsvolume voor boekjaar 2025 veel hoger was begroot dan uit de jaareindeverwachting voor de investeringen 2025 blijkt. Hierdoor blijft de benodigde leningbehoefte achter en komt de leningportefeuille eind 2025 lager uit en daarmee ook de netto schuld in boekjaar 2026.

9 Bijlage 1: Resultaten Continuering bestaand beleid

Programma 1: Voldoende Water en Droge Voeten

Doel: Voldoende water en Droge voeten

Droogteagenda: meer grondwateraanvulling

Resultaten 2027-2050	Resultaten 2026
2040 Brabant breed 150 mln. m³ meer grondwateraanvulling en vasthouden: Met daarbij de vertaling naar de voorjaarsgrondwaterstand: • 35 cm verhoging op de hoge koppen • 20 cm op de flanken • 10 cm op de lage gronden	<i>Er is een pilot aanpak flanken opgestart.</i> <i>Er is een visie beheer hoge koppen en beekdalen opgesteld</i> <i>Waterschap De Dommel heeft een extra trekkersgebied toegevoegd (van 2 naar 3)</i> Binnen GGA Bovenlopen Beerze vervolg gegeven aan 'waterconservering Pielis' • Het droogteprotocol is opgeleverd • Eind 2025 worden de noodmaatregelen 'plaatsen grondwaterpomp bij droogvallende beek' geëvalueerd. In 2026 worden de daaruit voortkomende maatregelen geïmplementeerd

Kleine onttrekkingen

Resultaten 2027-2050	Resultaten 2026
Kleine onttrekkingen Brabant breed 100 mln m³ minder onttrekken. Voor Waterschap De Dommel is dat 29 mln m³	• Alle analyses worden afgerond op basis van alle meldingen die zijn binnengekomen. Deze analyse vormt de basis om te bepalen hoe om te gaan met het toekomstig beleid. Dit zal ter besluitvorming worden voorgelegd aan het DB.

Dempen, verondiepen, stuwen van B/C watergangen en aanpak oude weijers

Resultaten 2027	Resultaten 2026
In het kader van het Grondwaterconvenant verkennen we met de partners waar de grootste kansen en mogelijkheden liggen en geven we uitvoering aan maatregelen die bijdragen aan het aanvullen van meer grondwater. Uitvoering van projecten vindt plaats vanuit de GGA's, waterschapsprojecten, TBO's (terrein beherende organisaties) en gemeenten. Ontwikkelen van instrumenten o.a. het aanpassen van wet- en regelgeving.	• De in 2025 met de TBO's geïnterviewde kansen om water vast te houden worden meegenomen in de GGA-processen. • Middels de stimuleringsregeling landelijk gebied stimuleert het waterschap het nemen van maatregelen in de B- en C-watergangen. • Daarnaast voert het team klimaatrobuuste maatregelen in samenwerking met aangelanden ongeveer tien kleine projecten/maatregelen uit in B- en C-watergangen • De beleidsrijke waterschapsverordening wordt opgesteld en bestuurlijk voorgelegd

Optimalisatie bestaande aanvoer en extra winteraanvoer

Resultaten 2027	Resultaten 2026
• In theorie zou het mogelijk zijn om extra water te infiltreren door de aanvoer van Maaswater te optimaliseren. We onderzoeken of dit daadwerkelijk mogelijk is rekening houdende met de waterkwaliteitsaspecten, ruimtevraag, beschikbaarheid van water en technische haalbaarheid. • Vasthouden winterwater in beken • Doel is om de winteraanvoer te vergroten via het bestaande aanvoersysteem van Lommel op de Beekloop. • Kunstmatige infiltratie	Er wordt gestart met één pilot winterwater in samenwerking met de agrarische sector. Daarnaast wordt bekeken of de uitkomsten van het onderzoek winterwater opgenomen kunnen worden in de GebiedsGerichteAanpak. De kwaliteit van het kanaalwater (Maaswater) beperkt mogelijk de daadwerkelijke opslagmogelijkheden in de bodem. Alle inlaten in Vlaanderen worden geïnterviewd op mogelijke inzet voor winterwater.

Oppervlaktewatergestuurd peilbeheer in A wateren en klimaatrobuust ingerichte beekdalen

Resultaten 2027	Resultaten 2026
• Spoor 1: Het vastleggen en up to date houden van de streefpeilen in de datasystemen en beheren op basis van deze streefpeilen. • Spoor 2: Klimaatrobuust ingericht beekdalen in combinatie met systeemherstel door anders inrichten en beheren van de B en C watergangen en infiltratie in oude weijers op de koppen en flanken (zie hierboven). • Gemiddeld streven we hierbij naar een peilstijging van 20 cm in de beken en A-watergangen.	De streefpeilen worden up to date gehouden en worden beheerd conform deze streefpeilen. Hierbij wel rekening houdend met actueel landgebruik in lijn met normen bescherming wateroverlast.

Infiltreren stedelijk gebied (afkoppelen/stimuleringsregeling)

Resultaten 2027	Resultaten 2026
• In 2027 stroomt 15% minder water af naar de rwzi dan in 2022 naar de zuivering, waardoor lokaal regenwater wordt vastgehouden en geïnfiltreerd. Dat betekent de hemelwaterafvoer van 20% van de verharding aankoppelen op een infiltrerende bergingsvoorziening. • Subsidieregeling Gemeentelijke Uitvoeringsagenda's Klimaatadaptatie: € 20 mln. uitzetten in stimuleringsuitgaven om 15% minder water naar de rwzi én het klimaatadaptief inrichten van het watersysteem ○ Beschikt € 20 mln ○ Uitgekeerd € 10 mln	• Verkenning aanvullende versnellende maatregelen • Update DWAAS-onderzoek • Subsidieregeling is bekend wat benut gaat worden door gemeenten.

Droogteagenda: vermindering van de grondwateronttrekking vanuit drinkwater, landbouw en industrie in Brabant

Resultaten 2027	Resultaten 2026
- We werken aan deze doelen door vernieuwing van het beleid voor beregening, pilots golf- en sportterreinen en het beleid voor de kleine grondwateronttrekkingen. - Vanuit een Brabant brede werkgroep wordt gewerkt aan nieuw beregeningsbeleid met als reductiedoel een vermindering van de grondwateronttrekking voor beregening met 20-40% ten opzichte van 100 mln. m³/jaar Brabant breed (2040), reductie ca. 5-10 mln. m³/jaar voor Waterschap De Dommel (indicatieve berekening op basis van opgegeven onttrokken m³).	- Het koersdocument beregeningsbeleid wordt opgeleverd - We bereiden ons voor op dat wat nodig is voor de implementatie van het nieuwe beregeningsbeleid
Bijdrageregelingen - Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie (aanvragen t/m 31 juli 2026, uitvoering t/m 31 december 2027) - Subsidie klimaatbuffers (aanvragen t/m 2026, uitvoering binnen 3 jaar) - Stimuleringsregeling landelijk gebied (aanvragen n.t.b., uitvoering n.t.b.) In 2026 evalueren we de regelingen en worden besluiten voorgelegd voor de periode 2027-2030	- Uitvoeren van de regelingen en voortgang rapporteren via de Burap - Evaluatie regelingen opstellen, voorstel tot verlengen / aanpassen / beëindigen.

Overige resultaten

Onderwerp	Resultaten 2026
Verordening in combinatie met aanpassen beleidsregels	Uitwerken beleidsregels conform vastgesteld beleid
Verordening Brabantbreed Beleidsrijk	In 2026 uitvoering fase 2 WSV in gezamenlijkheid met de Brabantse Waterschappen
Artikel 1.11 en 1.12 (wsv)	In 2026 besluitvorming over deze artikelen

Droge Voeten

Het herstel van de keringen (regionale en overige)

Resultaten 2027	Resultaten 2026
De basis op orde: "Beschermen tegen wateroverlast". De opgave kent twee deelopgaven: 1. Het herstellen van de 'normatieve toestand' door uitvoeren van groot onderhoud en/of; 2. Het versterken van keringen als gevolg van herijking van het beoogde beschermingsniveau. Met betrekking tot de opgave herstel overige keringen zien we dat er voor planperiode WBP5 een aanvullende versterkingsopgave voor de regionale keringen is ontstaan. Door meevallers bij de overige keringen in de periode tot 2027 kan de aanvullende opgave binnen het bestaande programma opgevangen worden. De aanvullende versterkingsopgaven voor planperiode WBP5 zijn: • Dijkversterking regionale waterkeringen Klotputten te Eindhoven; • Dijkversterking (regionaal) keringenstelsel Esch – Vught – Sint-Michielsgestel – 's-Hertogenbosch.	• In 2026 wordt naar verwachting 5,3 kilometer kering gerealiseerd (2 km Klotputten, 3.3 km Bossche Broek Noord). • In 2026 wordt binnen V.E.G. toegewerkt naar een voorkeursalternatief • In 2026 worden stappen gezet naar herstel kering Moergestels Broek

HOWABO (Hoogwater Aanpak Brabant Oost)

Resultaten 2027	Resultaten 2026
Een vastgesteld programma HoWaBO (Hoogwateraanpak Brabant Oost).	• Vastgestelde planMER eind 2026

Evaluatie hoogwater 2023/2024

Resultaten 2027	Resultaten 2026
Het hoogwater van eind 2023 werd gekenmerkt door een combinatie van hoge oppervlaktewaterstanden en hoge grondwaterstanden. De hoge oppervlaktewaterstanden onderstrepen de noodzaak om meer ruimte voor water te creëren in de laaggelegen delen, het op orde brengen van de keringen en voor de uitvoer van HOWABO. Tijdens het hoogwater bleek er onduidelijkheid te bestaan over wanneer er noodmaatregelen getroffen moeten worden. Hiervoor is meer duidelijkheid gewenst. Als gevolg van het hoogwater moeten er veel oevers worden hersteld. De langdurige hoge grondwaterstanden maakten de onduidelijkheid zichtbaar wat men van het waterschap mag verwachten hierin. Dit vraagt om meer aandacht voor bewustwording van de eigen rol en	• Het kader noodmaatregelen bij hoogwater is opgesteld, als uitbreiding van het in 2025 vastgestelde kader 'noodpompen bij hoogwater' • Verzakte oevers zijn hersteld, waar mogelijk zo robuust mogelijk • Begin 2026 wordt de evaluatie hoogwater 2023/2024 evenals de studie bypasses nog besproken in het AB. Hier komen mogelijk nog activiteiten uit voort voor 2026

verantwoordelijkheid hierin. Bij ons handelen zal er meer aandacht moeten zijn voor de gevolgen van extreme hoge grondwaterstanden.	
---	--

Watersysteemtoets

Resultaten 2027	Resultaten 2026
- Watersysteemtoets uitgevoerd (2024 - 2025) - Opgave en maatregelen volgend uit watersysteemtoets bepaald en programma bestuurlijk vastgesteld.	- Indien nodig uitwerken van de uitkomsten watersysteemtoets in een uitvoeringsprogramma - Bestuurlijke dialoog over uitkomsten bovenregionale stresstesten.

Programma 2: Schoon Water

Doel: Schoon Water

Visie Schoon Water

Resultaten 2027	Resultaten 2026
De integrale visie Schoon water is bestuurlijk vastgesteld en geïmplementeerd in meerjarenplannen, financiering en uitvoering, integraal opgesteld vanuit Watersysteem en Afvalwaterketen. Gericht op Oppervlaktewater én Grondwaterkwaliteit. De ambitie is opgenomen als verantwoordelijk Waterkwaliteitsbeheerder: Hoe ver wil Waterschap De Dommel gaan en welke rollen horen daarbij.	Visie op Schoon en Gezond water is bestuurlijk vastgesteld. Deze landt in het in 2026 op te stellen WBP6

Kader Richtlijn Water

Resultaten 2027	Resultaten 2026
- In het AB van 28 februari 2024 zijn de kaders voor het bijstellen van het KRW maatregelenpakket vastgesteld. Er zijn 3 uitgangspunten geformuleerd: - De projecten die reeds in uitvoering zijn, maken we af. - Programmering bij nieuwe initiatieven (of initiatieven die in voorbereiding zijn) is gericht op het behalen van lange termijn doelen: (grond)watersysteemherstel (breder dan enkel een bijdrage aan de ambitie van de KRW). - Uitzondering hierop zijn enkele kleinschalige, sectorale maatregelen die bijdragen aan de ambitie van de KRW. We blijven ons onverminderd inzetten voor een goede waterkwaliteit en watersysteemherstel om te komen tot een klimaatrobuust en toekomstbestendig watersysteem.	- De volgende resultaten worden in 2026 opgeleverd: 9,2 km EVZ 2,4 km beekherstel 2 vismigratie knelpunten opgelost - WBS standaard onderdeel van scope nieuwe projecten (vastgelegd in startnotities) <i>Extra trekkerschap nader te bepalen GGA gebied (waarschijnlijk Strabrechtse Heide)</i>
KRW maatregelen watersysteem - Uitvoeren KRW maatregelen - Dossiervorming KRW gereed (in samenwerking met collega waterschappen, Provincie Noord Brabant en Stroomgebied Maas)	<i>Uitvoeren van KRW-impuls op transformatieve wijze, zie kader op pagina 33 in deze begroting.</i> - Dossiervorming KRW gereed - Actualiseren Stroomgebiedsbeheerplan Maas

Emissiereductie N en P RWZI's

Resultaten 2027	Resultaten 2026
RWZI Eindhoven	RWZI Eindhoven

Resultaten 2027	Resultaten 2026
Vanwege de goede zuiveringsprestaties door de verbeteringen over de afgelopen jaren op RWZI Eindhoven, worden hier vooralsnog niet de eerder geprogrammeerde aanvullende nageschakelde technieken uitgevoerd. De bestaande RWZI zetten we nu maximaal in voor nutriëntenverwijdering met aangescherpte lozingseisen. Met oog op de nieuwe Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater wordt ingezet op een combinatie van verwijdering van nutriënten en verwijdering van medicijnresten/ microverontreinigingen met betere prestaties en een lagere klimaat footprint zodat deze omvangrijke investering meer toekomstvast en duurzamer kan worden dan met huidige stand van techniek mogelijk is. De uitvoering van die maatregelen vraagt nadere ontwikkeling en innovatie en wordt na 2027 gerealiseerd. • RWZI Tilburg Voor RWZI Tilburg zijn naar verwachting wel extra maatregelen nodig na de ombouw van de beluchting die nu gerealiseerd wordt. Dit zal naar verwachting een aanzienlijke prestatieverbetering geven vanaf 2025, die echter nog onvoldoende zal zijn voor de KRW waardoor hier aanvullende maatregelen wel nodig zijn. Extra maatregelen zijn nodig om te komen tot een lagere belasting met N en P. Deze maatregelen worden genomen in synergie met verwijderen van nieuwe stoffen. Dit is met de huidige inzichten het meest geschikt om de bestuurlijke afspraken voor aanpak van nieuwe stoffen te realiseren. • De andere RWZI's zullen naar verwachting de benodigde prestaties leveren, waarbij dit voor RWZI Biest-Houtakker niet zeker is. Vier van de andere RWZI's waren al in de eerste planperiode aangepast. RWZI Biest-Houtakker was daarbij uitgebreid met een zandfilter voor fosfaatverwijdering. Dit presteert echter niet zoals verwacht. Op dit moment vinden procesoptimalisaties plaats om te bepalen of met de bestaande RWZI de prestaties gehaald kunnen worden. Als dit niet het geval is zullen andere maatregelen overwogen moeten worden.	Sturen op de beoogde prestaties cf. nieuwe streefwaarden voor deze RWZI (N=4 mg-N/l en P=0,4 mg-P/l) RWZI Tilburg • Sturen op de beoogde prestaties cf. nieuwe streefwaarden • Eind 2026 is een pilot afgerond waarin verwijdering van medicijnresten en nutriënten wordt gecombineerd met speciale aandacht voor minimalisatie van de CO2 footprint. Bij positief resultaat • wordt gestart met het ontwerp voor de full scale. Overige RWZI's: • Sturen op de beoogde prestaties cf. nieuwe streefwaarden • Waar relevant verminderen aanvoer vanuit festivals door decentrale aanpak

Vlaanderen

Resultaten 2027	Resultaten 2026
- De afgelopen periode heeft de kwaliteit van het water uit Vlaanderen veel aandacht gekregen. Dit van zowel de media als bewoners en belanghebbenden en besturen van gemeenten. De afgelopen jaren was onze inzet vanuit Waterschap De Dommel, in afstemming met Provincie Noord-Brabant, gericht op samenwerking en beïnvloeding via goede contacten. De recente ontwikkelingen sturen de maatschappelijke opinie, onderzoek Universiteit Utrecht en het waterschapsbestuur aan om een prominentere rol te gaan spelen in dit dossier. Dit betekent andere vaardigheden en tijdsinzet waar de organisatie nu niet op is ingericht. - Samen met onze partners zoals de Provincie Noord-Brabant, Omgevingsdiensten en gemeenten dient een nieuwe aanpak te worden afgestemd met ieders rol daarin. Dit zal hoogstwaarschijnlijk inspanningen van De Dommel vragen om de waterkwaliteit te verbeteren van het water dat afstroomt naar Vlaanderen. - Er wordt gewerkt aan een informatieproduct om beter inzicht te krijgen wat de invloed is van Vlaanderen op de waterkwaliteit in het beheersgebied van De Dommel en vice versa.	M.b.t. invloed waterkwaliteit vanuit Vlaanderen. Er is een pilot gestart met grensoverschrijdende Factsheets. Deze afstemming loopt via ministerie I&W en het Vlaams Gewest (VMM) Wij leveren daarvoor de info aan. De Nete/Vaartloop is één van de vier beken bij de Pilot. Na de inhoudelijke gesprekken met VMM gaan we starten met het opstellen van een plan voor de Nete/Vaartloop. Waterkwaliteit Dommel. WDD heeft samen met PNB een negatief advies gegeven op de vergunningaanvraag van Nyrstar. We zijn een juridische bezwaarprocedure aan het voorbereiden tegen de vergunningverlener (Vlaanderen). Deze procedure zal ook in 2026 lopen. We versterken en verbreden de huidige afstemming op het dossier. Dat doen we door et actief aanhaken van het ministerie van I&W en de Nederlandse ambassade in Brussel. Waterkwantiteit. We sluiten actief aan op het netwerk dat Deltares i.h.k.v. intensivering grensoverschrijdende (regionale) watersystemen aan het leggen is. Hierdoor krijgen we toegang tot data die van belang is voor het opstellen van de grensoverschrijdende stresstesten.

Effluentergebruik

Resultaten 2027	Resultaten 2026
Een gebiedsbrede verkenning naar effluentergebruik waarbij is gezocht naar een match tussen vraag en aanbod toont dat in het Dommel gebied op korte termijn geen behoefte is aan externe levering van industriewater vanuit RWZI's (Tilburg-Noord mogelijk na 2027). Wel zijn er mogelijk kansen voor aanvulling van grondwater voor natuur en landbouw. Deze mogelijkheden worden verder uitgewerkt met regiopartners waarbij onder meer gekeken wordt naar draagvlak, kosten en risico voor het grondwater en/of de omgeving. Deze uitwerking zal dienen voor besluitvorming rond verdere uitwerking en uitvoering van een pilot.	De gebiedsbrede verkenning is vertaald naar een concreet voorstel voor (pilot)toepassing van effluent uit RWZI Tilburg. Samen met regiopartners (gemeente, provincie, TBO's en landbouw) zijn de technische opties, het draagvlak en de kosten in beeld gebracht. Parallel wordt de inzet van effluent uit RWZI Hapert als deel van een grotere studie infiltratiegebieden Zuidoost-Brabant onderzocht.

Overstorten

Resultaten 2027	Resultaten 2026
Aanpak urgente overstortlocaties (Kallisto) die belemmerend zijn voor het behalen van de KRW. Deze locaties zijn opgenomen in het Waterbeheerprogramma 5. In 2027 zijn de meest urgente knelpunten vanuit overstortlocaties opgelost.	Jaarlijks wordt voortgang gerapporteerd in de voorjaarsnota/burap. - Kallisto-maatregel Dommel beluchting locatie RWZI - Verkenning en pilot Dommelbeluchting Stations 2 en 3 - Verkenning Meer water door de Dommel - Vervolg Kallisto
- Inzicht in het effect van gemengde overstorten op de waterkwaliteit van het oppervlaktewater en de interactie met stedelijk gebied (Stedelijke Water Opgave). - Inzicht in de eisen waar een gemengde overstort aan moet voldoen voor waterkwaliteit en Schoon Water. - Zijn met de gemeenten afspraken vastgelegd over wat en wanneer zij (eventueel in samenwerking met Waterschap De Dommel) de overstorten op orde hebben gebracht.	- In 2026 wordt voor de overstorten die vanuit waterkwaliteit een onvoldoende of matige score hebben, gestuurd op extra aandacht/maatregelen in de gemeentelijke Programma's Water en Riolering. - Met gemeenten worden afspraken gemaakt over de (eventueel gezamenlijke) aanpak hiervan zoals tijdspad en maatregelen.

Directe lozingen

Resultaten 2027	Resultaten 2026
Waterschap De Dommel heeft 38 directe lozingen vergund. Alle vergunningen voor directe lozingen zijn bezien en besloten of deze moeten worden herzien. Tijdens de actualisatie nemen we de (potentiële) Zeer Zorgwekkend Stoffen mee.	15 waterkwaliteitsvergunningen bezien/herzien conform het meest recente beleidskader.

Zandleij, brede aanpak

Resultaten 2027	Resultaten 2026
In de afgelopen jaren is het duidelijk geworden dat de waterkwaliteit en ecologie van de Zandleij te wensen over laat. Er zijn twee medewerkers onwel geworden, de bewoners van Cromvoirt maken zich grote zorgen en ook intern is er onrust. Daarnaast leven er veel verschillende beelden over de waterkwaliteit en ecologie van de Zandleij. In het gebied en op de RWZI Tilburg zijn afgelopen jaar daarom onderzoeken uitgevoerd en bijeenkomsten georganiseerd om bewoners te informeren en met hen het gesprek te voeren. Verschillende projecten zijn nodig om verder inzicht te krijgen in de problematiek rondom RWZI Tilburg, de waterkwaliteit en ecologie van de Zandleij. Hiervoor wordt een brede aanpak	Het is een transitietraject om van te leren, innovaties te testen en ervaringen op te doen zodat we dit ook elders in het gebied kunnen gaan toepassen. Om de waterkwaliteit te verbeteren zijn er verschillende vervolgstappen. We gaan op termijn een vierde trap realiseren, dit is een extra zuivering van het effluent van de rwzi. We gaan een waterharmonica-pilot realiseren in Pauwels in samenwerking met gemeente Tilburg. Er worden innovatieve maatregelen ingezet. Ook gaan we vervolgonderzoek doen naar de onbekende stoffen en bronopsporing via de Schone Maaswaterketen, o.a. PFAS, pijnstillers en imidacloprid. Er zal een aanpak

gekozen, waarin we ook de belanghebbenden in het gebied betrekken.	voor indirecte lozingen worden vormgegeven, o.a. afhankelijk van de uitkomsten van bronopsporing. We willen bedrijven en inwoners betrekken om de waterkwaliteit te verbeteren door gedragsverandering. Daarnaast zijn we van plan inwoners en omwonenden te betrekken om in kaart te helpen brengen wanneer de afwijkingen in kleur, geur en stank voorkomen. = deels transformatief
---	---

Programma 3: Bestuur en Bedrijfsvoering

Een toekomstbestendige leefomgeving

Klimaatneutraal in 2035

Resultaten 2027	Resultaten 2026
Op basis van de kwantificering worden nieuwe effectieve maatregelen voorgelegd om te komen tot een klimaatneutrale bedrijfsvoering. Een reductie tot 0 is niet haalbaar, zodat ook ingezet wordt op het vastleggen/voorkomen van kortcyclisch CO₂, als de productie van vloeibaar CO₂ uit biogas op de RWZI Tilburg en de inzet van maaiafval als bodemverbeteraar en ons eigen bouw materiaal. Voor de periode 2025-2028 wordt een klimaat- en energie-efficiencyplan (KEEP) opgesteld met een doorkijk naar de beoogde inspanning tot 2035 voor een klimaatneutrale bedrijfsvoering	- Voor de CO₂-prestatieladder gaan we in 2026 over naar trede 1 van handboek 4.0. - In 2026 wordt het eerste aardgasvrije bedrijfsgebouw gerealiseerd op rwzi Boxtel. - Meerdere bedrijfsauto's worden vervangen door elektrisch aangedreven wagens. - Voor aanvullende opwek van hernieuwbare energie worden de volgende projecten gerealiseerd: - Zonnecarport rwzi Eindhoven; - Tweede zonnenveld rwzi Boxtel; - Overname zonnenveld rwzi Haaren; - Extra zonnepanelen op hoofdkantoor. - Zonnepanelen toevoegen bij renovatie influentgemaal Eindhoven en SVI Mierlo - Voor het inzichtelijk krijgen en het verlagen van de lachgasemissies: - Metingen op de RWZI's van het VP Lachgas worden voortgezet voor bijdrage aan landelijke inzicht. - Na afronding van de nulmeting (1 jaar) zal gekeken worden, of er nog verbetermogelijkheden zijn om tot reductie van de lachgasemissie te komen.

Circulaire economie en decentraal grijswater hergebruik

Resultaten 2027	Resultaten 2026
Voor het thema circulaire economie zal een visie worden opgesteld voor de lange termijn met o.a. de inzet van grondstoffen en verwaarding vanuit de waterschapstaken en met de omgeving. Voor pilots decentrale behandeling van grijs water zaten er twee projecten in portefeuille, namelijk Brainport Smart District (BSD) en Koningswei. Waterschap De Dommel verkent samen met de partners Ministerie van LNV (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit), provincie Noord-Brabant, Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant, gemeente Son en Breugel, Rijkswaterstaat en een industrieel bedrijf in Son of de restlozing van	Plan van aanpak voor het implementeren van het doelenschema Klimaatneutraal en circulair opdrachtgeverschap op niveau 2. Inzicht in de materialenstromen t.b.v. inzet circulaire grondstoffen en vaststellen CO₂-voetafdruk. Realisatie grijswatersysteem Koningswei is gestart in Q1-2026. Op basis van overeenkomst tussen waterschap en ontwikkelaars is eerste deel van financiële bijdrage toegekend. Inmiddels is duidelijk dat de wettelijke verplichting om de lozingsvergunning te bezien prioriteit heeft. De focus ligt nu op het vergunningenspoor. Op basis van de uitkomsten wordt samen met de bestuurders van de

Resultaten 2027	Resultaten 2026
het bedrijf verder kan worden gezuiverd, zodat dit water in het gebied kan worden hergebruikt. Het project Phario/bioplastics heeft als doel natuurlijk afbreekbare bioplastics te produceren uit afvalwater en zuiveringsslib.	partners bepaald of en hoe het gebiedsproces wordt vervolgd. We voeren een pilotonderzoek uit voor de productie van vetzuren uit eigen slib. Dit wordt gedaan op RWZI Nieuwveer en RWZI Eindhoven. De vetzurenproductie op pilotschaal is een belangrijke stap om grootschalige PHA-productie op RWZI's dichterbij te brengen.

Versterken van de streekeigen biodiversiteit en dierenwelzijn

Resultaten 2027	Resultaten 2026
Om de noodzakelijke stappen richting biodiversiteitsherstel (en behalen KRW doelen) in 2030 te gaan zetten, ziet het waterschap biodiversiteit en het natuurlijk watersysteem als integraal onderdeel van de omgeving.	• Opleveren van Actieplan biodiversiteit inclusief monitoring. • Opleveren plaagsoortenbeleid
Implementatie gedragscode soortenbescherming waterschappen	In 2026 wordt de herziening van de maaiplanning afgerond en opgenomen in het nieuwe maaionderhoudscontract dat 1/1/2027 van start gaat. Daarnaast worden de werkprocessen en ecologische werkprotocollen aangepast.

Doel Bestuur	Resultaten 2026
Modern bestuur en vergroten kaderstellende rol Algemeen Bestuur	- Invoering reglement van orde AB - 2 Dommeldialogen
Verkiezingen 2027 (maart 2027)	- Cursus voor nieuwe kandidaten - publiekscampagne (communicatie) - kieswijzer, - afspraken met gemeenten tav stembureau's - voorbereiding verkiezingsdebat. - Voorbereidingen overdrachtsdocument bestuur en installatie van nieuw bestuur (incl. coalitievorming)

hoofdaandachtsgebieden communicatie	Resultaten 2026
Corporate communicatie (waaronder pers, sociale media, website, crisiscommunicatie)	Pro-actieve persaanpak Nieuwe tool webcare en monitoring social media Coosto Verbeteren digitale toegankelijkheid website
Communicatie inwoners	Waterslimcampagne met als tool de Waterschijf van vijf Zondag waterdag Educatie en jongerencommunicatie
Communicatie stakeholders	Stakeholders kunnen bijdragen aan de watertransitie als ze begrijpen wat er speelt. Daarom:

	- Vergroten we waterkennis bij inwoners, boeren, bedrijven en natuurorganisaties. - Maken we ruimte voor participatie, zodat we verrijkte en gedragen plannen krijgen. - Werken we met ambassadeurs die het waterverhaal uitdragen. Strategische communicatie en beleid beïnvloeding wordt opgepakt in samenhang met public affairs.
--	---

Aandachtsgebieden Juridische Zaken	Resultaten 2026
Afhandeling schadeclaims	- De verbeterpunten uit de klantreis zijn opgepakt - Communicatie over rollen en verantwoordelijkheden naar binnen en buiten is geactualiseerd - Er is een vastgelegd proces met termijnen - Er is een vastgesteld handelingskader - Onderzoek naar risico's en kansen verhogen eigen risico aansprakelijkheidsverzekering is afgerond;
Privacy	- De acties uit het privacyplan 2026 worden uitgevoerd waaronder de externe audit en vaststellen kroonjuwelen privacy
Bevoegdheden	De ambtelijke bevoegdhedenregeling is geactualiseerd adh Organisatieplan

10 Bijlage 2: Lijst van gebruikte afkortingen

AB	Algemeen Bestuur Waterschap De Dommel
AI	Artificial Intelligence (kunstmatige intelligentie)
ALG	Aanpak Landelijk Gebied
AR	Augmented Reality (voegt elementen toe aan realiteit)
BB	Beleidsbegroting
BBG	Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg
BBP	Bruto Binnenlands Product
BHS	Beekherstel
BPLG	Brabants Programma Landelijk Gebied
BSD	Brainport Smart District
BSOB	Belastingsamenwerking Oost-Brabant
BTW	Belasting over de Toegevoegde Waarde
Burap	Bestuursrapportage
BV	Besloten Vennootschap
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CO ₂	Koolstofdioxide
CPU	Central Processing Unit
DB	Dagelijks Bestuur Waterschap De Dommel
DIN	Doelen Inspanningen Netwerk
DO	Definitief ontwerp
DWAAS	Droog weer afvoer analyse systematiek
EBP	Emissie Beheerplan
ECB	Europese Centrale Bank
EMU	Economische Monetaire Unie
EU	Europese Unie
EVZ	Ecologische VerbindingsZone
FIDO	Wet Financiering decentrale overheden
GGA	Gebiedsgerichte aanpak
GTD	Gemeenschappelijk Technologische Dienst
GPS	Global Positioning System
HOVK	Herstel overige keringen
HOWABO	Hoogwater Aanpak Brabant Oost
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
IenW	Infrastructuur en Waterstaat
ICT	Informatie- en Communicatie Technologie
JEV	JaarEindeVerwachting
KEEP	Klimaat en energie-efficiencyplan
KPI	Kritische Prestatie Indicator
KRW	Kaderrichtlijn Water
LNV	Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit
LTAP	Langetermijn Assetplanning

MER	Milieu-effectrapportage
N	Stikstof
N2000	Natura 2000
NIS	Network and Information Security
NNB	Natuur Netwerk Brabant
NNN	Natuur Netwerk Nederland
NNP	Natte Natuurparel
NOVEX	Nationale Omgevingsvisie Extra
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied
NWB	Nederlandse WaterschapsBank
O3/GAK/NP	Ozon, Granulair Actief Kool, Stikstof Fosfaat
OGOR	Optimale Grond- en Oppervlaktewater Regime
P	Fosfor
P&C	Planning en Control
PFAS	Poly- en perfluoralkylstoffen
PHA	Poly Hydroxy Alkanoaat (biologisch gevormde polymeren)
PNB	Provincie Noord-Brabant
RG	Rioolgemaal
RK	Regionale Kering
RTC	Real Time Control
RUDDO	Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
RWP	Regionaal Water Programma
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SMART	Specifiek Meetbaar Acceptabel Realistisch Tijdgebonden
SMWK	Schone Maas Water Keten
SNB	Slibverwerking Noord-Brabant
SOC	Security Operation Center
SPP	Strategische Personeelsplanning
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
SVI	Slibverwerkingsinstallatie
TBO	Terrein Beherende Organisatie
UvW	Unie van Waterschappen
VB	Voorbezinktank
VEG	Vught Esch Gestel
VJN	Voorjaarsnota
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij
VO	Voorontwerp
VSS	Volledige Schadeloosstelling
VP	Versnellingsprogramma
VpB	Vennootschapsbelasting
WBP	WaterBeheerProgramma
WBS	Water en bodem sturend
WDD	Waterschap De Dommel
WKWK	Commissie Waterkwaliteit en Waterketen

WOO	Wet Open Overheid
WOZ	Wet waardering onroerende zaken
WSV	Waterschapsverordening
ZZS	Zeer zorgwekkende stoffen

11 Bijlage 3: Lijst van projecten en voorstel majeure projecten

De geel gearceerde projecten worden voorgesteld als majeure projecten

Bedragen x € 100.000	Risico (L-M-H)	< 1	1-5	5 - 10	10 -50	50 - 100	> € 100	Project start in 2026	Project eindigt in 2026	Reden Majeur
Bestuur en Bedrijfsvoering										
A066401 Vervanging stoelen	L		✓					0	0	
P080501 Sleutelplan	L				✓					
P082601 Huisvesting 3.0	L				✓				0	
P090801 Herinrich. terrein hoofdk. E-parker	L			✓					0	
P090901 Aanpassing en herstel dakterras	L		✓						0	
P091001 Duurzaam. technische installatie HKT	L		✓						0	
Bestuur en bedrijfsvoering Energie en Klimaat										
P082301 Maatregelen voor Energie en Klimaat	L						✓			
P088001 Energieneutraliteit rwzi Boxtel 470Wp	L				✓				0	

Bedragen x € 100.000	Risico (L-M-H)	< 1	1-5	5 - 10	10 -50	50 - 100	> € 100	Project start in 2026	Project eindigt in 2026	Reden Majeur
Hoogwaterbescherming										
A000017 Interne uren keringen	-				✓					
A063601 Planuitwerking en realisatie HOWABO							✓	0		
P051418 Hoogwatermaatregelen St. Oedenrode	M						✓			
P068705 HOVK Bossche Broek Zuid	L				✓				0	
P068711 HOVK Bossche Broek Noord	L				✓				0	
P068712 RK Klotputten	L				✓					

P068714 Hoogwaterbescherming Vught	M				✓					Het project ter versterking van het dijkenstelsels ter bescherming van de Brabantse dorpen Esch, Vught, Sint-Michielsgestel en de stad 's-Hertogenbosch is direct gerelateerd aan de HoWaBO-veiligheidsopgave (projectresultaat: een gesloten stelsel van 6 regionale waterkeringen). Deze dijken zullen in een HoWaBO-situatie het water moeten kunnen keren (en doen dit nu niet voldoende). Het gaat om ca. 30 km dijkverzwaring, waarvoor de zwaarste ruimtelijke en aanbestedingsrechtelijke procedures
------------------------------------	---	--	--	--	---	--	--	--	--	--

										gelden. Bovendien is het onderdeel van een omvangrijke samenwerking met meerdere partners (o.a. gemeente, provincie, Rijk).
P068715 Herstel keringen Moergestels Broek	L		✓						0	
P087305 Programmamanagement-HOWABO	L			✓					0	

Bedragen x € 100.000	Risico (L-M-H)	< 1	1-5	5 - 10	10 -50	50 - 100	> € 100	Project start in 2026	Project eindigt in 2026	Reden Majeur
Waterketen Algemeen										
P058403 Projecten circulaire waterketen	L				✓			0		
P077008 Monitoring nieuwe stoffen	L		✓							-
Waterketen Boxtel en overige rwzi's										
P070401 LTAP mech/electr revisie Hapert	L						✓			
P072701 Renovatie RWZI Haaren	M						✓			Omvang project
P077402 LTAP gebouwrenovatie Hapert	L					✓				
P079604 RWZI Boxtel Fase 10	M					✓			0	
P085501 Nieuwe stoffen Hapert	M						✓		0	Omvang project, eerste ozon installatie voor afspraken Schone Maaswaterketen, subsidie I&W
P087201 Wijziging bandindikker St. Oedenrode	L				✓					
P087501 Bedrijfsgebouw Boxtel RWZI	L				✓					

	Risico (L-M-H)	< 1	1-5	5 - 10	10 -50	50 - 100	> € 100	Project start in 2026	Project eindigt in 2026	Reden Majeur
Waterketen Eindhoven en Mierlo										
A059601 Techn. stand. en CPU-verv Eindhoven	L		✓					0		
P039804 Impact based RTC	L			✓				0		
P059906 Doorontwikkeling Kallisto Lange Term	L		✓					0		
P063302 Oppervlaktewaterbeluchting	M				✓					
P063306 Aanvulling P063304 Demo opp.w.beluch	M			✓						
P072603 Influentgem. en roostergoed RWZI EHV	M						✓			
P077102 Systeemkeuze/VO Eindhoven	L		✓							
P077202 Groot onderhoud VBT 1	L					✓			0	
P077203 Groot onderhoud VBT 2	M							0		omvang en belang goed functioneren voorbezinktanks voor RWZI Eindhoven. Relatie met WBP5 opgave Schoon water.
P084701 Renovatie en uitbreiding SVI Mierlo	M						✓			omvang en belang goed functioneren SVI Mierlo voor RWZI Eindhoven.
P090101 Nooduitlaat RWZI Eindhoven	L					✓				

Bedragen x € 100.000	Risico (L-M-H)	< 1	1-5	5 - 10	10 -50	50 - 100	> € 100	Project start in 2026	Project eindigt in 2026	Reden Majeur
Waterketen Tilburg (Oost) en Moerenburg										
P063201 EBP rwzi Tilburg (zandfilter)	M						✓	0		
P064501 Tennet, begeleiding	L		✓						0	
P064502 Waterharmonica	L						✓			
P069304 Mechanische zuivering Tilburg	HH						✓			omvang en belang mechanische zuivering voor RWZI Tilburg. Complexe inpassing op RWZI.
P069307 Levensduur verlengend MZ	L			✓						
P069308 Vervolginvesteringen LTAP	M						✓			
P069321 LTAP Voorbezinktanks	L				✓				0	
P077007 Pilot Tilburg NenP Nieuwe stoffen	M				✓				0	Omvang en Invulling geven aan ambities KRW, Schone Maaswaterketen en klimaat.
P077009 Interreg Tilburg O3/GAK/NP	M			✓						
P082401 LTAP Effluentdeb.meter RWZI Tilburg	M		✓						0	
P083701 Huisvesting RWZI Tilburg	L						✓			
P084002 WBP5, schoon water nwe stoffen Tilb	M						✓	0		
P091101 Verbeterinvesteringen CAMBI installa	L				✓				0	
P092301 Nooduitlaat Tilburg	M				✓					

Bedragen x € 100.000	Risico (L-M-H)	< 1	1-5	5 - 10	10 -50	50 - 100	> € 100	Project start in 2026	Project eindigt in 2026	Reden Majeur
Waterketen Gemalen										
P069701 Renovatie RG Duizel	L			✓					0	
P069901 Vervangen RG Spoordonk	L			✓					0	
P072001 Renovatie RG Goirle	L				✓				0	
P072801 LTAP RG Sint-Michielsgestel	L				✓					
P072901 Renovatie RG Nijnsel	L			✓					0	
P073101 LTAP rioolgemaal Kneysel	L			✓					0	
P073201 LTAP rioolgemaal Riethoven	L			✓					0	
P075901 Renovatie RG Ladonk	L				✓				0	
P076101 LTAP RG Vessem	L			✓				0	0	
P076301 Renovatie RG Casteren+deel PL	L				✓					
P088601 Renovatie RG Udenhout	L				✓					
P089601 Ophogen RG Eeneind te Nuenen	L		✓					0	0	

Bedragen x € 100.000	Risico (L-M-H)	< 1	1-5	5 - 10	10 -50	50 - 100	> € 100	Project start in 2026	Project eindigt in 2026	Reden Majeur
Waterketen Transportsystemen										
P069601 Vervangen vijzel De Meern	L				✓			0	0	
P070601 LTAP revisie buffer Best	L			✓					0	
P071101 LTAP renovatie Moerenburg	L				✓					
P071208 Onderhoud Riool Zuid Tp44 tm Tp32	M						✓		0	
P078502 Onderhoud PL48 Haaren	L					✓				
P081801 LTAP transportstelsel Boxtel	L		✓					0	0	
P082802 Onderhoud transportleid 15-Mierlo	L					✓				
P082901 Onderhoud transportleid 30-Eersel	L				✓					
P082902 Onderhoud inrikkpunt 28.TP143 Eersel	L				✓				0	
P086201 Leiding 82 Maarheeze	L				✓					
P087101 Arbo- en veiligheidsvoorz rioolgemal	L			✓					0	
P087401 Ren+verv afvalwat.transp.systeem alg	L						✓			
P088401 Herstel koker 38TS51-RG Aalst	HH						✓		0	complex vraagstuk, omgevingscomponenten (golfbaan), belang functioneren riool zuid
P089501 Levensd. verlengende maatre.PL Aalst	L				✓					

Bedragen x € 100.000	Risico (L-M-H)	< 1	1-5	5 - 10	10 -50	50 -100	> € 100	Project start in 2026	Project eindigt in 2026	Reden Majeur
Watersysteem										
A038801 B-Houtversnipperaars Schliessing	L	✓						0	0	
A052601 B-vrachtwagen	L			✓				0	0	
A053901 H-Rupskraan KH1	L		✓					0	0	
A060201 Waterbergingen Reusel bij Reusel	L		✓					0	0	
A060701 Decentraal sanitatie en zuivering	L			✓						
A061601 Implement. veldplc's regelingen '25	L		✓					0	0	
A062901 S-Smalspoor Fendt 209 V TSS2	L		✓					0	0	
A063101 B-Bootwagen tbv werkboot	L	✓						0	0	
A064701 H-Dieplader Bremer ATH30	L	✓						0	0	
A066701 Vervangen 2G-loggers grondwatermeetn	L		✓					0	0	
A067501 B-Dieplader	L		✓					0	0	
A067601 B-Rupsdumper	L		✓					0	0	
A067901 B-Opraapwagen	L		✓					0	0	
P081207 Watercons. Maatregel. 2 ^e tranche	L		✓						0	
P081210 Klimaatrobuust niet subsidiabel	L		✓							

Bedragen x € 100.000	Risico (L-M-H)	< 1	1-5	5 - 10	10 -50	50 - 100	> € 100	Project start in 2026	Project eindigt in 2026	Reden Majeur
Watersysteem										
P082701 DO207-st1, verv stuw Afwatering Bخت	L					✓			0	
P082703 ES1-st1, Nemelear	L				✓					
P084601 Vervanging gemalen Halder	L				✓				0	
P086301 Twee collectieve aanlegsteigers	L		✓						0	
P087601 Implementatie Hoofdpst PA Watersyst	L				✓					
P088801 Voorbereiding Nieuwe Leij	L			✓						
P089701 Waterberging Gijzelaar en NVO BS5	L		✓						0	
P090501 Investerings beheer watersyst. 2026	L		✓					0	0	
P091401 DL5-gm1, vervangen Sportparkdreef	L				✓			0		
P091501 DO20-gm1, vervangen Keske	L				✓			0		
P092001 Dommeldal uit de verf	L				✓					

Bedragen x € 100.000	Risico (L-M-H)	< 1	1-5	5 - 10	10 -50	50 - 100	> € 100	Project start in 2026	Project eindigt in 2026	Reden Majeur
Watersysteem Realiseren Inrichtingsopgave										
A000016 GT Overig	L				✓			0	0	
A050004 Restopgave ongeprogrammeerd	-						✓	0		
A054601 N2000/PAS proces aangelegenheden	-		✓							
A060401 Reser aankoop bedr tbv realis waterd	-			✓				0		
A063401 Drinkwaterlandschap Groote Heide	M					✓		0		
P016920 Essche Stroom Bruggelaar fase 2	L					✓				
P018803 Scheeken	L				✓					
P019105 Beekherstel Kleine Beerze fase 1	L				✓				0	
P019802 Herinrichting Reuseldal Zuid	M		✓							
P019903 Beekherstel Groote Beerze traject 2A	L				✓					
P091905 Beekherstel Groote Beerze 2B	M				✓					
P034006 BHS Run Schaiksedijk/Steverd	M				✓					

Bedragen x € 100.000	Risico (L-M-H)	< 1	1-5	5 - 10	10 -50	50 - 100	> € 100	Project start in 2026	Project eindigt in 2026	Reden Majeur
Watersysteem Realiseren Inrichtingsopgave										
P034007 Inrichting beekdal Run Heers-Dommel	H			✓						In het beheersgebied is grote maatschappelijk druk om woningbouw, energie en duurzaamheid in projecten te realiseren. Door proactief te acteren hebben wij invloed op keuzes om de opgave voor de watertransitie niet (nog) groter te maken (sturing op afkoppeling stedelijk gebied, berging e.d.). Dit project is een unieke samenwerking tussen gemeente, ASML en waterschap om ASML (en Eindhoven) droge voeten te laten houden en natuur- en beekherstel te laten plaatsvinden. De politieke druk en maatschappelijke relevantie is groot.
P034804 NNP bij Elshouters- t Heike	L	✓							0	
P034807 N2000 project Dommeldal	M			✓						
P075402 Keersop Midden	L			✓						
P075405 Nazorg P075401 Keersopperbeemden	L	✓								
P084101 WBP5, progr vold water (blauwe opg)	-				✓			0		
P085401 Klimaatbuffer Brouwersweijer	L		✓						0	

Bedragen x € 100.000	Risico (L-M-H)	< 1	1-5	5 - 10	10 -50	50 - 100	> € 100	Project start in 2026	Project eindigt in 2026	Reden Majeur
Watersysteem Realiseren Inrichtingsopgave										
P085601 Reservering EVZ	-		✓							
P085604 EVZ Weergraaf	L		✓						0	
P085605 EVZ Ruijsbossche Waterloop	L		✓						0	
P085606 EVZ Bruggerijt	L		✓						0	
P085607 EVZ Beeksche Waterloop Zuid	L		✓						0	
P085608 EVZ KRW Voorste Stroom	L		✓							
P085610 EVZ Hoevensche Loopje	L		✓							
P085611 EVZ KRW De Run 600m	L		✓							
P086401 Beekherstel Poppelsche Leij (N2000)	M		✓							Regte Heide & Riels Laag is aangewezen als Natura2000-gebied, het beekdal van de Poppelsche Leij is een Natte Natuurparel (NNP). Diversiteit aan opgaven, Doelen van het project zijn: instandhouding habitattypen N2000, behalen KRW-doelen, realisatie NNP, realisatie NNB, Watertransitie (Watersysteemherstel). Hiervoor is VSS beschikbaar. Er is een relatie met vergunning Brabant Water en daarmee bestuurlijke urgentie. Bovendien onderdeel van een GGA.
P086501 Bovenlopen Groote Beerze	M					✓				
P086502 Waterconservering Boswachterij Kempe	L	✓								
P086503 Waterconservering Witrijt Bovenstroo	L	✓						0		

P086504 Herinfiltratie Pielis	L	✓						0		
P086505 Pilot waterconservering Pielis	L	✓							0	
P086603 Kl. Beerze traject Heuvel-Den Aard	L			✓						
P086604 Raamsloop Hulsel	L				✓					
P086701 Gebiedsont. en inricht Sterkselse Aa	L					✓				

Bedragen x € 100.000	Risico (L-M-H)	< 1	1-5	5 - 10	10 -50	50 - 100	> € 100	Project start in 2026	Project eindigt in 2026	Reden Majeur
Watersysteem Realiseren Inrichtingsopgave										
P086901 NNP Helvoirts Broek Noord en Zuid	M				✓					
P087001 Groot + Klein Witsem & NNP het Goor	M				✓					
P089101 Beeksche waterloop	L				✓					
P089301 GGA Bovenlopen Beerze	M					✓				
P089302 Cartierheide en Witrijt	L		✓							
P089303 De Pielis	L		✓							
P089304 Boswachterij de Kempen	L		✓					0		
P089305 A67 Noord	L		✓							
P089401 GGA Grenscorridor	H						✓			Wij zijn trekker van deze GGA en pakken hierin een voor ons ongebruikelijke rol. Dit geeft enerzijds onzekerheid voor onze opgaven op de korte termijn, maar biedt op de langere termijn grotere kansen om te komen tot volledig systeemherstel (watertransitie). Eerste successen zijn langzaam zichtbaar. Door onzekerheid financiering NPLG/BPLG wordt rol van waterschap gevraagd. Eerste stap is in 2024 gezet door voorbereidingskrediet ter beschikking te stellen. Bestuurlijke betrokkenheid en samenwerking met

										(bijna) al onze strategische stakeholders is aanwezig in project.
P089405 Deelgebied A: Waalre-Veldhoven	M		✓							
P089440 Deelgebied H: De Plateaux-Hageven	M		✓							
P089450 Deelgebied J: Luijksgestel	M		✓							
P092501 Pilot Flanken	M					✓		0		
P092601 GGA Strabrechtse Heide	H						✓	0		